

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

***Θέμα: «Η επίδραση των σημειώσεων στις
επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των τραπεζών.»***

Επιβλέπων: Επίκουρος Καθηγητής Ταχυνάκης Παναγιώτης

Επιμέλεια: Δρόσογλου Θεανώ, μαφ 909

Θεσσαλονίκη

Νοέμβριος 2009

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα	2
Πρόλογος	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	6
Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα Παγκοσμίως	6
1.1 Ιστορική Εξέλιξη των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων	6
1.2 Υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από την Ευρώπη.....	8
1.3 Λόγοι που οδήγησαν στη βελτίωση των Σημειώσεων	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	12
Η Ελληνική Νομοθεσία Σχετικά με τις Σημειώσεις (ΕΓΛΣ και ΔΛΠ)	12
2.1 Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο	13
2.1.1 Γενικές Αρχές Προσαρτήματος.....	13
2.1.2 Περιεχόμενο του προσαρτήματος.....	15
2.1.2.1 Πληροφορίες σχετικές με τη σύννομη κατάρτιση και τη δομή των οικονομικών καταστάσεων	15
2.1.2.2 Πληροφορίες σχετικές με την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων	16
2.1.2.3 Πληροφορίες σχετικές με το πάγιο ενεργητικό και τα έξοδα εγκαταστάσεως	18
2.1.2.4 Πληροφορίες σχετικές με τις συμμετοχές.....	19
2.1.2.5 Πληροφορίες σχετικές με τα αποθέματα.....	20
2.1.2.6 Πληροφορίες σχετικές με το μετοχικό κεφάλαιο.....	20
2.1.2.7 Πληροφορίες σχετικές με τις υποχρεώσεις και τις προβλέψεις.....	21
2.1.2.8 Πληροφορίες σχετικές με τις αμοιβές, τις προκαταβολές και τις πιστώσεις σε όργανα της διοικήσεως	22
2.1.2.9 Πληροφορίες σχετικές με τις εγγυήσεις και τις εμπράγματα ασφάλειες	22
2.1.2.10 Πληροφορίες σχετικές με τα αποτελέσματα.....	22
2.1.2.11 Χρονολόγηση, υπογραφή και βεβαίωση του προσαρτήματος.....	23
2.1.3 Συνοπτικό Προσάρτημα.....	24
2.2 Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα	26
2.2.1 Περιεχόμενο σημειώσεων.....	27
2.2.1.1 Γενικές Πληροφορίες.....	28
2.2.1.2 Λογιστικές Πολιτικές.....	29
2.2.1.3 Παρέκκλιση από τα ΔΛΠ.....	31

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

2.2.1.4 Εκτιμήσεις και αβεβαιότητες	31
2.2.1.5 Επανακατάταξη.....	33
2.2.1.6 Ανάλυση Κονδυλίων Ισολογισμού.....	33
2.2.1.7 Αναλύσεις Κονδυλίων Αποτελεσμάτων	34
2.2.1.8 Αναλύσεις Πίνακα Μεταβολής Καθαρής Θέσης	34
2.2.1.9 Διαχείριση Κεφαλαίων και Κεφαλαιακή Επάρκεια	35
2.2.1.10 Λοιπά θέματα	35
2.2.2 Ανάλυση Επιμέρους Στοιχείων των Σημειώσεων.....	36
2.2.2.1 Διαχείριση Κινδύνων	36
2.2.2.2 Πληροφόρηση Κατά Τομέα	39
2.2.2.3 Γνωστοποιήσεις Συνδεδεμένων Μερών.....	41
2.2.2.4 Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις.....	42
2.2.2.5 Προβλέψεις.....	43
2.2.2.6 Ασφαλιστήρια Συμβόλαια	44
2.2.2.7 Παροχές που εξαρτώνται από την αξία της μετοχής (ΔΠΧΑ 2).....	45
2.2.2.8 Παροχές σε Εργαζομένους	46
2.3 Διαφορές Μεταξύ Ελληνικής Νομοθεσίας και Διεθνών Λογιστικών Προτύπων	48
2.4 Οι Σημειώσεις των Οικονομικών Καταστάσεων των Τραπεζών	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	52
Μελέτη Περίπτωσης Τραπεζών	52
3.1 Γενικές παρατηρήσεις.....	52
3.1.1 Τράπεζες Εξαρτώμενες από το Ελληνικό Δημόσιο.....	53
3.1.1.1 Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος.....	53
3.1.1.2 Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος.....	54
3.1.1.3 Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο.....	55
3.1.2 Ιδιωτικές τράπεζες.....	56
3.1.2.1 Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias.....	56
3.1.2.2 Alpha Bank	56
3.1.2.3 Τράπεζα Πειραιώς	57
3.1.2.4 Τράπεζα Κύπρου.....	57
3.2 Σημειώσεις των Οικονομικών Καταστάσεων των Τραπεζών	58
3.2.1 Γενικές Πληροφορίες.....	58
3.2.2 Λογιστικές Πολιτικές.....	59

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

3.2.3 Παρέκκλιση από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα	61
3.2.4 Σημαντικές παραδοχές και εκτιμήσεις της διοίκησης.....	61
3.2.5 Ανάλυση Κονδυλίων Ισολογισμού, Αναλύσεις Κονδυλίων Αποτελεσμάτων και Αναλύσεις Πίνακα Μεταβολής Καθαρής Θέσης	62
3.2.6 Διαχείριση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων	63
3.2.6.1 Διαχείριση πιστωτικού κινδύνου	64
3.2.6.2 Διαχείριση Κινδύνου Αγοράς.....	65
3.2.6.3 Διαχείριση Κινδύνου Ρευστότητας.....	66
3.2.6.4 Εύλογη Αξία Χρηματοοικονομικών Στοιχείων του Ενεργητικού και Χρηματοοικονομικών Υποχρεώσεων	67
3.2.7 Διαχείριση Κεφαλαίου και Κεφαλαιακή Επάρκεια	67
3.2.8 Πληροφόρηση Κατά Τομέα	68
3.2.9 Συνδεδεμένα Μέρη	69
3.2.10 Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις.....	69
3.2.11 Προβλέψεις και ασφαλιστικοί κίνδυνοι.....	70
3.2.12 Παροχές που Εξαρτώνται από την Αξία των Μετοχών	71
3.2.13 Παροχές σε Εργαζομένους	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	73
Συμπεράσματα	73
Βιβλιογραφία	76
Συγγράμματα	76
Αρθρογραφία.....	77
Ιστοσελίδες	77

Πρόλογος

Η παρούσα διπλωματική εργασία με τίτλο «Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων. Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.» εκπονήθηκε στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Λογιστική και Χρηματοοικονομική του τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Σκοπός της είναι η ανάλυση των Σημειώσεων σε θεωρητική βάση αλλά και σε πρακτικό επίπεδο, στον κλάδο των Τραπεζών.

Αποτελείται από 4 κεφάλαια. Το πρώτο, που φέρει τον τίτλο «Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα Παγκοσμίως», αποτελεί ένα εισαγωγικό κεφάλαιο, στο οποίο αιτιολογείται η ανάγκη τυποποίησης των κανόνων της λογιστικής και εξιστορείται η ιστορική εξέλιξη των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Επιπλέον, δίνονται πληροφορίες για την υιοθέτησή τους από την Ευρωπαϊκή Ένωση και γίνεται μια μικρή αναφορά στους λόγους που οδήγησαν στην δημιουργία τους και τη συνεχή βελτίωσή τους.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρατίθεται το νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει το περιεχόμενο του Προσαρτήματος, σύμφωνα με τα ελληνικά πρότυπα, και των σημειώσεων σύμφωνα με τα ΔΛΠ. Γίνεται μια μικρή σύγκριση μεταξύ των δύο και τέλος παρουσιάζονται οι ιδιαιτερότητες του τραπεζικού κλάδου.

Το τρίτο κεφάλαιο αποτελεί ουσιαστικά μια εμπειρική μελέτη. Εξετάζεται κατά πόσο οι τραπεζικοί όμιλοι στην Ελλάδα έχουν συμμορφωθεί με τις υποδείξεις των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για τις Σημειώσεις που καταρτίζουν και δημοσιεύουν. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

Το τελευταίο κεφάλαιο, συνοψίζει όσα ελέχθησαν στα προηγούμενα και προσπαθεί να εκδώσει ασφαλή συμπεράσματα σχετικά με την αποτελεσματικότητα των σημειώσεων και να προτείνει λύσεις για την βελτίωση των τομέων εκείνων που χωλαίνουν ακόμη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα Παγκοσμίως

Η φράση «Οι συνοδευτικές Σημειώσεις αποτελούν αναπόσπαστο και ενιαίο τμήμα των οικονομικών καταστάσεων» συναντάται στο τέλος όλων των οικονομικών καταστάσεων. Αυτό σημαίνει ότι διαβάζοντας τις σημειώσεις σε συνδυασμό με τις οικονομικές καταστάσεις, ο αναγνώστης μπορεί να αποκτήσει μια πληρέστερη εικόνα για την οικονομική θέση της επιχείρησης και για τα αποτελέσματα των ενεργειών της. Οι σημειώσεις επεξηγούν, αποσαφηνίζουν και δίνουν λεπτομέρειες για τα ποσά που εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις, προσφέροντας και ορισμένες επιπλέον πληροφορίες συμπληρωματικά.

«Σημειώσεις» είναι ο όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις επιπρόσθετες των οικονομικών καταστάσεων πληροφορίες που δημοσιεύουν οι επιχειρήσεις. Συναντάται από την δημιουργία των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και έπειτα. Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα προέκυψαν από την ανάγκη που δημιουργήθηκε για τυποποίηση των λογιστικών πληροφοριών των επιχειρήσεων διαφόρων χωρών, ώστε να λειτουργεί καλύτερα η νέα παγκοσμιοποιημένη αγορά. Επομένως γνωρίζοντας την ιστορία δημιουργίας των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων πληροφορούμαστε και την ιστορία των Σημειώσεων.

1.1 Ιστορική Εξέλιξη των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων¹

Οι πρώτες προσπάθειες για τυποποίηση της λογιστικής πληροφόρησης ξεκίνησαν τη δεκαετία του 1930 στις **Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής**, που είχε τότε νωπές τις μνήμες από τη μεγάλη χρηματιστηριακή κρίση του 1929. Η έλλειψη λογιστικών προτύπων ναί μεν δεν θεωρήθηκε αιτία της κρίσης, είχε όμως ριζώσει σε όλους βαθιά η πεποίθηση πως η καθιέρωση αρχών και κανόνων λογιστικής ήταν από τις απαραίτητες προϋποθέσεις, για την απρόσκοπτη και αποτελεσματική λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Ήταν απαραίτητο λοιπόν ένα όργανο που εξασφάλιζε την ομαλή λειτουργία της αγοράς και θα έθετε κανόνες για την αξιοπιστία και συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων.

¹ Γεώργιος Κόντος, «Λογιστική Τραπεζών και εταιριών Leasing & Factoring», Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα 2007

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

Οι σχετικές αρμοδιότητες ανατέθηκαν το **1934** στη νεοσύστατη **Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς**, η οποία θα εξελιχθεί στη συνέχεια σε ένα πανίσχυρο όργανο, τη γνωστή σε όλους μας **SEC (Security and Exchange Commission)**. Η SEC θα κάνει τα πρώτα βήματα προς την κατεύθυνση της λογιστικής τυποποίησης, αλλά θα αντιληφθεί γρήγορα πως η προσπάθεια απαιτεί τεράστια ποσά για έρευνα και λειτουργία των σχετικών οργάνων και αποφασίζει να δώσει τη σκυτάλη το **1938** στον ιδιωτικό τομέα, ο οποίος και κεφάλαια θα μπορούσε να εξασφαλίσει, αλλά επιπλέον θα διέθετε την απαιτούμενη σε τέτοιες περιστάσεις ανεξαρτησία αποφάσεων και επιλογών, από ότι ένας κυβερνητικός μηχανισμός όπως η SEC.

Δημιουργήθηκαν έτσι διάφορα σχήματα υπεύθυνα για τη λογιστική τυποποίηση που ανήκαν στον ιδιωτικό τομέα και που κράτησαν μέχρι το 1973. Αδυναμίες, όσον αφορά τη λειτουργία και τους σκοπούς των σχημάτων αυτών οδήγησαν τελικά στη δημιουργία το **1972** του **FASB (Financial Accounting Standards Board)**, που παραμένει μέχρι και σήμερα το κύριο όργανο λογιστικής τυποποίησης στις ΗΠΑ.

Ενώ στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής λειτουργούσαν σταθερά από το 1934, όργανα υπεύθυνα για τη λογιστική τυποποίηση, **σε όλο τον υπόλοιπο κόσμο** ίσχυαν κυρίως **τοπικά πρότυπα**, τα οποία ικανοποιούσαν τις συγκεκριμένες ανάγκες κάθε χώρας, που ήταν ανάλογες με την οικονομική της ανάπτυξη, το πολιτικό της σύστημα και τις διάφορες πολιτισμικές επιρροές που είχε υποστεί.

Η προσπάθεια για τη δημιουργία προτύπων που θα ίσχυαν σε παγκόσμια κλίμακα, εκτός ΗΠΑ, άρχισε το **1973**, όταν αντιπρόσωποι επαγγελματικών οργανώσεων από **Αυστραλία, Καναδά, Γαλλία, Γερμανία, Ιαπωνία, Μεξικό, Ολλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία και Ηνωμένες Πολιτείες** ίδρυσαν τη **Διεθνή Επιτροπή Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee – IASC)**. Η IASC λειτούργησε χωρίς διακοπή από το 1973 μέχρι το 2001 και εξέδωσε συνολικά 41 πρότυπα εκ των οποίων ορισμένα έχουν καταργηθεί ή αντικατασταθεί από άλλα. Τα πρότυπα αυτά που εξέδωσε η IASC λέγονται **Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα- ΔΛΠ** και είναι γνωστά ως **IAS (International Accounting Standards)**.

Η IASC ακολουθώντας το πρότυπο του αμερικανικού FASB, άλλαξε ριζικά την οργανωτική δομή και μετονομάστηκε τον Απρίλιο του έτους **2001** σε **Διεθνές Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board – IASB)**, τα πρότυπα δε που θα εκδίδονται στο εξής από το IASB, θα φέρουν την ονομασία **Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης- ΔΠΧΠ (International Financial Reporting Standards – IFRS)**. Το IASB δεν υπάγεται στη δικαιοδοσία κάποιου κράτους αλλά είναι υπερεθνικό όργανο που εδρεύει στη Μεγάλη Βρετανία και σκοπός του είναι η έκδοση υψηλού επιπέδου και γενικής

αποδοχής λογιστικών προτύπων. Ο αριθμός των μελών του Συμβουλίου είναι 14, προέρχονται από το λογιστικό και ελεγκτικό επάγγελμα, την ακαδημαϊκή κοινότητα, την πλευρά των χρηστών κλπ. Το Συμβούλιο είναι αποκλειστικά υπεύθυνο όργανο για την επεξεργασία και έκδοση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (IFRS).

Σήμερα βρίσκονται σε ισχύ 28 Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και 8 Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης. Επίσης γίνεται μια μεθοδευμένη προσπάθεια για σύγκλιση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης του IASB με τα Αμερικανικά Λογιστικά Πρότυπα του FASB. IASB και FASB αποφάσισαν να εντείνουν την κοινή τους προσπάθεια για τη δημιουργία κοινών λογιστικών προτύπων για όλο τον πλανήτη, καθιερώνοντας μηνιαίες συζητήσεις. Η λογική που ακολουθείται είναι ότι θα επιλέγεται για κάθε ζήτημα το πρότυπο που θεωρείται καλύτερο, αλλά σε περιπτώσεις που κανένα από τα δύο δεν κρίνεται ικανοποιητικό θα δημιουργείται ένα νέο. Στόχος είναι η ολοκλήρωση της διαδικασίας μέχρι το 2011, ώστε να υπάρχουν πρότυπα κατανοητά που θα υπερνικήσουν τα σύνορα και θα αυξήσουν τις επενδύσεις.²

1.2 Υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από την Ευρώπη

Τον Ιούνιο του 2002 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέδωσε τον **κοινοτικό κανονισμό 1606/2002**, σύμφωνα με τον οποίο όλες οι επιχειρήσεις χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που πληρούσαν τις συγκεκριμένες προϋποθέσεις που τέθηκαν, υποχρεώνονταν σε αλλαγή του τρόπου σύνταξης και παρουσίασης των οικονομικών τους καταστάσεων από 1 Ιανουαρίου του 2005. Οι επιχειρήσεις αυτές οφείλουν να πάψουν να ακολουθούν τις Γενικά Παραδεκτές Λογιστικές Αρχές που προβλέπονταν από τις εγχώριες νομοθεσίες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να υιοθετήσουν την κοινοτική νομοθεσία των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Μάλιστα, δόθηκε η δυνατότητα στην κυβέρνηση κάθε χώρας να επεκτείνει την ισχύ των ΔΛΠ και σε επιχειρήσεις που δεν πληρούν τις προδιαγραφές. Στόχος της νέας ευρωπαϊκής πολιτικής ήταν η άρση των συνόρων στις συναλλαγές μεταξύ των εταιριών των χωρών μελών της ΕΕ, με την διαβεβαίωση ότι οι οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων είναι υψηλής ποιότητας, αξιόπιστες και άμεσα συγκρίσιμες.³

² Alexandra Defilice, "FASB, IASB leaders boost collaboration efforts to meet 2011 convergence goal", Journal of Accountancy, 29 October 2009

³ Eva K. Jermakowitz, "Effects of adoption of International Financial Reporting Standards in Belgium: the evidence of BEL-20 companies", Accounting in Europe, vol. 1, 2004

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

Από το **2005**, περισσότερες από 7.000 εταιρίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση και πολύ περισσότερες σε ολόκληρο τον κόσμο υποχρεώθηκαν να υιοθετήσουν τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης. Η υποχρεωτική αυτή υιοθέτηση των ΔΠΧΠ υποκινήθηκε από την ανάγκη να εξασφαλιστεί η μεγαλύτερη δυνατή συγκρισιμότητα και διαφάνεια και η καλύτερη ποιότητα των χρηματοοικονομικών αναφορών μεταξύ των μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτή η κίνηση δημιουργίας προτύπων παγκοσμίως αποδεκτών από τους Ευρωπαίους, είχε αντίκτυπο και σε άλλους νομοθέτες, όπως το Αυστραλιανό Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων (Australian Accounting Standards Board AASB), που προχώρησε στην υιοθέτηση των ΔΠΧΠ.

Οι αρχικές αντιδράσεις σχετικά με τη δημιουργία ενός κοινού τρόπου παρουσίασης των οικονομικών στοιχείων των επιχειρήσεων παγκοσμίως ποικίλουν. Εκφράστηκαν τόσο αισιόδοξες και θετικές απόψεις, όσο και σοβαρές επικρίσεις και δυσπιστία για το κατά πόσο μπορεί να εφαρμοστεί στην πράξη ένα τέτοιο εγχείρημα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η γαλλική Premier Jacques Chirac, που αντιστάθηκε στην υιοθέτηση των ΔΛΠ το 2003.

Οι ακαδημαϊκοί κύκλοι εμφανίστηκαν επίσης διχασμένοι σχετικά με την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων που θα προέκυπταν μετά τα ΔΠΧΠ. Πραγματοποιήθηκαν πολλές σχετικές έρευνες από τις οποίες προέκυψαν διαφορετικά αποτελέσματα. Άλλες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα ΔΠΧΠ δεν θα επέφεραν αλλαγές στην πληροφόρηση που προκύπτει από τις οικονομικές καταστάσεις, άλλες ότι θα βελτιωθεί η ποιότητά τους, ενώ μέσω άλλων αμφισβητήθηκε η φερεγγυότητά τους.

Οι **Holger Daske** και **Guenther Gebhardt** στο άρθρο τους «**International Financial Reporting Standards and Experts' Perceptions of Disclosure Quality**», παρουσιάζουν μια έρευνα στην οποία εξετάζεται η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων και των σημειώσεων των εταιριών που προχώρησαν ήδη στην υιοθέτηση των ΔΠΧΠ, πριν την υποχρεωτική τους επιβολή στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2005. Όπως διευκρινίζουν και οι ίδιοι οι συγγραφείς η επιλογή τριών συγκεκριμένων Ευρωπαϊκών χωρών, της Αυστρίας, της Γερμανίας και της Ελβετίας δεν ήταν τυχαία, αφού πρόκειται για χώρες στο λογιστικό καθεστώς των οποίων πραγματοποιήθηκαν σημαντικές αλλαγές τα τελευταία χρόνια. Ενώ ακολουθούσαν τα εθνικά τους λογιστικά πρότυπα βασιζόμενα στην γερμανική λογιστική παράδοση, οι περισσότερες μεγάλες εταιρίες υιοθέτησαν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα πριν επιβληθεί η υποχρεωτική χρήση τους το 2005.

Η έρευνα οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ποιότητα των γνωστοποιήσεων που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων, έχει βελτιωθεί σημαντικά μετά την υιοθέτηση των ΔΠΧΠ, τόσο στατιστικά όσο και οικονομικά και

στις τρεις εξεταζόμενες χώρες. Οι συγγραφείς καταλήγουν και στο συμπέρασμα ότι το ίδιο θα ισχύσει και για τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης που θα προχωρήσουν στην εφαρμογή των ΔΠΧΠ, αφού το δείγμα που χρησιμοποίησαν κρίνεται αντιπροσωπευτικό. Τέλος, τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης έρευνας, επιβεβαιώνουν τον ισχυρισμό ότι *τα υψηλότερης ποιότητας Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα οδηγούν σε καλύτερης ποιότητας χρηματοοικονομικές αναφορές, που εν τέλει αυξάνουν την οικονομική ρευστότητα στις αγορές και μειώνουν το κεφαλαιακό κόστος των οικονομικών οντοτήτων που τα υιοθετούν.*

1.3 Λόγοι που οδήγησαν στη βελτίωση των Σημειώσεων

Οι γνωστοποιήσεις που περιέχονται στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων των εταιριών περιγράφουν τα αναγνωρισμένα και μη στοιχεία των οικονομικών αυτών καταστάσεων. Αποτελούν επίσης μέτρο για τα μη αναγνωρισμένα στοιχεία και εναλλακτικό τρόπο παρουσίασης των στοιχείων που παρατίθενται αριθμητικά στις οικονομικές καταστάσεις. Παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τους κινδύνους αλλά και τις προοπτικές που ενέχουν τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης. Τέλος προσφέρουν προσωρινές λύσεις χρησιμοποιώντας τις απαιτούμενες πληροφορίες, ενώ μελετούνται άλλες λύσεις. Μετά από μελέτη όλων των γνωστοποιήσεων που προβλέπουν τα σχετικά Λογιστικά Πρότυπα, οι Barth και Murphry συμπέραναν ότι οι επιπρόσθετες αυτές πληροφορίες αποσκοπούν στην ενίσχυση των προβλέψεων, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση των μελλοντικών ταμειακών ροών⁴.

Καθώς ο αριθμός των επενδυτών που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για τη διεξαγωγή των συναλλαγών τους μεγαλώνει, αυξάνεται και η ανάγκη για πληρέστερη χρηματοοικονομική πληροφόρηση ηλεκτρονικά. Το 2000 το FASB πραγματοποίησε μια έρευνα μέσα από την οποία διαπιστώθηκε ότι 99 στις 100 επιχειρήσεις διαθέτουν ηλεκτρονική σελίδα στο διαδίκτυο και 93 από αυτές προσφέρουν χρηματοοικονομική πληροφόρηση μέσω αυτής της σελίδας. Παρόλο που η αύξηση των διαθέσιμων πληροφοριών μέσω του διαδικτύου προωθεί την διαφάνεια, την ρευστότητα και την αποτελεσματικότητα των αγορών, η SEC και το FASB διαπιστώνουν προβλήματα στην αλόγιστη διασπορά πληροφοριών σχετικών με τα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων. Μέσα από έρευνα που πραγματοποίησαν κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι δημιουργείται σύγχυση στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων σχετικά με την εγκυρότητα της

⁴ Katherine Schipper, "Required Disclosures in Financial Reports", The Accounting Review, Vol. 82, No.2, 2007

παρεχόμενης πληροφόρησης. Οι περισσότεροι θεώρησαν ότι το γεγονός και μόνο ότι οι πληροφορίες περιέχονται στην επίσημη ιστοσελίδα των επιχειρήσεων, τις καθιστά αξιόπιστες και φερέγγυες. Τα αποτελέσματα αυτά της έρευνας προβληματίσαν τις αρμόδιες αρχές και τις οδήγησαν στην δημιουργία ενός πιο συγκεκριμένου και αυστηρού πλαισίου που θα υποχρεώνει τις επιχειρήσεις στη δημοσίευση συγκεκριμένων πληροφοριών, που θα προκύπτουν μετά από έλεγχο, δηλαδή στη δημιουργία και βελτίωση των Σημειώσεων.

Ο **Frank D. Hodge**, παρουσιάζει στο άρθρο του «**Hyperlinking Unaudited Information to Audited Financial Statements: Effects on Investor Judgments**», μια σχετική έρευνα. Το 85% των συμμετεχόντων στην έρευνα δήλωσε ότι δεν θα επηρεαζόταν η κρίση του διαφορετικά αν αντλούσαν πληροφορίες από το διαδίκτυο ή τις έπαιρναν σε φωτοτυπία από την εταιρία. Όμως, τα εμπειρικά αποτελέσματα της έρευνας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι όσοι από τους συμμετέχοντες στην έρευνα εξέτασαν μη λογιστικές αισιόδοξες πληροφορίες που συνόδευαν τις οικονομικές καταστάσεις και είχε διαθέσει η εταιρία στο διαδίκτυο, πείστηκαν ευκολότερα από όσους εξέτασαν τις φωτοτυπημένες από έντυπα πληροφορίες, ότι οι πληροφορίες αυτές είναι λογιστικές και ελεγμένες, οδηγώντας τους σε λάθος συμπεράσματα σχετικά με την πραγματική οικονομική κατάσταση της επιχείρησης την οποία εξετάζουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η Ελληνική Νομοθεσία Σχετικά με τις Σημειώσεις (ΕΓΛΣ και ΔΛΠ)

Οι **Σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων** αποτελούν τις επιπρόσθετες επεξηγηματικές των οικονομικών καταστάσεων πληροφορίες που παρέχονται στο κοινό, και στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι αναλύσεις κονδυλίων που αναγράφονται στις υπόλοιπες οικονομικές καταστάσεις καθώς και οι πρόσθετες πληροφορίες και άλλες γνωστοποιήσεις που θεωρούνται αναγκαίες για την ακριβοδίκαιη παρουσίαση της οικονομικής μονάδας.

Ο όρος Σημειώσεις αντικατέστησε την έννοια του Προσαρτήματος, η οποία επικρατούσε σε προγενέστερες εκδόσεις των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων αλλά και στο Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο. Επομένως οι Σημειώσεις και το Προσάρτημα αποτελούν δύο ταυτόσημες έννοιες.

Ο **νόμος 2190/1920** υποχρέωνε μέχρι το **2005** όλες τις ανώνυμες εταιρίες και τις εταιρίες περιορισμένης ευθύνης στην κατάρτιση προσαρτήματος, το οποίο μαζί με τον ισολογισμό, το λογαριασμό «αποτελέσματα χρήσης» και τον «πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων», αποτελούσαν το ενιαίο σύνολο και ελέγχονταν σύμφωνα με το νόμο. Στις μικρές εταιρίες δινόταν το δικαίωμα να καταρτίζουν συνοπτικό Προσάρτημα.⁵

Με τον κανονισμό **(ΕΚ) 1606/2002** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθέτησε τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Η Ελλάδα εναρμονίστηκε στον κοινοτικό νόμο με το **νόμο 3301/2004** «Συμφωνίες παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας, εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και άλλες διατάξεις», ο οποίος επέφερε αλλαγές στον νόμο 2190/1920 περί ανωνύμων εταιριών.

Ο νόμος 2190/1920 ορίζει ότι υποχρεωμένες να συντάσσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είναι:

- οι ανώνυμες εταιρίες, των οποίων οι μετοχές ή άλλες κινητές αξίες είναι εισηγμένες σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά, καθώς και τα πιστωτικά και τα χρηματοδοτικά ιδρύματα
- οι ενοποιημένες από αυτές, μη εισηγμένες, εφόσον συνολικά καλύπτουν το 5% του ενοποιημένου τζίρου ή ενεργητικού ή αποτελεσμάτων, εκτός των

⁵ Εμμανουήλ Σακέλλης, «Το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο», τόμος Δ', Δεύτερη Έκδοση, Εκδόσεις Ε. Σακέλλη, Αθήνα 2003

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

δικαιωμάτων μειοψηφίας, αν είναι ελληνικές ή αν είναι στο εξωτερικό με την προϋπόθεση ότι παρέχεται νόμιμη ευχέρεια δυνατότητας εφαρμογής.

Εκτός από τις υποχρεωμένες εταιρίες, την δυνατότητα τήρησης των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΛΠ έχουν και οι μη εισηγμένες Ανώνυμες Εταιρίες και οι Εταιρίες Περιορισμένης Ευθύνης αν η Γενική Συνέλευση τους έχει πάρει την σχετική απόφαση, υπό την προϋπόθεση ότι η εταιρία θα εφαρμόζει τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα για χρονικό διάστημα πενταετίας τουλάχιστον. Τέλος, η προαιρετική υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από μητρική εταιρία εγκατεστημένη στην Ελλάδα, αυτόματα συνεπάγεται και την υιοθέτησή τους από όλες τις συνδεδεμένες με τη μητρική εταιρία επιχειρήσεις, οι οποίες είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα ή εκτός Ελλάδος, εφόσον από τη νομοθεσία της χώρας εγκατάστασής τους παρέχεται η επιλεκτική δυνατότητα εφαρμογής των ΔΛΠ.

2.1 Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο

Σύμφωνα με το ΕΓΛΣ, το **Προσάρτημα του Ισολογισμού και των Αποτελεσμάτων Χρήσεως** είναι απαραίτητο συμπλήρωμα των οικονομικών αυτών καταστάσεων, με το οποίο δίνονται πρόσθετες ή επεξηγηματικές πληροφορίες. Οι πληροφορίες αυτές έχουν σκοπό να διευκολύνουν όλους τους παράγοντες, προς τους οποίους απευθύνονται οι οικονομικές καταστάσεις, στο να κατανοούν το περιεχόμενό τους και να προσδιορίζουν την αληθινή οικονομική κατάσταση και τα ακριβή αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες) των οικονομικών καταστάσεων⁶.

2.1.1 Γενικές Αρχές Προσαρτήματος

Μέσω του ΕΓΛΣ και του ν. 2190/1920 καθορίζονται οι γενικές αρχές σχετικά με το Προσάρτημα⁷:

Ι. Η κατάρτιση του προσαρτήματος είναι υποχρεωτική

Το Προσάρτημα του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως καταρτίζεται υποχρεωτικά, μόνο από τις οικονομικές μονάδες για τις οποίες η

⁶ Π.Δ. 1123/1980

⁷ Εμμανουήλ Σακέλλης, «Το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο», τόμος Δ', Δεύτερη Έκδοση, Εκδόσεις Ε. Σακέλλη, Αθήνα 2003

ισχύουσα νομοθεσία προβλέπει την αντίστοιχη υποχρέωση. Ειδικές νομοθετικές διατάξεις καθορίζουν τους κλάδους της οικονομίας για τους οποίους οι αντίστοιχες οικονομικές μονάδες περιλαμβάνουν υποχρεωτικά στο Προσάρτημα πρόσθετες ειδικές πληροφορίες, όπως για παράδειγμα για τις Τράπεζες, τις ασφαλιστικές εταιρίες ή τις εταιρίες χαρτοφυλακίου.

II. Το Προσάρτημα πρέπει να έχει το ελάχιστο περιεχόμενο που καθορίζεται από το νόμο

Οι διατάξεις του άρθρου 43α κατά βάσει, και των άρθρων 42α, 42β, 42ε και 43 συμπληρωματικά, καθορίζουν το ελάχιστο ενδεικτικό και όχι περιοριστικό περιεχόμενο του προσαρτήματος. Ο νόμος δεν αποκλείει τις εταιρίες από την παράθεση και επιπρόσθετων πληροφοριών, όταν αυτές οδηγούν στην πληρέστερη πληροφόρηση του ενδιαφερόμενου κοινού για την οικονομική κατάσταση και τα αποτελέσματα χρήσης.

III. Το Προσάρτημα πρέπει να υποβάλλεται σε δημοσιότητα

Το Προσάρτημα του ισολογισμού και της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσεως περιέχεται σε γνώση τρίτων- δημοσιεύεται ή υποβάλλεται στις αρμόδιες υπηρεσίες του κράτους- σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται από τη νομοθεσία που ισχύει κάθε φορά⁸.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 2190/1920, το Προσάρτημα μαζί με τις υπόλοιπες οικονομικές καταστάσεις, καταχωρούνται ύστερα από έλεγχο, στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών που τηρείται από την υπηρεσία του Υπουργείου Εμπορίου της αρμόδιας νομαρχίας. Το Προσάρτημα όμως δεν δημοσιεύεται στο τεύχος Ανωνύμων Εταιριών και Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης της εφημερίδας της κυβερνήσεως ούτε σε πολιτική και οικονομική εφημερίδα, όπως υποχρεωτικά δημοσιεύονται οι υπόλοιπες οικονομικές καταστάσεις είκοσι ημέρες τουλάχιστον πριν τη συνεδρίαση της συνελεύσεως.

Στην παραπάνω δημοσιότητα του προσαρτήματος των ανωνύμων εταιριών υποβάλλεται και το Προσάρτημα που καταρτίζεται από τις ΕΠΕ.

IV. Το Προσάρτημα πρέπει να υποβάλλεται σε έλεγχο

Σύμφωνα με τη διάταξη της § 4 του άρθρου 43^α του νόμου 2190/1920, η έκθεση των ελεγκτών πρέπει να αναφέρει αν το Προσάρτημα περιλαμβάνει της οριζόμενες από το νόμο πληροφορίες. Δηλαδή, ο ελεγκτής υποχρεούται να αναφέρει στην έκθεσή του και ο ορκωτός στο «πιστοποιητικό ελέγχου» όχι μόνο ότι

⁸ Π.Δ. 1123/1980

το Προσάρτημα περιλαμβάνει όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται, αλλά και ότι οι πληροφορίες αυτές είναι ακριβείς.

Σε περίπτωση που ο ελεγκτής έχει αντιρρήσεις- παρατηρήσεις είτε ως προς την πληρότητα είτε ως προς την ακρίβεια του περιεχομένου του προσαρτήματος υποχρεούται να σημειώνει τις αντιρρήσεις – παρατηρήσεις του στην έκθεση του, αλλά, σύμφωνα με την άποψη του κ. Σακκέλη, και στο ίδιο το Προσάρτημα.

2.1.2 Περιεχόμενο του προσαρτήματος

Όπως προαναφέρθηκε ο ν. 2190/1920 προσδιορίζει τις ελάχιστες πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνονται στο Προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων. Οι πληροφορίες αυτές παρατίθενται στο Προσάρτημα συνήθως κατηγοριοποιημένες στις εξής επιμέρους ενότητες:

1. Πληροφορίες σχετικές με τη σύννομη κατάρτιση και τη δομή των οικονομικών καταστάσεων
2. Πληροφορίες σχετικές με την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων
3. Πληροφορίες σχετικές με το πάγιο ενεργητικό και τα έξοδα εγκαταστάσεως
4. Πληροφορίες σχετικές με τις συμμετοχές
5. Πληροφορίες σχετικές με τα αποθέματα
6. Πληροφορίες σχετικές με το μετοχικό κεφάλαιο
7. Πληροφορίες σχετικές με τις υποχρεώσεις και τις προβλέψεις
8. Πληροφορίες σχετικές με τις αμοιβές, τις προκαταβολές και τις πιστώσεις σε όργανα της διοίκησης
9. Πληροφορίες σχετικές με τις εγγυήσεις και τις εμπορικές ασφάλειες
10. Πληροφορίες σχετικές με τα αποτελέσματα
11. Χρονολόγηση, υπογραφή και βεβαίωση του προσαρτήματος

2.1.2.1 Πληροφορίες σχετικές με τη σύννομη κατάρτιση και τη δομή των οικονομικών καταστάσεων

- i. Το Προσάρτημα πρέπει να αναφέρει κάθε παρέκκλιση που έγινε στις διατάξεις των άρθρων 42α, 42β, 42γ, 42ε, 43 και 43α, ώστε να αποδοθεί και παρουσιαστεί η πραγματική εικόνα της περιουσιακής διάρθρωσης, της χρηματοοικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων χρήσεως της εταιρίας. Η παρέκκλιση πρέπει να αιτιολογείται στο Προσάρτημα, στο οποίο πρέπει να αναφέρονται επίσης και οι επιδράσεις της παρεκκλίσεως πάνω στην

περιουσιακή διάρθρωση, τη χρηματοοικονομική θέση και τα αποτελέσματα της εταιρίας.

- ii. Πρέπει επίσης στο Προσάρτημα να περιλαμβάνεται κάθε παρέκκλιση στη δομή του ισολογισμού και του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως και στη μορφή εμφάνισης των οικονομικών καταστάσεων που καθιερώνονται από το νόμο. Παρέκκλιση αυτής της κατηγορίας επιτρέπεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, στις οποίες απαιτείται και η επαρκής αιτιολόγηση στο Προσάρτημα.
- iii. Σε περίπτωση που ένα στοιχείο του ενεργητικού ή του παθητικού σχετίζεται με περισσότερους από έναν υποχρεωτικούς λογαριασμούς, το στοιχείο αυτό καταχωρείται στο λογαριασμό στον οποίο προσιδιάζει περισσότερο, αλλά η σχέση του με τους άλλους λογαριασμούς γνωστοποιείται στο Προσάρτημα, εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο για την κατανόηση των οικονομικών καταστάσεων.
- iv. Στο Προσάρτημα αναφέρονται και οι προσαρμογές που έγιναν στη δομή και στους τίτλους των λογαριασμών, που έχουν αραβική αρίθμηση στα υποδείγματα του ισολογισμού και του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως του ΕΓΛΣ λόγω της ειδικής φύσεως της επιχείρησης, ώστε οι χρησιμοποιούμενοι τίτλοι λογαριασμών να υποδηλώνουν με σαφήνεια τα απεικονιζόμενα στοιχεία.
- v. Στο Προσάρτημα αναφέρεται και επεξηγείται και κάθε αναμόρφωση που έγινε στα ποσά της προηγούμενης χρήσεως των λογαριασμών του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως, ώστε τα ποσά να γίνουν ομοειδή και συγκρίσιμα με τα αντίστοιχα της κλειόμενης χρήσεως. Σύμφωνα με τον κύριο Σακκέλη στην κατηγορία αυτή πρέπει να περιλαμβάνονται και οι αναμορφώσεις των ποσών του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων.
- vi. Οι σχέσεις κονδυλίων ενεργητικού και παθητικού του ισολογισμού πρέπει να γνωστοποιούνται αναλυτικά στο Προσάρτημα.

2.1.2.2 Πληροφορίες σχετικές με την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων

- i. Στο Προσάρτημα πρέπει να αναλύονται οι μέθοδοι που εφαρμόστηκαν για την αποτίμηση των διάφορων περιουσιακών στοιχείων του ισολογισμού, όπως επίσης και οι μέθοδοι υπολογισμού των αποσβέσεων και των προβλέψεων.

Στην περίπτωση απαιτήσεων, υποχρεώσεων ή άλλων στοιχείων του ισολογισμού ή των αποτελεσμάτων χρήσεως, που η αξία τους προκύπτει από μετατροπή ξένων νομισμάτων, πρέπει να παρατίθενται και οι βάσεις μετατροπής των ξένων νομισμάτων και ο λογιστικός χειρισμός των

συναλλαγματικών διαφορών, δηλαδή αν μεταφέρθηκαν ή καταχωρήθηκαν στο λογαριασμό αποτελέσματα χρήσης ή σε οποιονδήποτε λογαριασμό τους ισολογισμού.

- ii. Πρέπει επίσης να γίνονται γνωστές και να αναλύονται τυχόν παρεκκλίσεις από τις αρχές αποτίμησης των περιουσιακών στοιχείων, οι οποίες ορίζονται στην διάταξη της § 1 του άρθρου 43 του ν. 2190/1920. Παρεκκλίσεις αυτής της κατηγορίας είναι επιτρεπτές μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και εκτός από την αιτιολόγησή τους πρέπει να γίνονται γνωστές στο Προσάρτημα και οι επιδράσεις που προκλήθηκαν στην περιουσιακή διάρθρωση, στη χρηματοοικονομική θέση και στα αποτελέσματα χρήσεως της εταιρίας.
- iii. Στο Προσάρτημα πρέπει να γίνεται αναφορά στην αναπροσαρμογή της αξίας των στοιχείων του παγίου ενεργητικού που τυχόν πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της κλειόμενης χρήσης σε εφαρμογή ειδικού νόμου, καθώς και να αναλύονται πλήρως οι κινήσεις τους σχετικού λογαριασμού που περιλαμβάνεται στις «διαφορές αναπροσαρμογής».

Στο ΕΓΛΣ αναφέρεται αναλυτικά ότι σε περίπτωση που, με βάση ειδικές διατάξεις της νομοθεσίας, εφαρμόζονται διαφορετικές μέθοδοι αποτιμήσεως από τις γενικά νομοθετημένες, στο Προσάρτημα πρέπει να αναφέρεται η μέθοδος που εφαρμόστηκε και τα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων για τα οποία οι αξίες διαμορφώθηκαν με τη μέθοδο αυτή. Σε αυτήν την περίπτωση, οι διαφορές από την εφαρμογή της διαφορετικής μεθόδου αποτιμήσεως από τις γενικά νομοθετημένες μεθόδους, καταχωρούνται στους λογαριασμούς «διαφορών αναπροσαρμογής» του παθητικού (λογαριασμοί 41.06 - 41.07), ενώ στο Προσάρτημα αναφέρεται και η φορολογική μεταχείριση των διαφορών αυτών.

Στην προαναφερόμενη περίπτωση, στο Προσάρτημα καταχωρείται ένας πίνακας που παρουσιάζει τις μεταβολές των λογαριασμών «διαφορές αναπροσαρμογής», που έγιναν κατά τη διάρκεια της χρήσης. Ο πίνακας αυτός περιλαμβάνει το αρχικό υπόλοιπο της αρχής της χρήσης των λογαριασμών «διαφορές αναπροσαρμογής», τις διαφορές που μεταφέρθηκαν στους λογαριασμούς αυτούς μέσα στην χρήση, τα ποσά των λογαριασμών, τα οποία κεφαλαιοποιήθηκαν ή μεταφέρθηκαν σε οποιοδήποτε λογαριασμό και οι λόγοι της μεταφοράς αυτής και το τελικό υπόλοιπο των λογαριασμών «διαφορές αναπροσαρμογής».

Στην ίδια περίπτωση, για κάθε στοιχείο του ισολογισμού, για το οποίο έγινε αναπροσαρμογή της αξίας κτήσεώς του, με εξαίρεση τους λογαριασμούς αποθεμάτων, στο Προσάρτημα αναφέρονται είτε η αξία κτήσεως που προκύπτει σύμφωνα με το γενικό κανόνα αποτιμήσεως και το σωρευμένο ποσό αποσβέσεων ή άλλων διορθώσεων, κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, είτε η διαφορά μεταξύ αξίας αναπροσαρμογής κατά την

ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού και αξίας κτήσεως και σε περίπτωση που προηγήθηκαν και άλλες αναπροσαρμογές, η συνολική διαφορά που προήλθε από αυτές.

2.1.2.3 Πληροφορίες σχετικές με το πάγιο ενεργητικό και τα έξοδα εγκαταστάσεως

- i. Στο Προσάρτημα πρέπει να αναφέρονται οι μεταβολές που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης στα πάγια στοιχεία του ενεργητικού και στις αποσβέσεις τους. Ειδικότερα, για κάθε έναν από τους λογαριασμούς παγίων στοιχείων που εμφανίζονται στο ενεργητικό αναφέρονται χωριστά, η αξία κτήσεως ή το κόστος ιδιοκατασκευής, οι προσθήκες και οι βελτιώσεις, οι μειώσεις και οι μεταφορές που έγιναν μέσα στη χρήση, καθώς και οι αποσβέσεις των προηγούμενων χρήσεων, οι συνολικές αποσβέσεις μέχρι την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού και η αναπόσβεστη αξία κατά την ημερομηνία αυτή.
Σε περίπτωση που κατά την πρώτη εφαρμογή των παραπάνω προκύψουν δυσκολίες στη συγκέντρωση όλων των παραπάνω δεδομένων, είναι δυνατόν να ληφθεί σαν αξία κτήσεως ή κόστους ιδιοκατασκευής η αναπόσβεστη αξία των στοιχείων αυτών κατά την έναρξη της χρήσεως, με την προϋπόθεση ότι θα γίνεται σχετική διευκρίνιση στο Προσάρτημα.
- ii. Η ανάλυση που ακολουθείται στο Προσάρτημα για την παρουσίαση των μεταβολών των παγίων στοιχείων του ενεργητικού και των αποσβέσεών τους, πρέπει να ακολουθείται και για τις μεταβολές των εξόδων εγκαταστάσεως.
- iii. Ειδική αναφορά στις αποσβέσεις των παγίων στοιχείων πρέπει να γίνεται στο Προσάρτημα, όταν η κατάσταση του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως δεν περιλαμβάνει αναλυτική σχετική αναφορά.
- iv. Πρέπει επίσης να γίνονται γνωστές μέσω του προσαρτήματος οι τυχόν πρόσθετες αποσβέσεις των παγίων στοιχείων που προκύπτουν βάσει ειδικών φορολογικών διατάξεων με τη μορφή αναπτυξιακών κινήτρων, με αναλυτική κατά κατηγορία παρουσίαση και μνεία των σχετικών φορολογικών διατάξεων.
- v. Στο Προσάρτημα πρέπει να περιλαμβάνονται και οι προβλέψεις για υποτίμηση πάγιου περιουσιακού στοιχείου, εφόσον το ποσό αυτών είναι αξιόλογο και δεν εμφανίζεται χωριστά στο λογαριασμό «αποτελέσματα χρήσεως».

- vi. Τέλος, πρέπει να αναλύονται και να επεξηγούνται τα ποσά που εμφανίζονται στα έξοδα εγκαταστάσεως «πολυετούς απόσβεσης» και αφορούν την συγκεκριμένη χρήση.

2.1.2.4 Πληροφορίες σχετικές με τις συμμετοχές

- i. Σε περίπτωση που η εταιρία που καταρτίζει τις οικονομικές καταστάσεις συμμετέχει και στο κεφάλαιο άλλων επιχειρήσεων, οφείλει, ανεξάρτητα από το γεγονός αν οι συμμετοχές πραγματοποιούνται από την ίδια την εταιρία ή από άλλο πρόσωπο που ενεργεί με το όνομά του αλλά για λογαριασμό της και εφόσον το ποσοστό συμμετοχής υπερβαίνει το 10% του συνολικού κεφαλαίου τους, να αναφέρει στο Προσάρτημα την επωνυμία και την έδρα της κάθε επιχείρησης, το ποσοστό συμμετοχής στο κεφάλαιό της, το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της και το συνολικό αποτέλεσμα της τελευταίας χρήσεως, για την οποία καταρτίστηκαν οι οικονομικές καταστάσεις αυτής. Από την υποχρέωση δημοσίευσης των παραπάνω πληροφοριών απαλλάσσονται οι ανώνυμες εταιρίες επενδύσεων- χαρτοφυλακίου και οι εταιρίες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων του ν.δ.608/1970. Την παράβλεψη των πληροφοριών αυτής της περίπτωσης είναι δυνατό να επιτρέψει ο Υπουργός Εμπορίου, εφόσον κρίνεται ότι η δημοσιότητά τους θα ήταν σε σημαντικό βαθμό επιζήμια για την εταιρία ή για οποιαδήποτε από τις λοιπές επιχειρήσεις που περιλαμβάνονται στις πληροφορίες αυτές. Κάθε παρέκκλιση πρέπει να αναφέρεται στο Προσάρτημα.
Η κατηγορία αυτή των πληροφοριών μπορεί να παραλειφθεί και όταν κρίνεται ότι οι πληροφορίες αυτές είναι ασήμαντες σε σχέση με τις αρχές της πραγματικής εικόνας και της σαφήνειας. Επίσης, οι πληροφορίες που αφορούν στα ίδια κεφάλαια και τα αποτελέσματα της τελευταίας χρήσεως, μπορούν να παραλειφθούν, όταν οι επιχειρήσεις, στις οποίες αναφέρονται οι πληροφορίες αυτές, δεν δημοσιεύουν ισολογισμό και εφόσον η συμμετοχή της εταιρίας σε αυτές δεν είναι μεγαλύτερη από το 50% του κεφαλαίου τους.
- ii. Στο Προσάρτημα πρέπει να γίνεται αναφορά και στην επωνυμία και την έδρα των επιχειρήσεων που συντάσσουν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται ή πρόκειται περιληφθούν και οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της εταιρίας, καθώς και στον τόπο όπου οι ενοποιημένες αυτές καταστάσεις είναι διαθέσιμες.

2.1.2.5 Πληροφορίες σχετικές με τα αποθέματα

- i. Στο Προσάρτημα πρέπει να γίνεται γνωστή η αλλαγή της μεθόδου υπολογισμού της τιμής κτήσεως ή του κόστους παραγωγής των αποθεμάτων, που έγινε λόγω μεταβολής συνθηκών ή άλλου σοβαρού λόγου, αναφέροντας την αιτιολογία και την επίδραση της αλλαγής στη διαμόρφωση των αποτελεσμάτων χρήσεως.
- ii. Πρέπει να γνωστοποιείται η διαφορά της αξίας των αποθεμάτων που προέκυψε με βάση μια από τις επιτρεπόμενες μεθόδους και της αξίας αυτών με βάση την τελευταία, σε σχέση με την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού, γνωστή τιμή αγοράς, εφόσον η διαφορά αυτή κρίνεται ως σημαντική.
- iii. Το Προσάρτημα πρέπει να περιέχει και διευκρινίσεις σχετικά με τις διαφορές που προκύπτουν από την υποτίμηση κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού όπως επίσης και τους λόγους στους οποίους οφείλεται αυτή η υποτίμηση, ενώ θα πρέπει να αναλύεται και τρόπος της φορολογικής μεταχείρισής της.
- iv. Στο Προσάρτημα θα πρέπει να διασαφηνίζεται η έκταση του επηρεασμού των αποτελεσμάτων χρήσεως, σε περίπτωση που στη μέθοδο αποτιμήσεως, την οποία εφάρμοσε η εταιρία έγινε παρέκκλιση από τις αρχές του άρθρου 43 του ν. 2190/1920 για λόγους φορολογικών ελαφρύνσεων. Λεπτομερείς επεξηγήσεις παρέχονται όταν αναμένονται ουσιώδεις φορολογικές ελαφρύνσεις σε μεταγενέστερες οικονομικές χρήσεις, εξαιτίας των παραπάνω αποκλίσεων.

2.1.2.6 Πληροφορίες σχετικές με το μετοχικό κεφάλαιο

- i. Στο Προσάρτημα πρέπει να γνωστοποιείται στο ευρύ κοινό ο αριθμός και η ονομαστική αξία ή το λογιστικό ισότιμο, σε περίπτωση που οι μετοχές δεν έχουν ονομαστική αξία, των μετοχών κάθε κατηγορίας, όταν το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρίας διαιρείται σε περισσότερες από μία κατηγορίες⁹.
- ii. Πρέπει να περιλαμβάνεται επίσης, ο αριθμός και η ονομαστική αξία των μετοχών που εκδόθηκαν μέσα στη χρήση για κάλυψη αυξήσεως του μετοχικού κεφαλαίου, καθώς και η αξία εκδόσεως των μετοχών αυτών.
- iii. Ακόμη, μέσω του προσαρτήματος η εταιρία πρέπει να ανακοινώνει τον αριθμό των τίτλων κατά κατηγορία και τα ενσωματωμένα σε αυτούς

⁹ www.taxheaven.gr

δικαιώματα, σε περίπτωση που έχει εκδώσει προνομιούχες μετοχές, μετατρέψιμες ομολογίες, μετοχές επικαρπίας ή ιδρυτικούς τίτλους.

- iv. Αν η εταιρία έχει αποκτήσει κατά τη διάρκεια της χρήσης δικές της μετοχές πρέπει να αναφέρονται στο Προσάρτημα οι λόγοι για τους οποίους αποκτήθηκαν οι μετοχές, ο αριθμός και η ονομαστική αξία των δικών της μετοχών που απέκτησε η εταιρία ή που μεταβίβασε μέσα στη χρήση, καθώς και τμήμα του μετοχικού κεφαλαίου που αντιπροσωπεύουν, όπως επίσης και το αντίτιμα των μετοχών αυτών που έχει καταβληθεί για την απόκτησή τους ή έχει εισπραχθεί για τη μεταβίβασή τους.

2.1.2.7 Πληροφορίες σχετικές με τις υποχρεώσεις και τις προβλέψεις

- i. Το Προσάρτημα πρέπει να περιλαμβάνει τα συνολικά ποσά οικονομικών δεσμεύσεων από συμβάσεις, εγγυήσεις και άλλες συμβατικές ή από την ισχύουσα νομοθεσία επιβαλλόμενες πιθανές υποχρεώσεις, οι οποίες δεν εμφανίζονται στους «λογαριασμούς τάξεως» του ισολογισμού, εφόσον η πληροφορία αυτή είναι χρήσιμη για την εκτίμηση της χρηματοοικονομικής θέσεως της εταιρίας.
- ii. Οι υποχρεώσεις για καταβολές ειδικών μηνιαίων παροχών, όπως για παράδειγμα μηνιαίων βοηθημάτων, και οι οικονομικές δεσμεύσεις σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις πρέπει να αναφέρονται στο Προσάρτημα. Οι πληροφορίες αυτές οφείλουν να εμφανίζονται χωριστά από τις πληροφορίες της παραπάνω κατηγορίας.
- iii. Στο Προσάρτημα πρέπει να γίνεται αναφορά και στα ποσά των φόρων που οφείλονται, όπως επίσης και σε εκείνα που αναμένεται να προκύψουν σε βάρος της κλειόμενης και των προηγούμενων χρήσεων, εφόσον τα ποσά αυτά θεωρούνται σημαντικά και δεν εμφανίζονται στις υποχρεώσεις ή στις προβλέψεις της εταιρίας.
- iv. Τα ποσά των υποχρεώσεων των οποίων η προθεσμία εξοφλήσεως είναι μεγαλύτερη από πέντε έτη από την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού, πρέπει να εμφανίζονται στο Προσάρτημα διαχωρισμένα ανάλογα με την κατηγορία υποχρεώσεων του ισολογισμού στην οποία ανήκουν
- v. Πρέπει επίσης, να περιλαμβάνονται στο Προσάρτημα και τα ποσά των υποχρεώσεων για εξασφάλιση των οποίων η εταιρία έχει χορηγήσει εμπράγματα ασφάλειες, με διευκρινίσεις αναφορικά με το είδος και την έκταση των ασφαλειών, χωριστά για κάθε υποχρέωση του υποδείγματος του ισολογισμού.

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

- vi. Σε περίπτωση που ο λογαριασμός «λοιπές προβλέψεις» είναι σημαντικός, πρέπει να αναλύεται στο Προσάρτημα πως προέκυψε το συνολικό αυτό ποσό.

2.1.2.8 Πληροφορίες σχετικές με τις αμοιβές, τις προκαταβολές και τις πιστώσεις σε όργανα της διοικήσεως

- i. Στο Προσάρτημα πρέπει επίσης να γίνεται αναφορά στις αμοιβές των μελών των οργάνων διοικήσεως και διευθύνσεως, οι οποίες βαραίνουν τη συγκεκριμένη χρήση, και στις υποχρεώσεις που δημιουργήθηκαν ή αναλήφθηκαν για βοηθήματα σε αποχωρήσαντα μέλη των οργάνων αυτών κατά κατηγορία.
- ii. Συμπληρωματικά, το Προσάρτημα πρέπει να αναφέρει τα ποσά των προκαταβολών και των πιστώσεων που δόθηκαν, με βάση τις κείμενες διατάξεις, σε μέλη διοικητικών συμβουλίων και διαχειριστές.

2.1.2.9 Πληροφορίες σχετικές με τις εγγυήσεις και τις εμπράγματα ασφάλειες

Οι εμπράγματα ασφάλειες, που χορηγήθηκαν από την εταιρία σε ενσώματες ακινητοποιήσεις της, αναφέρονται στον Ισολογισμό ή το Προσάρτημα, με ιδιαίτερη μνεία των εμπράγματων ασφαλειών που χορηγήθηκαν υπέρ συνδεδεμένων επιχειρήσεων. Με παρόμοιο τρόπο παρουσιάζονται και κάθε μορφής εγγυήσεις που χορηγήθηκαν από την εταιρία.

2.1.2.10 Πληροφορίες σχετικές με τα αποτελέσματα

- i. Το Προσάρτημα πρέπει να περιλαμβάνει ανάλυση του καθαρού κύκλου εργασιών, δηλαδή των πωλήσεων από τις οποίες έχουν αφαιρεθεί οι εκπτώσεις πωλήσεων και οι υπέρ του δημοσίου και τρίτων εισπραττόμενοι φόροι. Η ανάλυση αυτή γίνεται κατά κατηγορίες δραστηριότητας και κατά γεωγραφικές αγορές, στο μέτρο που οι κατηγορίες και οι αγορές αυτές διαφέρουν ουσιαστικά μεταξύ τους από πλευράς οργανώσεως των πωλήσεων ή της παροχής υπηρεσιών της εταιρίας. Ο Υπουργός Εμπορίου έχει τη δυνατότητα να επιτρέψει την παράβλεψη των πληροφοριών αυτών από το Προσάρτημα, σε περίπτωση που η δημοσιοποίησή τους κρίνεται επιζήμια για την εταιρία. Η παρέκκλιση όμως αυτή από το νόμο πρέπει να αναφέρεται ρητά στο Προσάρτημα.

- ii. Στο Προσάρτημα πρέπει να περιλαμβάνεται και ο μέσος όρος του αριθμού του προσωπικού που απασχολήθηκε στην επιχείρηση κατά τη διάρκεια της χρήσεως. Ο μέσος όρος αυτός, προκύπτει βάσει του συνολικού αριθμού των ατόμων που απασχολήθηκαν στην κάθε εργάσιμη ημέρα, και αναλύεται σε κατηγορίες, όπως για παράδειγμα εργατοτεχνικό προσωπικό και διοικητικό προσωπικό, για τις οποίες παρατίθεται αναλυτικά η επιβάρυνση της εταιρίας, για τη χρήση, από μισθούς και ημερομίσθια, κοινωνικές επιβαρύνσεις και βοηθήματα.
- iii. Στο Προσάρτημα πρέπει να αναλύονται τα έσοδα που αφορούν την κλειόμενη χρήση, αλλά δεν εισπράχθηκαν ή δεν χρεώθηκαν σε προσωπικούς λογαριασμούς μέσα σε αυτήν, καθώς και τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν και αφορούν την κλειόμενη χρήση, αλλά δεν πληρώθηκαν ή δεν πιστώθηκαν σε προσωπικούς λογαριασμούς μέσα σε αυτήν, εφόσον τα ποσά τους κρίνονται σημαντικά. Πρόκειται δηλαδή για τα εισπρακτέα έσοδα και τα πληρωτέα έξοδα που καταχωρήθηκαν στους μεταβατικούς λογαριασμούς ενεργητικού και παθητικού, αντιστοίχως.
- iv. Το Προσάρτημα πρέπει να περιέχει και πληροφορίες για τη φύση των έκτακτων και ανόργανων εσόδων και εξόδων, όπως επίσης και για την επίδρασή τους στον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος της εταιρίας για την κλειόμενη χρήση, με την προϋπόθεση ότι τα ποσά αυτών είναι σημαντικά.
- v. Και τα έσοδα και έξοδα που έχουν καταχωρηθεί στην κλειόμενη χρήση ενώ αφορούν προηγούμενες χρήσεις πρέπει να περιέχονται στο Προσάρτημα της εταιρίας.
- vi. Στο Προσάρτημα πρέπει, τέλος, να αναλύονται τα ποσά, ο λογιστικός χειρισμός και ο τρόπος της μελλοντικής τακτοποίησης των συναλλαγματικών διαφορών που αφορούν τη χρήση και προκύπτουν από την πληρωμή ή αποτίμηση σε ευρώ των υποχρεώσεων από δάνεια ή πιστώσεις σε ξένο νόμισμα, εφόσον τα δάνεια και οι πιστώσεις αυτές χρησιμοποιήθηκαν αποκλειστικά για την απόκτηση παγίων περιουσιακών στοιχείων.

2.1.2.11 Χρονολόγηση, υπογραφή και βεβαίωση του προσαρτήματος

Η τελευταία παράγραφος του προσαρτήματος αναφέρει τον αριθμό και την ημερομηνία της συνεδριάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρίας, κατά την οποία εγκρίθηκε το Προσάρτημα. Το Προσάρτημα επικυρώνεται με τα στοιχεία και τις υπογραφές των προσώπων που ορίζεται από το νόμο και το καταστατικό της επιχείρησης ότι είναι υπεύθυνα για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων

και στα οποία περιλαμβάνονται οπωσδήποτε ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου, ο διευθύνων σύμβουλος και ο διευθυντής του λογιστηρίου.

Το Προσάρτημα ολοκληρώνεται με την βεβαίωση του ελεγκτή της εταιρίας για την πληρότητα και την ακρίβεια του περιεχομένου του προσαρτήματος και με τυχόν παρατηρήσεις και αντιρρήσεις που έχει ο ίδιος.

2.1.3 Συνοπτικό Προσάρτημα¹⁰

Ο νόμος 2190/1920 παρέχει τη δυνατότητα στις εταιρίες που χαρακτηρίζει ως «εταιρίες μικρού μεγέθους» να δημοσιεύουν συνοπτικό ισολογισμό και να καταρτίζουν συνοπτικό Προσάρτημα. Σύμφωνα με την § 6 του άρθρου 42α του νόμου, μικρού μεγέθους εταιρία είναι κάθε εταιρία, η οποία κατά την ημερομηνία κλεισίματος του πρώτου μετά την έναρξη ισχύος αυτού του νόμου¹¹ ισολογισμού της, δεν υπερβαίνει τα αριθμητικά όρια των δύο από τα παρακάτω τρία κριτήρια, όπως αυτά ισχύουν σήμερα, βάσει του **άρθρου 52 του νόμου 3604/2007**:

- **Σύνολο ισολογισμού 2.500.000 ευρώ**, όπως αυτό προκύπτει από την άθροιση των στοιχείων Α μέχρι και Ε του ενεργητικού στο υπόδειγμα ισολογισμού του νόμου 2190/1920, δηλαδή του οφειλόμενου κεφαλαίου, των εξόδων εγκαταστάσεως, του παγίου και κυκλοφορούντος ενεργητικού και των μεταβατικών λογαριασμών ενεργητικού.
- **Καθαρό κύκλο εργασιών 5.000.000 ευρώ**
- **Μέσος όρος προσωπικού** που απασχολήθηκε κατά τη διάρκεια της χρήσης, **50 άτομα**.

Το παραπάνω δικαίωμα δημοσίευσης συνοπτικού ισολογισμού και καταρτίσεως συνοπτικού προσαρτήματος παρέχεται και στις εταιρίες που παύουν να υπερβαίνουν τα όρια των δύο από τα τρία παραπάνω κριτήρια σε δύο τουλάχιστον συνεχείς χρήσεις και παύει να παρέχεται στις εταιρίες που υπερβαίνουν τα όρια των δύο από τα τρία παραπάνω κριτήρια σε δύο συνεχείς χρήσεις.

Στην περίπτωση που επιτρέπεται η δημοσίευση συνοπτικού ισολογισμού πρέπει να αναφέρεται ρητά ότι ο δημοσιευόμενος ισολογισμός αποτελεί συνοπτική παρουσίαση των οικονομικών στοιχείων της εταιρίας και ότι οι οικονομικές

¹⁰ Εμμανουήλ Σακέλλης, «Ο πανδέκτης του λογιστή, Λογιστικό – Φορολογικό Δίκαιον & Λογιστική», τόμος Δ', Τρίτη Έκδοση, Εκδόσεις Ε. Σακέλλη, Αθήνα 2009

¹¹ Δηλαδή μετά την 1^η Ιανουαρίου του 1987

καταστάσεις, συμπεριλαμβανομένου και του πλήρους ισολογισμού έχουν ή πρόκειται να καταχωρηθούν στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών.

Το συνοπτικό Προσάρτημα επιτρέπει την παράλειψη ορισμένων υποχρεωτικών πληροφοριών του πλήρους προσαρτήματος. Σύμφωνα με την § 2 του άρθρου 43α του νόμου 2190/1920, μετά τις τροποποιήσεις που έγιναν με την εφαρμογή του νόμου 3756/2009, οι μικρού μεγέθους εταιρίες δεν υποχρεούνται να περιλαμβάνουν στο προσάρτημά τους πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των τίτλων κατά κατηγορία και τα ενσωματωμένα σε αυτούς δικαιώματα, όταν η εταιρία έχει εκδώσει προνομιούχες μετοχές, μετατρέψιμες ομολογίες, μετοχές επικαρπίας ή ιδρυτικούς τίτλους. Δεν επιβάλλεται να δημοσιεύουν, επίσης, τα συνολικά ποσά των δεσμεύσεων από συμβάσεις, εγγυήσεις και άλλες συμβατικές ή από την ισχύουσα νομοθεσία επιβαλλόμενες πιθανές υποχρεώσεις, οι οποίες δεν εμφανίζονται στους λογαριασμούς τάξεως του ισολογισμού τους. Επιτρέπεται ακόμη, να μην αναλύουν τον κύκλο εργασιών κατά κατηγορίες δραστηριότητας και γεωγραφικές αγορές. Μπορούν να παραληφθούν και οι κατηγορίες και το κόστος του προσωπικού, όπως επίσης και οι αμοιβές των μελών οργάνων διοικήσεως και διευθύνσεως της εταιρίας. Επιπροσθέτως, η εταιρία δεν υποχρεούται να περιλαμβάνει στο προσάρτημά της πληροφορίες σχετικές με την αποτίμηση των αποθεμάτων της κατά παρέκκλιση από τους κανόνες αποτιμήσεως με βάση διατάξεις ειδικής νομοθεσίας, όπως επίσης και τις διαφορές αποτίμησης κυκλοφορούντων στοιχείων του ενεργητικού, τους λόγους στους οποίους οφείλονται και τη φορολογική τους μεταχείριση. Επιτρέπεται και η παράλειψη των σημαντικών ποσών των φόρων που οφείλονται, καθώς και των φόρων που αναμένεται να προκύψουν σε βάρος της κλειόμενης και των προηγούμενων χρήσεων. Τέλος, στο συνοπτικό Προσάρτημα δεν κρίνεται υποχρεωτική η αναλυτική παρουσίαση των συνολικών αμοιβών που χρέωσε κατά το οικονομικό έτος ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο για τον υποχρεωτικό έλεγχο των ετήσιων λογαριασμών, των συνολικών αμοιβών που χρεώθηκαν για άλλες υπηρεσίες ελεγκτικής φύσης, φορολογικών συμβουλών και λοιπών μη ελεγκτικών υπηρεσιών.

Οι πληροφορίες που σχετίζονται με τα ποσά των υποχρεώσεων των οποίων η προθεσμία εξόφλησης είναι μεγαλύτερη από πέντε έτη από την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού, και με τα ποσά των υποχρεώσεων για εξασφάλιση των οποίων η εταιρία έχει χορηγήσει εμπράγματα ασφάλειες, παρατίθενται συνοπτικά χωρίς περεταίρω ανάλυση που απαιτείται στο πλήρες Προσάρτημα.

2.2 Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Σύμφωνα με το **ΔΛΠ 1** οι **Σημειώσεις** εμπεριέχουν πληροφορίες πέραν όσων παρουσιάζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης, την κατάσταση συνολικών εσόδων, την ξεχωριστή κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων (εφόσον παρουσιάζεται), την κατάσταση μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων και την κατάσταση των ταμειακών ροών. Οι σημειώσεις παρέχουν αφηγηματικές περιγραφές ή αναλύσεις των στοιχείων που παρουσιάζονται στις καταστάσεις αυτές και πληροφορίες για στοιχεία που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για αναγνώριση σε εκείνες τις καταστάσεις.¹²

Οι Σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων επιβάλλεται να περιέχουν πληροφορίες για τη βάση κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων και για τις συγκεκριμένες λογιστικές πολιτικές που εφαρμόστηκαν, πληροφορίες που απαιτούνται από τα ΔΠΧΠ και οι οποίες δεν παρουσιάζονται στο κύριο μέρος του ισολογισμού, της κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων, της κατάστασης μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων ή της κατάστασης ταμειακών ροών και επιπρόσθετες πληροφορίες που δεν παρουσιάζονται στο κύριο μέρος των οικονομικών καταστάσεων, αλλά είναι αναγκαίες για την κατανόηση των οικονομικών καταστάσεων.¹³

Το ΔΛΠ 1 δεν καθορίζει ένα συγκεκριμένο τρόπο παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων και κατά συνέπεια και των σημειώσεων, αλλά ορίζει μια γενική αρχή ότι οι σημειώσεις πρέπει να είναι οργανωμένες συστηματικά και να υπάρχουν παραπομπές στα κονδύλια των οικονομικών καταστάσεων¹⁴. Σε μερικές περιπτώσεις όμως, μπορεί να κριθεί αναγκαίο ή επιθυμητό να διαφοροποιείται η διάταξη συγκεκριμένων στοιχείων των σημειώσεων. Για παράδειγμα, πληροφορίες για μεταβολές στην εύλογη αξία που αναγνωρίζονται στο κέρδος ή τη ζημία μπορεί να συνδυάζονται με πληροφορίες για τις ημερομηνίες λήξης των χρηματοοικονομικών μέσων, παρόλο που οι πρώτες αφορούν στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως ενώ οι δεύτερες στον ισολογισμό¹⁵.

¹² Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 1

¹³ Σακκέλης Εμμανουήλ Ι., «Σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων που προβλέπουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με βάση το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο», Εκδόσεις Ε. Σακέλλη, Αθήνα 2005

¹⁴ Ντζανάτος Δημήτρης, «Δημιουργία των σημειώσεων (notes) των οικονομικών καταστάσεων και έλεγχος της πληρότητάς τους», Τόμος Α', Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2008

¹⁵ Σακκέλης Εμμανουήλ Ι., «Σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων που προβλέπουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με βάση το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο», Εκδόσεις Ε. Σακέλλη, Αθήνα 2005

Μια ενδεικτική προτεινόμενη από το ΔΛΠ 1 δομή, βάσει της οποίας θα μπορούσαν να οργανωθούν οι σημειώσεις ώστε να βοηθηθούν οι χρήστες να κατανοήσουν και να συγκρίνουν τις οικονομικές καταστάσεις, είναι η ακόλουθη¹⁶:

- 1) **Σημείωση συμμόρφωσης** της επιχείρησης με τα ΔΛΠ
- 2) **Περίληψη των σημαντικών λογιστικών πολιτικών** που έχουν εφαρμοστεί
- 3) **Επεξηγηματικές πληροφορίες** για τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο σώμα του ισολογισμού, της κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων, της κατάστασης μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και της κατάστασης ταμιακών ροών, με τη σειρά που παρουσιάζεται κάθε κατάσταση και συγκεκριμένο κονδύλιο
- 4) **Λοιπές γνωστοποιήσεις**, στις οποίες περιλαμβάνονται οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις, οι μη αναγνωρισθείσες συμβατικές δεσμεύσεις και οι μη χρηματοοικονομικές γνωστοποιήσεις όπως οι στόχοι της οικονομικής μονάδας αναφορικά με τις πολιτικές και τη διαχείριση κινδύνου.

2.2.1 Περιεχόμενο σημειώσεων

Οι βασικές κατηγορίες των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στις σημειώσεις είναι οι ακόλουθες¹⁷:

1. Γενικές πληροφορίες
2. Λογιστικές πολιτικές
3. Παρέκκλιση από τα ΔΛΠ
4. Εκτιμήσεις και αβεβαιότητες
5. Επανακατάταξη
6. Ανάλυση κονδυλίων Ισολογισμού
7. Αναλύσεις κονδυλίων Αποτελεσμάτων
8. Αναλύσεις Πίνακα μεταβολής Καθαρής Θέσης
9. Διαχείριση Κεφαλαίων και Κεφαλαιακή επάρκεια
10. Λοιπά θέματα

¹⁶ Σακκέλης Εμμανουήλ Ι., «Σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων που προβλέπουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με βάση το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο», Εκδόσεις Ε. Σακκέλη, Αθήνα 2005

¹⁷ Ντζανάτος Δημήτρης, «Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά», Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2008

Το περιεχόμενο κάθε κατηγορίας πληροφοριών δεν είναι αυστηρά καθορισμένο για κάθε επιχείρηση. Επομένως κάθε επιχείρηση κρίνει πως θα παρουσιάσει τις υποχρεωτικές από το νόμο σημειώσεις, ανάλογα με το αντικείμενό της, τις ανάγκες της κλπ.

2.2.1.1 Γενικές Πληροφορίες

Είναι υποχρέωση της επιχείρησης να αναφέρει στις Σημειώσεις επακριβώς, ότι έγινε εφαρμογή των ΔΛΠ και των ΔΠΧΑ. Διαφορετικά, θεωρείται ότι οι οικονομικές καταστάσεις δεν συντάχθηκαν βάσει των ΔΛΠ.

Σε αυτή την ενότητα η εταιρία συνήθως ανακοινώνει την έδρα της με την διεύθυνση, την νομική μορφή της, τη χώρα ίδρυσης και την διεύθυνση του κύριου τόπου των δραστηριοτήτων της, εφόσον διαφέρει από την έδρα της. Επιπροσθέτως δημοσιεύεται η επωνυμία της μητρικής εταιρίας των συγκεκριμένων οικονομικών καταστάσεων. Σε περίπτωση που υπάρχει και μητρική εταιρία της μητρικής εταιρίας που καταρτίζει της οικονομικές καταστάσεις, η οποία την ενοποιεί σε ανώτερο βαθμό, πρέπει να γνωστοποιείται και η δική της επωνυμία. Αν παρατηρηθεί το φαινόμενο της μετονομασίας της εταιρίας ή της μητρικής του εξεταζόμενου ομίλου, η αλλαγή αυτή πρέπει να επισημανθεί.

Ανακοινώνονται επίσης υποχρεωτικά, το αντικείμενο δραστηριότητας και οι κύριες δραστηριότητες της εταιρίας ή του Ομίλου.

Στις σημειώσεις πρέπει να αναφέρεται αν η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων έγινε σύμφωνα με την αρχή της συνέχισης της δραστηριότητας. Η παραπάνω δήλωση πρέπει να επιβεβαιώνεται από την εκτίμηση της ίδιας της διοίκησης της επιχείρησης. Σε περίπτωση που η διοίκηση θεωρεί ότι δεν εφαρμόζεται η αρχή της συνέχισης της δραστηριότητας, οφείλει να αιτιολογήσει την άποψη της και να παραθέσει την βάση με την οποία συντάσσονται οι οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης.

Ρητά πρέπει να αναφέρεται ακόμη, αν οι οικονομικές καταστάσεις που δημοσιεύονται αναφέρονται στην εταιρία μεμονωμένα ή στον όμιλο. Επίσης πρέπει να παρέχεται πληροφόρηση σχετικά με την ακριβή περίοδο που αφορούν οι οικονομικές καταστάσεις, το νόμισμα που συντάχθηκαν και το βαθμό των στρογγυλοποιήσεων που έχουν πραγματοποιηθεί.

Πρέπει να σημειωθεί ότι όλες οι παραπάνω πληροφορίες πρέπει να δημοσιεύονται από την επιχείρηση αλλά δεν υπάρχει η υποχρέωση να βρίσκονται υπό τον τίτλο «Γενικές Πληροφορίες». Πολλές εταιρίες επιλεγούν να

συμπεριλάβουν τα στοιχεία αυτά στην ενότητα που αναλύουν τις «λογιστικές πολιτικές» που ακολούθησαν.

2.2.1.2 Λογιστικές Πολιτικές

Στην περίληψη των σημαντικών λογιστικών πολιτικών των Σημειώσεων πρέπει να γνωστοποιούνται οι βάσεις αποτίμησης που χρησιμοποιήθηκαν για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων και οι λοιπές λογιστικές πολιτικές που χρησιμοποιήθηκαν και είναι απαραίτητες για την κατανόηση των οικονομικών καταστάσεων¹⁸. Οι τυχόν αλλαγές που διαπιστώθηκαν από την προηγούμενη συγκρίσιμη χρήση πρέπει επίσης να διευκρινίζονται σαφώς.

Οι βάσεις που χρησιμοποιούνται από την εταιρία για την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων που περιλαμβάνονται στις οικονομικές της καταστάσεις (όπως είναι για παράδειγμα το ιστορικό κόστος, το τρέχον κόστος, η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία, η εύλογη αξία ή το ανακτήσιμο ποσό), πρέπει να γίνονται γνωστές στο κοινό, επειδή αποτελούν σημαντικό παράγοντα της ανάλυσης των οικονομικών καταστάσεων. Όταν εφαρμόζονται περισσότερες από μία βάσεις αποτίμησης στις οικονομικές καταστάσεις, όπως στην περίπτωση αναπροσαρμογής ορισμένων κατηγοριών περιουσιακών στοιχείων, επαρκεί να παρέχεται μια ένδειξη των κατηγοριών περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων στις οποίες εφαρμόζεται η κάθε μέθοδος.

Για να αποφασίσει αν πρέπει να γίνει γνωστοποίηση μιας συγκεκριμένης λογιστικής πολιτικής, η διοίκηση της επιχείρησης λαμβάνει υπόψη αν η γνωστοποίηση θα βοηθούσε τους χρήστες να αντιληφθούν πώς οι συναλλαγές, τα λοιπά γεγονότα και οι συνθήκες αντικατοπτρίζονται στην παρουσιαζόμενη χρηματοοικονομική επίδοση και την οικονομική θέση. Η γνωστοποίηση ιδιαίτερων λογιστικών πολιτικών είναι ιδιαίζοντως χρήσιμη για τους χρήστες όταν οι πολιτικές αυτές επιλέγονται ανάμεσα στις εναλλακτικές λύσεις που επιτρέπουν τα ΔΠΧΑ, όπως για παράδειγμα η γνωστοποίηση αν ένας κοινοπρακτών αναγνωρίζει τα δικαιώματά του σε από κοινού ελεγχόμενη οικονομική οντότητα με τη χρήση της αναλογικής ενοποίησης ή της μεθόδου της καθαρής θέσης. Μερικά ΔΠΧΑ απαιτούν συγκεκριμένα τη γνωστοποίηση ιδιαίτερων λογιστικών πολιτικών, συμπεριλαμβανομένων των επιλογών της διοίκησης μεταξύ των διαφορετικών πολιτικών που αυτά επιτρέπουν, όπως για παράδειγμα το ΔΛΠ 16, το οποίο απαιτεί τη γνωστοποίηση των βάσεων επιμέτρησης που εφαρμόζονται σε κατηγορίες των ενσώματων παγίων.

¹⁸ ΔΛΠ 1

Κατά τη διαδικασία της εφαρμογής των λογιστικών πολιτικών της οικονομικής μονάδας, η διοίκηση προβαίνει σε διάφορες κρίσεις, εκτός εκείνων που αφορούν στις εκτιμήσεις, που έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό τα ποσά που αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Για παράδειγμα, η διοίκηση προβαίνει σε κρίσεις για τον προσδιορισμό αν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτελούν διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις, τότε ουσιαστικά όλοι οι σημαντικοί κίνδυνοι και τα οφέλη της ιδιοκτησίας των χρηματοοικονομικών μισθώσεων και των μισθώσεων περιουσιακών στοιχείων μεταφέρονται σε άλλες οικονομικές μονάδες, αν, στην ουσία, συγκεκριμένες πωλήσεις αγαθών αποτελούν είδος χρηματοδότησης και συνεπώς δε δημιουργούν έσοδο, και αν η ουσία της σχέσης μεταξύ της οικονομικής μονάδας και της οικονομική μονάδας ειδικού σκοπού υποδηλώνει ότι η τελευταία ελέγχεται από την πρώτη¹⁹.

Οι βασικότερες κατηγορίες λογιστικών πολιτικών που θα μπορούσε μια οικονομική μονάδα να γνωστοποιεί είναι οι πολιτικές που σχετίζονται με:

- τους φόρους εισοδήματος, συμπεριλαμβανομένης και των αναβαλλόμενων φόρων
- τη μετατροπή ξένου νομίσματος και την αντιστάθμιση των συναλλαγματικών κινδύνων
- τις αρχές ενοποίησης, συμπεριλαμβανομένων των θυγατρικών και των συγγενών επιχειρήσεων
- τις προβλέψεις και ενδεχόμενες απαιτήσεις ή υποχρεώσεις
- τις παροχές προς τους εργαζομένους
- τους επιχειρηματικού και γεωγραφικούς τομείς και τη βάση κατανομής του κόστους μεταξύ των τομέων, σύμφωνα με το ΔΛΠ 14
- τις ενσώματες ακινητοποιήσεις
- τα άυλα στοιχεία
- τις λειτουργικές μισθώσεις
- τον υπερπληθωρισμό
- τις κοινοπραξίες
- τα κέρδη των μετοχών
- την απομείωση περιουσιακών στοιχείων
- τα επενδυτικά ακίνητα
- τις κρατικές επιχορηγήσεις

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 1 οι σημειώσεις πρέπει να περιέχουν τις αναλυτικές πληροφορίες που προβλέπονται από κάθε επιμέρους πρότυπο ή διερμηνεία αλλά και επιπρόσθετες πληροφορίες που κρίνονται απαραίτητες για την πληρέστερη

¹⁹ Σακκέλης Εμμανουήλ Ι., «Σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων που προβλέπουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με βάση το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο», Εκδόσεις Ε. Σακέλλη, Αθήνα 2005

ενημέρωση των αναγνωστών. Η οικονομική μονάδα δεν υποχρεούται όμως, να χρησιμοποιεί και να αναφέρει όλες τις λογιστικές πολιτικές των προτύπων, αλλά μόνο όσες εφάρμοσε στις συγκεκριμένες οικονομικές καταστάσεις και θεωρούνται σημαντικές. Εξάιρεση αποτελεί η εφαρμογή του ΔΛΠ 8 για τα λάθη, επειδή πρέπει απαραίτητως να περιλαμβάνεται η πληροφόρηση που σχετίζεται με αυτό ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη στοιχείων στην εξεταζόμενη οικονομική χρήση.

2.2.1.3 Παρέκκλιση από τα ΔΛΠ²⁰

Αν υπάρχουν παρεκκλίσεις από τα ΔΛΠ και τα ΔΠΧΠ, οι οποίες είναι επιτρεπτές από αυτά, η εταιρία οφείλει να παράσχει πληροφορίες σχετικά με αυτές τις παρεκκλίσεις. Πρέπει να γίνεται αναφορά στο πρότυπο για το οποίο υπήρξε η παρέκκλιση, τι καθόριζε, ποια είναι η παρέκκλιση που έγινε, ο λόγος της παρέκκλισης και η επίδρασή της στα κονδύλια των οικονομικών καταστάσεων. Όλες οι προαναφερθείσες πληροφορίες πρέπει να γνωστοποιούνται και σε περιπτώσεις που η παρέκκλιση πραγματοποιήθηκε σε κάποια προηγούμενη χρήση, αλλά παρουσιάζει εμφανείς επιδράσεις στην παρούσα περίοδο.

Η διοίκηση της επιχείρησης οφείλει να δημοσιοποιεί και την άποψή της για την πραγματοποίηση παρεκκλίσεων που δεν έγιναν επειδή δεν ήταν συμβατές με τα ΔΛΠ και τα ΔΠΧΠ. Στις σημειώσεις πρέπει να αναφέρει γιατί θεωρεί ότι έπρεπε να γίνουν και ποιες θα ήταν οι επιδράσεις τους στα κονδύλια των οικονομικών καταστάσεων.

2.2.1.4 Εκτιμήσεις και αβεβαιότητες

Στο ΔΛΠ 1 διευκρινίζεται ότι η οικονομική μονάδα οφείλει να γνωστοποιεί στις σημειώσεις της πληροφορίες που σχετίζονται με τις κύριες παραδοχές για το μέλλον και άλλες κύριες πηγές αβεβαιότητας των εκτιμήσεων κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, που ενέχουν σοβαρό κίνδυνο να προκαλέσουν σημαντικές προσαρμογές στις λογιστικές αξίες των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων εντός του επόμενου οικονομικού έτους. Στις σημειώσεις πρέπει να περιλαμβάνονται λεπτομέρειες σχετικά με το είδος και τη λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων κατά την ημερομηνία του ισολογισμού.

²⁰ Ντζανάντος Δημήτρης, «Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά», Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2008

Ο προσδιορισμός των λογιστικών αξιών κάποιων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων απαιτεί εκτίμηση των επιδράσεων αβέβαιων μελλοντικών γεγονότων σε αυτά τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις κατά την ημερομηνία του ισολογισμού. Για παράδειγμα, ελλείψει προσφάτως παρατηρούμενων αγοραίων τιμών για την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που ακολουθούν, απαιτούνται μελλοντικές προβλέψεις για την αποτίμηση των ανακτήσιμων ποσών κατηγοριών των ενσώματων ακινητοποιήσεων, της επίδρασης της τεχνολογικής απαξίωσης στα αποθέματα, προβλέψεις που εξαρτώνται από τη μελλοντική έκβαση εκκρεμοδικιών και υποχρεώσεων που απορρέουν από μακροπρόθεσμες παροχές σε εργαζόμενους, όπως είναι οι υποχρεώσεις που αφορούν σε συντάξεις. Οι εκτιμήσεις αυτές αφορούν σε παραδοχές για στοιχεία, όπως είναι η προσαρμογή κινδύνου στις ταμιακές ροές ή τα προεξοφλητικά επιτόκια που χρησιμοποιούνται, οι μελλοντικές μεταβολές των μισθών και των τιμών που επηρεάζουν άλλα κόστη.

Οι κύριες παραδοχές και άλλες κύριες πηγές αβεβαιότητας των εκτιμήσεων που γνωστοποιούνται σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, σχετίζονται με τις εκτιμήσεις που απαιτούνται για τις πιο δύσκολες, υποκειμενικές ή σύνθετες κρίσεις της διοίκησης. Καθώς ο αριθμός των μεταβλητών και των παραδοχών που άπτονται της πιθανής μελλοντικής επίλυσης των αβεβαιοτήτων αυξάνει, οι κρίσεις γίνονται περισσότερο αντικειμενικές και σύνθετες και η πιθανότητα μια συνεπακόλουθης σημαντικής προσαρμογής των λογιστικών αξιών των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων συνήθως αυξάνει αναλόγως.

Οι πηγές αβεβαιότητας και οι παραδοχές δεν απαιτούνται για περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που υπόκεινται σε μεγάλο κίνδυνο σημαντικής μεταβολής των λογιστικών τους αξιών εντός του επόμενου οικονομικού έτους, αν κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, αποτιμώνται στην εύλογη αξία βάσει προσφάτων παρατηρημένων αγοραίων τιμών, επειδή για παράδειγμα υπάρχει η πιθανότητα να μειωθούν σημαντικά οι τρέχουσες τιμές.

Οι προαναφερθείσες γνωστοποιήσεις παρουσιάζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να βοηθούν τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να κατανοήσουν τις κρίσεις της διοίκησης αναφορικά με το μέλλον και άλλες κύριες πηγές αβεβαιότητας των εκτιμήσεων. Το είδος και η έκταση των παρεχόμενων πληροφοριών ποικίλουν ανάλογα με το είδος της παραδοχής και άλλες συνθήκες. Μια δομή για παραδοχές και αβεβαιότητες θα μπορούσε να είναι:

- το είδος της παραδοχής ή άλλης αβεβαιότητας των εκτιμήσεων
- η ευαισθησία των λογιστικών αξιών στις μεθόδους, τις παραδοχές και τις εκτιμήσεις που διέπουν τον υπολογισμό τους, συμπεριλαμβανομένων των αιτιών της ευαισθησίας

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

- οι πιθανές εκβάσεις μιας αβεβαιότητας και η επίδραση στις αξίες
- μία επεξήγηση των μεταβολών σε προηγούμενες παραδοχές σχετικά με τα περιουσιακά εκείνα στοιχεία και τις υποχρεώσεις, αν η αβεβαιότητα παραμένει.

Όταν δεν μπορεί να προσδιοριστεί για κάθε περίπτωση η αβεβαιότητα, αλλά υπάρχει γενικά, συμπεριλαμβάνεται στις σημειώσεις μια ειδική παράγραφος, στην οποία αναφέρεται ότι είναι πιθανό να υπάρξουν μεταβολές στα κονδύλια από αυτές τις αβεβαιότητες.

2.2.1.5 Επανακατάταξη

Αν γίνει επανακατάταξη των κονδυλίων της συγκρίσιμης χρήσης πρέπει να αναλύονται στις σημειώσεις το είδος, ο λόγος και το ποσό που ανακατατάχτηκε. Πιθανή αιτία επανακατάταξης κονδυλίων αποτελεί η αλλαγή στην εμφάνιση ορισμένων κονδυλίων των οικονομικών καταστάσεων της προηγούμενης χρήσης σε σχέση με τον τρόπο που αυτά είχαν αρχικά δημοσιευτεί. Οι αλλαγές αυτές δεν αποτελούν αναδιατύπωση των οικονομικών καταστάσεων, λόγω διόρθωσης λάθους ή αλλαγής πολιτικής, αλλά βελτίωση του τρόπου παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων, που έγινε από την εξεταζόμενη παρούσα χρήση.

Σε περίπτωση που η αλλαγή της εμφάνισης των οικονομικών καταστάσεων δεν επιφέρει την επανακατάταξη των κονδυλίων της συγκρίσιμης χρήσης, πρέπει να παρατεθεί ο λόγος που δεν έγινε αλλά και τα αποτελέσματα που θα προέκυπταν αν πραγματοποιούνταν η επανακατάταξη των κονδυλίων.

2.2.1.6 Ανάλυση Κονδυλίων Ισολογισμού

Υποχρέωση της εταιρίας αποτελεί η ανάλυση των κονδυλίων του Ισολογισμού σε υποκατηγορίες είτε στην όψη του Ισολογισμού είτε σε υποσημειώσεις. Για παράδειγμα, τα ενσώματα λειτουργικά πάγια, τα αποθέματα και τα ίδια κεφάλαια αναλύονται κατά κατηγορία, οι απαιτήσεις χωρίζονται σε απαιτήσεις από πελάτες, απαιτήσεις από συνδεδεμένες, προκαταβολές και λοιπές απαιτήσεις ενώ οι προβλέψεις σε παροχές εργαζομένων και λοιπές προβλέψεις.

Στις σημειώσεις δίνονται πληροφορίες για το είδος, το σκοπό και τους τυχόν περιορισμούς κάθε αποθεματικού. Πρέπει επίσης να αναλύεται το κεφάλαιο της εταιρίας κατά κατηγορία μετοχών ή τίτλων, με διάκριση στο καταβλημένο ή μη καταβλημένο μέρος και με αναφορά στα δικαιώματα και τους περιορισμούς κάθε κατηγορίας, συμπεριλαμβανομένων και των περιορισμών στη λήψη μερισμάτων ή στην επιστροφή του κεφαλαίου. Για κάθε επιμέρους κατηγορία πρέπει να

γνωστοποιούνται και η ονομαστική αξία αν υπάρχει, ο αριθμός των μετοχών, το υπόλοιπο έναρξης, οι μεταβολές του στη χρήση και το υπόλοιπο λήξης. Ακόμη, η εταιρία οφείλει να δίνει αναφορά σχετικά με τους κατόχους των μετοχών της και να ενημερώνει για τις μετοχές που κρατούνται ή που δεν έχουν εκδοθεί και προβλέπεται να εκδοθούν βάση Options ή άλλες συμβάσεις πώλησης, παραθέτοντας και τους όρους των συμβάσεων. Τέλος, πρέπει να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι οι παραπάνω πληροφορίες πρέπει να δημοσιεύονται κατά αντιστοιχία και από επιχειρήσεις που το κεφάλαιό τους δεν είναι μετοχικό.

2.2.1.7 Αναλύσεις Κονδυλίων Αποτελεσμάτων

Τα σημαντικά κονδύλια των αποτελεσμάτων, δηλαδή τα έσοδα και τα έξοδα, πρέπει να αναλύονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ή στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων. Πληροφορίες πρέπει επίσης να δίνονται για τις προβλέψεις υποτίμησης αποθεμάτων και τις αναστροφές τους, για τις προβλέψεις υποτίμησης παγίων και τις αναστροφές τους, για την επίδραση στα αποτελέσματα από τη διάθεση λειτουργικών παγίων και επενδύσεων, για την επίδραση στα αποτελέσματα από τις διακοπείσες δραστηριότητες και τους νομικούς διακανονισμούς. Γενικά πρέπει να αποκαλύπτονται όλες οι αναστροφές προβλέψεων και να αναλύονται οι ειδικής κατηγορίας λογαριασμοί εσόδων εξόδων, κερδών και ζημιών στις περιπτώσεις που εμφανίζονται, επειδή στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης γίνεται μόνο συνοπτική παρουσίασή τους.

Όταν η εταιρία ακολουθεί την κατά λειτουργία παρουσίαση των λογαριασμών της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης της, τα έξοδα κάθε λειτουργίας πρέπει να αναλυθούν και κατά είδος, ώστε να εμφανίζονται τουλάχιστον οι αμοιβές και τα έξοδα προσωπικού και οι αποσβέσεις. Σε περίπτωση που στον Ισολογισμό παρουσιάζονται συμπηφισμένα βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα στοιχεία, πρέπει να γίνεται ο διαχωρισμός τους στις σημειώσεις. Επίσης, αν κατά την περίοδο που μεσολαβεί μεταξύ της ημερομηνίας του Ισολογισμού και της σύνταξης των Οικονομικών Καταστάσεων, τα βραχυπρόθεσμα δάνεια μετατραπούν σε μακροπρόθεσμα λόγω σημαντικών γεγονότων, δεν απαιτείται η αλλαγή του Ισολογισμού, αλλά αρκεί η παράθεση των απαραίτητων πληροφοριών στις σημειώσεις ακολουθώντας της οδηγίες του Δ.Λ.Π. 10.

2.2.1.8 Αναλύσεις Πίνακα Μεταβολής Καθαρής Θέσης

Όταν αποφασίζεται από τη διοίκηση της επιχείρησης η διανομή μερισμάτων στην εξεταζόμενη χρήση, πρέπει να γίνεται αναφορά στο ποσό των μερισμάτων, συνολικά και κατά μετοχή, στην κατάσταση αποτελεσμάτων ή στον πίνακα μεταβολής ιδίων κεφαλαίων ή στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων.

Στην κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων ή στις σημειώσεις πρέπει να περιλαμβάνονται και όλες οι μεταβολές ιδίων κεφαλαίων που οφείλονται σε συναλλαγές με τους μετόχους της εταιρίας. Επίσης πρέπει να γνωστοποιούνται σχετικά με το λογαριασμό «αποτελέσματα εις νέον», το κεφάλαιο και τα αποθεματικά, το υπόλοιπο έναρξης, οι μεταβολές αναλυτικά και το υπόλοιπο λήξης. Όμως, οι μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων που οφείλονται σε λάθη και αλλαγές πολιτικών πρέπει να εμφανίζονται χωριστά.

2.2.1.9 Διαχείριση Κεφαλαίων και Κεφαλαιακή Επάρκεια

Αν η εταιρία διαχειρίζεται κεφάλαια τρίτων, πρέπει να παρέχει πληροφορίες κατά κατηγορία ή κατά τομέα σχετικά με τους στόχους της διαχείρισης, τις βασικές πολιτικές και τις διαδικασίες που ακολουθεί. Η εταιρία οφείλει για παράδειγμα να αναφέρεται στα στοιχεία που διαχειρίζεται, τις υποχρεώσεις της για κεφαλαιακή επάρκεια και την παρακολούθηση τήρησής τους, τον τρόπο επίτευξης των στόχων της για διαχείριση κεφαλαίου και τη μεταβολή όλων αυτών μέσα στη χρήση. Πρέπει οι σημειώσεις να περιλαμβάνουν και συνοπτικές πληροφορίες για τα ποσά των διαχειριζόμενων κεφαλαίων και τις μεταβολές τους στη χρήση, όπως επίσης πληροφορίες για την κάλυψη των υποχρεώσεων κεφαλαιακής επάρκειας. Αν η εταιρία δεν έχει καλύψει τις κεφαλαιακές της υποχρεώσεις οφείλει να ενημερώσει σχετικά με τις συνέπειες της πράξης της. Κρίνεται ως ορθότερος τρόπος παρουσίασης των υποχρεώσεων της επιχείρησης για κεφαλαιακή επάρκεια, η εμφάνιση κατά τομέα, σε περιπτώσεις ύπαρξης πολλών διαφορετικών τομέων.

2.2.1.10 Λοιπά θέματα

Οποιοσδήποτε επιπρόσθετες πληροφορίες που δεν μπορούν να ενταχθούν στις παραπάνω κατηγορίες, αλλά κρίνονται από την εταιρία σημαντικές για την κατανόηση και επεξήγηση των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων, περιλαμβάνονται στην κατηγορία αυτή. Για παράδειγμα, σε περίπτωση που συνταχθούν οικονομικές καταστάσεις για χρονική περίοδο διαφορετική της ετήσιας, πρέπει να διευκρινιστεί αυτό όπως και ο λόγος της αλλαγής, αφού τα μεγέθη που θα εμφανίζονται δεν θα είναι άμεσα συγκρίσιμα με άλλες χρήσεις.

Δεν είναι απαραίτητο να γνωστοποιούνται οι προϋπολογισμοί της εταιρίας, αλλά πρέπει να αναφέρονται τα προτεινόμενα και μη εγκεκριμένα μερίσματα και το μέρισμα ανά μετοχή. Επίσης πρέπει να αναφέρεται το τυχόν σωρευμένο ποσό υποχρέωσης για προνομιούχες μετοχές που εμφανίζεται σαν υποχρέωση, αλλά δεν έχει εγκριθεί η διανομή του, επειδή δεν υπάρχουν ακόμη κέρδη.

2.2.2 Ανάλυση Επιμέρους Στοιχείων των Σημειώσεων

Στην ενότητα που ακολουθεί αναλύονται λογαριασμοί των οικονομικών καταστάσεων, που εντάσσονται στις παραπάνω κατηγορίες των σημειώσεων, κρίθηκε όμως αναγκαία η περαιτέρω ανάλυσή τους.

2.2.2.1 Διαχείριση Κινδύνων

Σύμφωνα με το **ΔΠΧΑ 7** η οικονομική οντότητα οφείλει να γνωστοποιεί πληροφορίες που επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών της καταστάσεων να αξιολογήσουν τη φύση και την έκταση των κινδύνων που απορρέουν από τα χρηματοοικονομικά μέσα στα οποία είναι εκτεθειμένη η οικονομική οντότητα την ημερομηνία αναφοράς. Στους κινδύνους αυτούς που απορρέουν από χρηματοοικονομικά μέσα συγκαταλέγονται συνήθως ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας και ο κίνδυνος αγοράς, χωρίς να αποκλείονται και άλλοι κίνδυνοι.

Για κάθε κίνδυνο Χρηματοοικονομικών Μέσων η επιχείρηση πρέπει να γνωστοποιεί:

- την έκθεσή της σε κινδύνους και τον τρόπο με τον οποίο προκύπτουν
- τους στόχους, τις πολιτικές και τις διαδικασίες διαχείρισης κινδύνου
- τις μεθόδους επιμέτρησης του κινδύνου που εφαρμόζονται
- οποιεσδήποτε αλλαγές υπήρξαν από την προηγούμενη περίοδο

Από ποσοτικής άποψης, για κάθε είδος χρηματοοικονομικού κινδύνου, πρέπει να γνωστοποιούνται:

- περιληπτικά ποσοτικά δεδομένα σχετικά με την έκθεση της εταιρίας στον εκάστοτε κίνδυνο κατά την ημερομηνία αναφοράς. Η γνωστοποίηση αυτή βασίζεται σε πληροφορίες που παρέχονται εσωτερικά στα βασικά διοικητικά στελέχη της οικονομικής οντότητας, όπως για παράδειγμα στο διοικητικό συμβούλιο ή τον ανώτερο εκτελεστικό διευθυντή της
- οι αναλυτικές πληροφορίες που προβλέπονται από το ΔΠΧΑ 7 αν ο κίνδυνος είναι σημαντικός
- οι συγκεντρώσεις κινδύνων εάν δεν προκύπτουν με σαφήνεια αλλιώς.

Αν τα ποσοτικά στοιχεία για τους κινδύνους δεν είναι επαρκή για την πληροφόρηση των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων, παρέχονται και επιπρόσθετες περιφραστικές πληροφορίες.

2.2.2.1.1 Πιστωτικός Κίνδυνος

Για τον πιστωτικό κίνδυνο των χρηματοοικονομικών μέσων, οι επιχειρήσεις οφείλουν να γνωστοποιούν:

- το αντιπροσωπευτικό μέγεθος της μέγιστης έκθεσής τους σε πιστωτικό κίνδυνο κατά την ημερομηνία αναφοράς χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι εξασφαλίσεις που έχουν λάβει ή άλλες πιστωτικές αναβαθμίσεις
- τις εξασφαλίσεις που έχουν ληφθεί και άλλες πιστωτικές αναβαθμίσεις
- τις πληροφορίες σχετικά με την πιστωτική ποιότητα των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που δεν είναι σε καθυστέρηση ή απομειωμένα
- τη λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που θα ήταν σε καθυστέρηση ή απομειωμένα και τα οποία έχουν αποτελέσει αντικείμενο αναδιαπραγμάτευσης.

Εκτός από τις παραπάνω πληροφορίες παρέχονται και ορισμένες ακόμη σχετικές με τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που είναι σε καθυστέρηση ή έχουν υποστεί απομείωση της αξίας τους. Για τα καθυστερημένα υπόλοιπα των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων πρέπει να γίνεται και ανάλυση της ηλικίας τους, ενώ για τα απομειωμένα με ειδικές προβλέψεις υπόλοιπα, ανάλυση και αιτιολόγηση της απομείωσης. Τέλος, η επιχείρηση οφείλει να περιγράψει για κάθε καθυστερημένο και απομειωμένο υπόλοιπο, τις εξασφαλίσεις που έχει λάβει η οικονομική οντότητα και τις πιστωτικές ενισχύσεις, με εκτίμηση της εύλογης αξίας τους, εάν είναι εφικτό.

Όταν στην εταιρία περιέχονται κατά την οικονομική περίοδο χρηματοοικονομικά ή μη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία είτε με την απόκτηση της κυριότητας παρασχεθεισών εξασφαλίσεων είτε με την ενεργοποίηση άλλων πιστωτικών αναβαθμίσεων, όπως για παράδειγμα οι εγγυήσεις, και τα περιουσιακά αυτά στοιχεία πληρούν κριτήρια αναγνώρισης άλλων προτύπων, η εταιρία οφείλει να γνωστοποιεί τη φύση και τη λογιστική αξία των αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων. Όταν τα περιουσιακά στοιχεία αυτής της κατηγορίας δεν είναι άμεσα μετατρέψιμα σε μετρητά, πρέπει η επιχείρηση να δημοσιοποιεί τις πολιτικές που ακολουθεί για τη διάθεσή τους ή τη χρησιμοποίησή τους στις δραστηριότητές της²¹.

Για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, που αφορούν απαιτήσεις ή δάνεια, γνωστοποιείται ο μέγιστος πιστωτικός κίνδυνος στο τέλος της περιόδου και το ποσό μείωσής του με παράγωγα

²¹ ΔΠΧΑ 7

ή άλλα μέσα. Επίσης, πρέπει να γίνεται αναφορά στη μεταβολή της εύλογης αξίας που δεν αφορά κίνδυνο αγοράς, αλλά πιστωτικό κίνδυνο, και στη μεταβολή στην εύλογη αξία των αντίστοιχων παραγώγων που μειώνουν τον πιστωτικό κίνδυνο.²²

Στην περίπτωση ύπαρξης χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, γνωστοποιείται η μεταβολή στη εύλογη αξία που δεν αφορά κίνδυνο αγοράς, αλλά πιστωτικό κίνδυνο, για την εξεταζόμενη περίοδο και σωρευτικά.²³

Τέλος, πρέπει να γίνεται γνωστός ο τρόπος υπολογισμού των μεταβολών στην εύλογη αξία που αφορά στον πιστωτικό κίνδυνο, αν η εταιρία τον θεωρεί ικανοποιητικό και αν όχι, πρέπει να αιτιολογείται αυτή η άποψη.

2.2.2.1.2 Κίνδυνος Ρευστότητας

Ως αναφορά στον κίνδυνο ρευστότητας, το ΔΠΧΑ 7 επιβάλλει την γνωστοποίηση:

- της ανάλυσης ληκτότητας των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων, η οποία δείχνει τις συμβατικές οφειλές που απομένουν,
- της περιγραφής του τρόπου με το οποίο γίνεται η διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας.

2.2.2.1.3 Κίνδυνος Αγοράς

Γενικά, η διοίκηση της επιχείρησης οφείλει να κοινοποιεί σχετικά με τον κίνδυνο αγοράς των χρηματοοικονομικών μέσων:

- την ανάλυση ευαισθησίας για κάθε είδος κινδύνου αγοράς στον οποίο είναι εκτεθειμένη κατά την ημερομηνία αναφοράς η επιχείρησης, η οποία δείχνει τις επιπτώσεις στην καθαρή θέση και τα αποτελέσματα χρήσης.
- τις βασικές μεθόδους και παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν στην κατάρτιση της ανάλυσης ευαισθησίας
- τις μεταβολές, σε σύγκριση με την προηγούμενη οικονομική χρήση, στις μεθόδους και τις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν, όπως επίσης και τους λόγους αυτών των μεταβολών.

Σε περίπτωση που η οικονομική οντότητα καταρτίζει ανάλυση ευαισθησίας, όπως ο κίνδυνος αξίας χαρτοφυλακίου, που αντικατοπτρίζει τις αλληλεξαρτήσεις

²² Ντζανάτος Δημήτρης, «Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά», Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2008

²³ Ντζανάτος Δημήτρης, «Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά», Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2008

μεταξύ μεταβλητών κινδύνου, όπως για παράδειγμα τα επιτόκια και οι συναλλαγματικές ισοτιμίες, και την χρησιμοποιεί για τη διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων, επιτρέπεται να χρησιμοποιήσει την εν λόγω ανάλυση ευαισθησίας αντί για την ανάλυση που περιγράφηκε παραπάνω. Οφείλει όμως να εξηγήσει τη μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε για την κατάρτιση της ανάλυσης ευαισθησίας και τις παραμέτρους και παραδοχές στις οποίες βασίστηκαν τα παρεχόμενα δεδομένα. Τέλος, πρέπει στις σχετικές γνωστοποιήσεις να συμπεριλάβει και την ανάλυση των στόχων της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε και των πιθανών κινδύνων που εμπεριέχονται σε αυτήν.

Επίσης, εάν οι αναλύσεις ευαισθησίας στο τέλος της περιόδου δεν είναι αντιπροσωπευτικές, επειδή για παράδειγμα τότε μειώνονται πολύ τα υπόλοιπα, θα πρέπει να γίνεται στις σημειώσεις η ανάλογη επισήμανση²⁴.

2.2.2.2 Πληροφόρηση Κατά Τομέα

Το ΔΠΧΠ 8 «Λειτουργικοί τομείς», το οποίο αντικατέστησε το ΔΛΠ 14, έχει εφαρμογή στις οικονομικές καταστάσεις από 1/1/2009. Προβλέπει τρεις βασικές κατηγορίες πληροφοριών: τις πληροφορίες σχετικά με προϊόντα και υπηρεσίες, τις πληροφορίες για γεωγραφικές περιοχές και τις πληροφορίες για σημαντικούς πελάτες.

Πληροφόρηση σχετικά με προϊόντα και υπηρεσίες

Μια οικονομική οντότητα αναφέρει τα έσοδα που προέρχονται από εξωτερικούς πελάτες για κάθε προϊόν και υπηρεσία ή για κάθε ομάδα παρόμοιων προϊόντων και υπηρεσιών, εκτός εάν οι απαιτούμενες πληροφορίες δεν είναι διαθέσιμες και το κόστος ανάπτυξής τους είναι υπερβολικό, οπότε πρέπει να διευκρινίζεται το γεγονός αυτό. Τα ποσά των παρουσιαζόμενων εσόδων πρέπει να βασίζονται στις χρηματοοικονομικές πληροφορίες που χρησιμοποιούνται για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων της οικονομικής οντότητας.

Πληροφόρηση για γεωγραφικές περιοχές

Κάθε επιχείρηση οφείλει περιλαμβάνει στις σημειώσεις της τις ακόλουθες γεωγραφικές πληροφορίες, εκτός εάν οι απαιτούμενες πληροφορίες δεν είναι διαθέσιμες και το κόστος ανάπτυξής τους είναι υπερβολικό:

²⁴ Ντζανάτος Δημήτρης, «Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά», Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2008

α) τα έσοδα που προέρχονται από εξωτερικούς πελάτες και καταλογίζονται στη χώρα στην οποία εδρεύει η οικονομική οντότητα και σε όλες τις ξένες χώρες συνολικά από τις οποίες προέρχονται τα έσοδα της οικονομικής οντότητας. Εάν τα έσοδα που προέρχονται από εξωτερικούς πελάτες τα οποία καταλογίζονται σε συγκεκριμένη ξένη χώρα είναι σημαντικά, τα έσοδα αυτά γνωστοποιούνται χωριστά. Μια οικονομική οντότητα γνωστοποιεί τη βάση καταλογισμού των εσόδων από εξωτερικούς πελάτες σε συγκεκριμένες χώρες

β) μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία, εκτός από τα χρηματοπιστωτικά μέσα, τα αναβαλλόμενα φορολογικά περιουσιακά στοιχεία, τα περιουσιακά στοιχεία όσον αφορά παροχές μετά την έξοδο από την υπηρεσία και τα δικαιώματα που ανακύπτουν βάσει ασφαλιστήριων συμβολαίων, τα οποία βρίσκονται στη χώρα στην οποία εδρεύει η οικονομική οντότητα και τα οποία βρίσκονται σε όλες τις ξένες χώρες συνολικά στις οποίες η οικονομική οντότητα κατέχει περιουσιακά στοιχεία. Εάν τα περιουσιακά στοιχεία σε μια συγκεκριμένη ξένη χώρα είναι σημαντικά, τα στοιχεία αυτά γνωστοποιούνται χωριστά.

Τα αναφερόμενα ποσά πρέπει να βασίζονται στις χρηματοοικονομικές πληροφορίες που χρησιμοποιούνται για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων της οικονομικής οντότητας. Εάν οι απαιτούμενες πληροφορίες δεν είναι διαθέσιμες και το κόστος ανάπτυξής τους είναι υπερβολικό, το γεγονός αυτό πρέπει να γνωστοποιείται. Μια οικονομική οντότητα μπορεί να παρέχει, εκτός από τις πληροφορίες που απαιτούνται δυνάμει της παρούσας παραγράφου, υποσύνολα γεωγραφικών πληροφοριών για ομάδες χωρών.

Πληροφορίες για σημαντικούς πελάτες

Μια οικονομική οντότητα παρέχει πληροφορίες για το βαθμό εξάρτησής της από τους σημαντικούς πελάτες της. Εάν τα έσοδα από συναλλαγές με έναν εξωτερικό πελάτη ανέρχονται σε 10 % ή περισσότερο των εσόδων μιας οικονομικής οντότητας, η οντότητα γνωστοποιεί το γεγονός αυτό, το συνολικό ποσό των εσόδων που προέρχονται από κάθε τέτοιο πελάτη και την ταυτότητα του τομέα ή των τομέων που παρουσιάζουν αυτά τα έσοδα. Η οικονομική οντότητα δεν υποχρεούται να αποκαλύψει την ταυτότητα ενός σημαντικού πελάτη ή του ποσού ανά τομέα των εσόδων που προέρχονται από αυτόν τον πελάτη. Για τους σκοπούς του παρόντος ΔΠΧΑ, μια ομάδα οικονομικών οντοτήτων η οποία, εν γνώσει της αναφέρουσας οικονομικής οντότητας, τελεί υπό κοινό έλεγχο, θεωρείται ως ένας ενιαίος πελάτης. Μια δημόσια αρχή (εθνική, κρατική, περιφερειακή, εδαφική, τοπική ή ξένη) και οι οντότητες οι οποίες, εν γνώσει της αναφέρουσας οικονομικής οντότητας, τελούν υπό τον έλεγχο αυτής της δημόσιας αρχής θεωρούνται ως ένας ενιαίος πελάτης. Για τα περιουσιακά στοιχεία που κατατάσσονται σύμφωνα με παρουσίαση που

βασίζεται στη ρευστότητα, τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία είναι στοιχεία τα οποία περιλαμβάνουν ποσά που αναμένεται να ανακτηθούν αργότερα από δώδεκα μήνες μετά την ημερομηνία του ισολογισμού.

2.2.2.3 Γνωστοποιήσεις Συνδεδεμένων Μερών

Σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 24, πρέπει να γνωστοποιούνται οι σχέσεις μεταξύ μητρικών και θυγατρικών εταιριών, ανεξάρτητα από το αν υφίστανται συναλλαγές μεταξύ των συνδεδεμένων αυτών μερών. Οι σχέσεις με συγγενείς και κοινοπραξίες γνωστοποιούνται εξατομικευμένα, μετά από κατάλληλη καταλογοποίηση, επειδή η σχετική πληροφόρηση μπορεί να είναι σύνθετη.

Η οικονομική μονάδα οφείλει να γνωστοποιεί τις παροχές προς τα βασικά διοικητικά στελέχη συνολικά και κατηγοριοποιημένες σε βραχυπρόθεσμες παροχές σε εργαζομένους, παροχές μετά την έξοδο από την υπηρεσία, λοιπές μακροχρόνιες παροχές σε εργαζομένους, παροχές λήξης απασχόλησης και παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών.

Ανεξάρτητα από την ειδική πληροφόρηση για τις παροχές σε βασικά διοικητικά στελέχη, για όλες τις συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη, πρέπει να γνωστοποιείται:

- το ποσό των συναλλαγών
- το ποσό των ανεξόφλητων υπολοίπων χωρίς τυχόν προβλέψεις
- τυχόν σωρευμένες προβλέψεις για επισφάλειες από συνδεδεμένα μέρη
- προβλέψεις για επισφάλειες με συνδεδεμένα μέρη που επιβάρυναν τα Αποτελέσματα Χρήσης.

Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να δίνονται χωριστά για τη μητρική, τις εταιρίες που ελέγχουν από κοινού ή ασκούν σημαντική επιρροή στην εταιρία, τις θυγατρικές, τις συγγενείς επιχειρήσεις, τις κοινοπραξίες στις οποίες η οικονομική μονάδα είναι μέλος, τα βασικά διοικητικά στελέχη της οικονομικής μονάδας ή της μητρικής της εταιρίας και τα άλλα συνδεδεμένα μέρη.

Παραδείγματα συναλλαγών που γνωστοποιούνται αν έχουν γίνει με συνδεδεμένα μέρη αποτελούν οι αγοραπωλησίες αγαθών, οι αγοραπωλησίες ακινήτων και άλλων περιουσιακών στοιχείων, οι παροχές ή λήψεις υπηρεσιών, οι μισθώσεις, η μεταβίβαση έρευνας και ανάπτυξης, οι παραχωρήσεις δικαιωμάτων, οι μεταβιβάσεις χρηματοδοτικής φύσεως, οι εγγυήσεις ή εξασφαλίσεις και οι διακανονισμοί υποχρεώσεων.

2.2.2.4 Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις

Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 28 προβλέπει μια σειρά γνωστοποιήσεων για τις επενδύσεις που πραγματοποιεί η εταιρία σε συγγενείς επιχειρήσεις. Για κάθε συγγενή επιχείρηση πρέπει να παρέχεται περιληπτική χρηματοοικονομική πληροφόρηση, συμπεριλαμβανομένων των συνολικών ποσών των περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων, των εσόδων και του κέρδους ή της ζημίας. Ακόμη, πρέπει να γνωστοποιείται η τρέχουσα αξία των επενδύσεων σε συγγενείς επιχειρήσεις αν υπάρχουν τιμές από το Χρηματιστήριο. Πρέπει επίσης να συμπεριλαμβάνουν τους λόγους για τους οποίους η υπόθεση ότι ο επενδυτής κατέχει άμεσα ή έμμεσα μέσω θυγατρικών, λιγότερο από το 20% των δικαιωμάτων ψήφου ή των δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου της εκδότριας, αλλά ωστόσο τεκμαίρεται ότι ασκεί ουσιώδη επιρροή και τους λόγους για τους οποίους η υπόθεση ότι ο επενδυτής ασκεί ουσιώδη επιρροή αντιμετωπίζεται αν ο επενδυτής κατέχει άμεσα ή έμμεσα μέσω θυγατρικών, 20% ή περισσότερο των δικαιωμάτων ψήφου ή των δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου της εκδότριας, αλλά ωστόσο τεκμαίρεται ότι δεν ασκεί ουσιώδη επιρροή.

Οι επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες που αντιμετωπίζονται λογιστικά με τη μέθοδο της καθαρής θέσης θα κατατάσσονται ως μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία. Το μερίδιο του επενδυτή στα κέρδη ή τις ζημιές τέτοιων συγγενών επιχειρήσεων, καθώς και η λογιστική αξία των επενδύσεων αυτών, πρέπει να γνωστοποιούνται ξεχωριστά.

Γνωστοποιούνται ακόμη, η φύση και η έκταση οποιωνδήποτε σημαντικών περιορισμών (π.χ. που προκύπτουν από συμφωνίες δανείων ή κανονιστικές διατάξεις) της ικανότητας μεταφοράς κεφαλαίων από τις συγγενείς επιχειρήσεις στον επενδυτή υπό τη μορφή μερισμάτων σε μετρητά ή για την εξόφληση δανείων ή προκαταβολών.

Το μερίδιο του επενδυτή στις διακοπείσες δραστηριότητες τέτοιων συγγενών επιχειρήσεων θα γνωστοποιείται επίσης ξεχωριστά. Το μερίδιο του επενδυτή επί των μεταβολών που αναγνωρίζονται απευθείας στα ίδια κεφάλαια της συγγενούς θα αναγνωρίζεται απευθείας στα ίδια κεφάλαια από τον επενδυτή και θα γνωστοποιείται στην κατάσταση μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων όπως απαιτείται από το Δ.Λ.Π. 1 «Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων».

2.2.2.5 Προβλέψεις

Σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 37, πρόβλεψη είναι μια υποχρέωση αβέβαιου χρόνου ή ποσού. Οι βασικές κατηγορίες προβλέψεων είναι οι προβλέψεις μελλοντικών λειτουργικών ζημιών, οι οποίες σχετίζονται με τις απομειώσεις στοιχείων, οι προβλέψεις επαχθούς σύμβασης, δηλαδή οι προβλέψεις που δημιουργούνται όταν από μία σύμβαση τα έσοδα αναμένεται να είναι μικρότερα από το κόστος, και οι προβλέψεις αναδιάρθρωσης²⁵.

Για κάθε κατηγορία πρόβλεψης, μία επιχείρηση πρέπει να γνωστοποιεί:

- τη λογιστική αξία κατά την έναρξη και λήξη της περιόδου
- πρόσθετες προβλέψεις που έγιναν στην περίοδο, συμπεριλαμβανομένων των αυξήσεων των υπαρχόντων προβλέψεων
- τα ποσά που χρησιμοποιήθηκαν, δηλαδή που πραγματοποιήθηκαν και μείωσαν την πρόβλεψη, κατά τη διάρκεια της περιόδου
- τα αχρησιμοποίητα ποσά που αναστράφηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου
- την αύξηση κατά τη διάρκεια της περιόδου στο προεξοφλητικό ποσό που προκύπτει από το πέρασμα χρόνου και την επίδραση κάθε μεταβολής στο επιτόκιο προεξόφλησης.

Μια επιχείρηση οφείλει επίσης να γνωστοποιεί τα ακόλουθα για κάθε κατηγορία πρόβλεψης:

- Μία σύντομη περιγραφή της φύσης της δέσμευσης
- Το αναμενόμενο χρονοδιάγραμμα κάθε προκύπτουσας εκροής οικονομικών οφειλών
- Τις αβεβαιότητες σχετικά με το ποσό και το χρόνο
- Τις αναμενόμενες αντίστοιχες αποζημιώσεις
- Τις καταχωρημένες αντίστοιχες αποζημιώσεις.

Εκτός από την περίπτωση που η πιθανότητα κάθε εκροής για διακανονισμό είναι απομακρυσμένη, μία επιχείρηση πρέπει να γνωστοποιεί για κάθε κατηγορία ενδεχόμενων υποχρεώσεων κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, μια σύντομη περιγραφή της φύσης της ενδεχόμενης υποχρέωσης και όπου είναι εφικτό μια εκτίμηση της οικονομικής επίπτωσής της, μια ένδειξη των αβεβαιοτήτων που αφορούν στο ποσό ή στο χρονοδιάγραμμα κάθε εκροής και την πιθανότητα κάθε αποζημίωσης.

²⁵ Ντζανάτος Δημήτρης, «Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά», Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2008

Όταν μια πρόβλεψη και μια ενδεχόμενη υποχρέωση ανακύπτουν από την ίδια σειρά συνθηκών, μια επιχείρηση προβαίνει στις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις, κατά τρόπο όμως που να φαίνεται η σχέση μεταξύ της πρόβλεψης και της ενδεχόμενης υποχρέωσης.

Όταν μια εισροή οικονομικών οφελών είναι πιθανή, μια επιχείρηση πρέπει να γνωστοποιεί μία σύντομη περιγραφή της φύσης των ενδεχόμενων απαιτήσεων κατά την ημερομηνία του ισολογισμού και όπου κρίνεται εφικτό, μία εκτίμηση της οικονομικής επίδρασής τους, ακολουθώντας τις αρχές που ορίζει το ΔΛΠ 37.

Όταν κάποια από τις πληροφορίες δεν παρέχεται γιατί δεν είναι εφικτό, αυτό πρέπει να αναφέρεται ρητά. Σε εξαιρετικά σπάνιες περιπτώσεις κατά τις οποίες η κοινοποίηση πληροφοριών για ενδεχόμενες υποχρεώσεις ή ενδεχόμενες απαιτήσεις, μπορεί να βλάψει της εταιρία, γιατί για παράδειγμα είναι στα δικαστήρια, μπορούν να μην αναφερθούν, αλλά να αναφερθεί η φύση της διαμάχης και ο λόγος μη αναφοράς των πληροφοριών.

2.2.2.6 Ασφαλιστήρια Συμβόλαια

Στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων πρέπει να αναλύονται οι λογαριασμοί που εμφανίζονται στον ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσεως και αφορούν στα Ασφαλιστήρια Συμβόλαια. Πρέπει να γνωστοποιούνται οι λογιστικές πολιτικές για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια και τις σχετιζόμενες υποχρεώσεις, περιουσιακά στοιχεία, έσοδα και έξοδα.

Αν η εταιρία είναι αντασφαλισμένη γνωστοποιούνται τα έσοδα και έξοδα από αντασφαλιστήρια συμβόλαια που μεταφέρθηκαν στα αποτελέσματα χρήσης. Σε περίπτωση που το κόστος αντασφάλισης αποσβένεται σε περισσότερες χρήσεις, πρέπει να παρατίθεται και ένας πίνακας κίνησης όπως για τα πάγια με υπόλοιπο έναρξης, παγιοποιήσεις χρήσεως, αποσβέσεις χρήσεως στα έξοδα, αποσβέσεις χρήσεως στα έσοδα, υπόλοιπο λήξης.

Ακόμη, οι εταιρίες οφείλουν να συμπεριλάβουν στη σχετική σημείωση, τη συμφωνία κίνησης των ασφαλιστικών υποχρεώσεων, των απαιτήσεων από αντασφαλιστές και των δαπανών πρόσκτησης. Πρέπει να γνωστοποιούνται, επίσης, οι σημαντικές παραδοχές υπολογισμού σημαντικών κονδυλίων που σχετίζονται με τα ασφαλιστήρια συμβόλαια και αν είναι δυνατόν και η ποσοτική γνωστοποίηση των βασικών παραδοχών. Τέλος, πρέπει να γνωστοποιούνται οι αναλύσεις ευαισθησίας, δηλαδή αν άλλαζαν οι βασικές παραδοχές πόσο θα άλλαζαν τα τελικά

ποσά και μόνο για ποσά που ασκούν σημαντική επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις.

Γίνεται γνωστός και ένας πίνακας με την εξέλιξη των αποζημιώσεων στον οποίο πρέπει να αναλύονται το σύνολο των προβλέψεων για εκκρεμείς ζημίες ή κατά κλάδο, κάθε χρονιά, οι ζημίες που πληρώθηκαν και η χρονιά που αφορούσαν με βάση καταστάσεις που ήδη κοινοποιούνται στο Υπουργείο.

Το ΔΠΧΠ 4 προβλέπει και τη δημοσίευση πληροφοριών σχετικών με τους ασφαλιστικούς κινδύνους. Οι στόχοι, οι πολιτικές, οι διαδικασίες και οι μέθοδοι διαχείρισης των ασφαλιστικών κινδύνων πρέπει να κοινοποιούνται, όπως επίσης και οι ασφαλιστικές προβλέψεις.

2.2.2.7 Παροχές που εξαρτώνται από την αξία της μετοχής (ΔΠΧΑ 2)

Η οικονομική οντότητα πρέπει να δημοσιοποιεί πληροφορίες που επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να κατανοήσουν τη φύση και την έκταση των συμφωνιών για αμοιβές που βασίζονται στην αξία των μετοχών που υφίσταντο κατά τη διάρκεια της περιόδου. Για κάθε συμφωνία που υπήρξε, οποιαδήποτε στιγμή της εξεταζόμενης περιόδου, συντάσσεται ένας πίνακας που περιέχει μια γενική περιγραφή της συμφωνίας αμοιβής, τις απαιτήσεις για να καταχωρηθεί, τη μέγιστη διάρκεια μέχρι την καταχώρηση και τον τρόπο διακανονισμού της συμφωνίας, δηλαδή αν έγινε με μετρητά, μετοχές ή και τα δύο. Πρέπει επίσης να αναρτάται στις σημειώσεις ένας πίνακας με τον αριθμό των μετοχικών δικαιωμάτων προαίρεσης και τις σταθμισμένες τιμές τους για ανεξόφλητες μετοχές στην αρχή, παραχωρημένες στην περίοδο μετοχές, μετοχές που κατέπεσαν στην περίοδο, ασκηθείσες στην περίοδο, που εξέπνευσαν στην περίοδο, ανεξόφλητες στο τέλος και μετοχές που μπορούσαν να ασκηθούν στο τέλος.

Ακόμη, η επιχείρηση οφείλει να γνωστοποιεί πληροφορίες για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο αποτιμήθηκαν σε εύλογη αξία τα αγαθά ή οι υπηρεσίες που λήφθηκαν ή οι συμμετοχικοί τίτλοι που παραχωρήθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου. Η παρεχόμενη πληροφόρηση πρέπει να βοηθά τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να κατανοήσουν την επίδραση των συναλλαγών πληρωμής που βασίζονται στην αξία των μετοχών στα αποτελέσματα της οικονομικής μονάδας για την περίοδο και στην οικονομική της θέση.

2.2.2.8 Παροχές σε Εργαζομένους

Οι παροχές στους εργαζομένους ρυθμίζονται κατά κύριο λόγο από το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 19 «Παροχές σε εργαζομένους», σχετικές αναφορές όμως υπάρχουν και σε άλλα λογιστικά πρότυπα όπως το ΔΛΠ 1. Το ΔΛΠ 19 προβλέπει πολλές και εξαιρετικά δύσκολες γνωστοποιήσεις, πολλές από τις οποίες όμως δεν δημιουργούν πρακτικά προβλήματα στις ελληνικές επιχειρήσεις αφού δεν αναφέρονται σε στοιχεία που διαθέτουν.

Οι παροχές προς τους εργαζομένους χωρίζονται στις εξής βασικές υποκατηγορίες:

1. Βραχύχρονες παροχές
2. Προγράμματα πολλών εργοδοτών
3. Προγράμματα πολλών εταιριών ενός Ομίλου
4. Λοιπές μακροχρόνιες παροχές
5. Παροχές εξόδου από την υπηρεσία
6. Προγράμματα καθορισμένων εισφορών
7. Προγράμματα καθορισμένων παροχών.

Βραχύχρονες παροχές

Το ΔΛΠ 19 δεν προβλέπει ειδικές γνωστοποιήσεις για τις Βραχύχρονες Παροχές. Το ΔΛΠ 1, όμως, προβλέπει γνωστοποίηση για το σύνολο των αμοιβών προσωπικού και το ΔΛΠ 24 απαιτεί να γνωστοποιούνται οι Βραχύχρονες παροχές σε Διοικητικά Στελέχη.

Προγράμματα πολλών εργοδοτών

Σε περίπτωση που ένα Πρόγραμμα Πολλών Εργοδοτών που είναι Πρόγραμμα Καθορισμένων Παροχών, αντιμετωπίζεται σαν Πρόγραμμα Καθορισμένων Εισφορών, γνωστοποιείται το γεγονός και γιατί δεν υπάρχουν οι πληροφορίες για να λογιστεί σαν Πρόγραμμα Καθορισμένων Παροχών. Αν όμως ένα Πρόγραμμα Πολλών Εργοδοτών που είναι Πρόγραμμα Καθορισμένων Παροχών, αντιμετωπίζεται σαν Πρόγραμμα Καθορισμένων Εισφορών και υπάρχει η δυνατότητα να υπάρχει πλεόνασμα ή έλλειμμα που θα αυξήσει μελλοντικά τις εισφορές, γνωστοποιούνται επιπλέον οι πληροφορίες για το πλεόνασμα ή έλλειμμα, πως προσδιορίστηκε αυτό και ποιες επιπτώσεις θα επιφέρει στην εταιρία.

Προγράμματα πολλών εταιριών ενός ομίλου

Γνωστοποιείται αν υπάρχει ή όχι πολιτική για την κατανομή του κόστους στις επιμέρους εταιρίες και ποια είναι αυτή και η πολιτική κατανομής των εισφορών. Για τις περιπτώσεις που είναι γνωστό το κόστος των παροχών και λογίζεται, γίνονται γνωστές όλες οι πληροφορίες για το πρόγραμμα στο σύνολό του, σαν να ήταν ένα μεμονωμένο Πρόγραμμα Καθορισμένων Παροχών. Αν όμως λογίζεται μόνο η εισφορά γιατί δεν είναι γνωστό το κόστος, γίνονται πιο περιορισμένες γνωστοποιήσεις.

Λοιπές μακροχρόνιες παροχές

Εκτός από τις υποχρεώσεις που προβλέπονται από το ΔΛΠ 1, το ΔΛΠ 24 και το ΔΛΠ 8, δεν απαιτούνται επιπλέον γνωστοποιήσεις για τις Λοιπές Μακροχρόνιες Παροχές.

Παροχές εξόδου από την υπηρεσία

Αν υπάρχει πρόγραμμα για εθελούσια έξοδο αποχώρηση, αλλά αβεβαιότητα για τον αριθμό που θα φύγει, τότε υπάρχει ενδεχόμενη υποχρέωση και σύμφωνα με το ΔΛΠ 37 πρέπει να αναφερθεί. Αν το ποσό που αναλογεί στις Παροχές Εξόδου από την Υπηρεσία είναι μεγάλο, γιατί για παράδειγμα γίνεται μια σημαντική εθελούσια έξοδος, τότε πρέπει σύμφωνα με το ΔΛΠ 1 να γίνεται αναφορά σε αυτό, αφού θεωρείται σημαντικό ποσό. Τέλος, πρέπει να γνωστοποιούνται και οι συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη που σχετίζονται με Παροχές Εξόδου από την Υπηρεσία.

Προγράμματα καθορισμένων εισφορών

Γνωστοποιείται το έξοδο που βάρυνε τα αποτελέσματα ή κεφαλαιοποιήθηκε στην περίοδο και αφορά σε Προγράμματα Καθορισμένων Εισφορών και οι πληροφορίες που σχετίζονται με τα ποσά που πληρώθηκαν για Προγράμματα Καθορισμένων Εισφορών για στελέχη.

Προγράμματα καθορισμένων παροχών

Για τα Προγράμματα Καθορισμένων Παροχών γνωστοποιείται μια γενική περιγραφή τους και η λογιστική πολιτική για την αναγνώριση αναλογιστικών κερδών ή ζημιών. Επιπλέον, πρέπει να περιλαμβάνονται ένας πίνακας συμφωνίας για την υποχρέωση μόνο και ένας πίνακας που αναλύει το υπόλοιπο λήξης των δεσμεύσεων για κάθε πρόγραμμα, χωρίς συμψηφισμό με τα περιουσιακά στοιχεία προγράμματος. Ακόμη, δημοσιεύονται ένας πίνακας της μεταβολής της εύλογης αξίας των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος και των αποζημιώσεων που λογίζονται στις στο ενεργητικό, ένας πίνακας συμφωνίας του καθαρού ποσού λήξης

που εμφανίζεται στον Ισολογισμό και ένας πίνακας που αναλύει τα Αποτελέσματα χρήσης.

2.3 Διαφορές Μεταξύ Ελληνικής Νομοθεσίας και Διεθνών Λογιστικών Προτύπων

Οι Σημειώσεις αποτελούν τη βασικότερη καινοτομία των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων σε σχέση με την πληροφόρηση που αντλείται από τις οικονομικές καταστάσεις. Οι Σημειώσεις έχουν αντικαταστήσει το Προσάρτημα των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων, προσφέροντας σε κάθε ενδιαφερόμενο ένα ευρύ φάσμα πληροφοριών για κάθε δραστηριότητα και στοιχείο της επιχείρησης. Για να γίνει αντιληπτό το μέγεθος της διαφοράς που υφίσταται ακολουθεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Αν μια εταιρία με βάση τα Ελληνικά Πρότυπα απαντούσε σε όλα τα ζητήματα που προβλέπονταν για το Προσάρτημα, αυτό θα ήταν ένα κείμενο της τάξης των δέκα (10) σελίδων. Αν ένας όμιλος που εφαρμόζει τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και έχει πολλές εταιρίες που καλύπτουν όλες τις γνωστοποιήσεις που περιλαμβάνονται σε αυτά τα πρότυπα, θα πρέπει να εκδώσει έναν τόμο χιλίων (1.000) σελίδων.²⁶

Οι παραπάνω διαπιστώσεις γίνονται εύκολα αντιληπτές παρατηρώντας και τα σχετικά στοιχεία των τραπεζών που εξετάζονται στο επόμενο κεφάλαιο. Τα Ετήσια Δελτία που εκδίδονταν από τις τράπεζες μέχρι το 2004 σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα περιελάμβαναν και το Προσάρτημα. Το Προσάρτημα αυτό ήταν λίγες μόνο σελίδες και περιείχε βασικές πληροφορίες για τους σημαντικότερους λογαριασμούς των οικονομικών τους καταστάσεων. Αντίθετα, οι Σημειώσεις των επόμενων χρήσεων καταλαμβάνουν αρκετές δεκάδες σελίδων στις «ετήσιες οικονομικές καταστάσεις» που αναρτούνται στο διαδίκτυο και περιέχουν εκτενείς πληροφορίες για όλους τους λογαριασμούς και τις πολιτικές των εταιριών.

Ο προβληματισμός που προκύπτει από την εξέταση της έκτασης των Σημειώσεων σχετίζεται με την χρησιμότητα ενός τόσο μεγάλου όγκου πληροφοριών για έναν απλό επενδυτή, χωρίς ιδιαίτερες οικονομικές και λογιστικές γνώσεις. Τη λύση σε αυτό το πρόβλημα δίνουν οι συνοπτικές οικονομικές καταστάσεις, τις οποίες είναι υποχρεωμένη κάθε επιχείρηση να συντάσσει και να δημοσιεύει. Οι καταστάσεις αυτές επιτρέπουν στο κοινό να ενημερωθεί για τα βασικά μεγέθη και τις κινήσεις της επιχείρησης κατά τη διάρκεια της χρήσης και να έχει μια ολοκληρωμένη εικόνα.

²⁶ Δημήτρης Ντζανάτος, Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά, Αθήνα 2008

2.4 Οι Σημειώσεις των Οικονομικών Καταστάσεων των Τραπεζών

Οι Τράπεζες αποτελούν μια ιδιαίτερη κατηγορία εταιριών, που παρουσιάζει ορισμένες διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις υπόλοιπες οικονομικές οντότητες. Για το λόγο αυτό έχει δημιουργηθεί το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο Τραπεζών σε αντιστοιχία με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο.

Οι βασικές διαφορές που εντοπίζονται συγκρίνοντας το ΕΓΛΣ με το ΚΛΣΤ είναι οι ακόλουθες. Ενώ τα αποθέματα, όπως οι πρώτες και βοηθητικές ύλες, τα προϊόντα και τα εμπορεύματα, καταλαμβάνουν σημαντική θέση στους ισολογισμούς των βιομηχανικών και εμπορικών εταιριών, δεν συμβαίνει το ίδιο και στις τράπεζες, όπου τα αποθέματα είτε δεν υπάρχουν, είτε η συμβολή τους στη διαμόρφωση του ενεργητικού είναι αμελητέα. Αποθέματα στις τράπεζες μπορεί να δημιουργηθούν κυρίως υπό μορφή αναλώσιμων υλικών, υλικών δηλαδή που είναι απαραίτητα για τη διασφάλιση των παρεχόμενων από μία τράπεζα υπηρεσιών, όπως τα βιβλιάρια τραπεζικών καταθέσεων και το υλικό για την έκδοση πιστωτικών καρτών. Αποθέματα στις τράπεζες μπορεί επίσης να δημιουργηθούν από τυχόν εκδοτική δραστηριότητα μιας τράπεζας, από την έκδοση δηλαδή βιβλίων για πώληση ή για δωρεάν διανομή σε πελάτες, από την πώληση σε εμπόρους μηχανημάτων αυτόματων τραπεζικών συναλλαγών κλπ. Επίσης, δυνατότητα αποδοχής καταθέσεων από το κοινό έχουν μόνο οι τράπεζες, οι οποίες τις παρακολουθούν σε ειδικούς λογαριασμούς που δεν εμφανίζονται στο ΕΓΛΣ.²⁷

Ακόμη, οι οικονομικές καταστάσεις και οι σημειώσεις των τραπεζών απευθύνονται σε ένα ευρύτερο κοινό, σε περισσότερους και διαφορετικούς χρήστες.

Επομένως, όπως είναι προφανές δίνεται ιδιαίτερη σημασία στις τράπεζες και από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Αυτό είναι εύκολο να διαπιστωθεί και στην πράξη αφού μέχρι τον Αύγουστο του 2005 υπήρχε ειδικό λογιστικό πρότυπο, το **ΔΛΠ 30** με τίτλο «**Γνωστοποιήσεις με τις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών και ομοίων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων**». Το ΔΛΠ 30 καταργήθηκε και οι σχετικές ρυθμίσεις προβλέπονται από το **Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 7 «Χρηματοπιστωτικά μέσα: Γνωστοποιήσεις»**.

²⁷ Γεώργιος Κόντος, «Λογιστική Τραπεζών και εταιριών Leasing & Factoring», Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα 2007

Από το 2005, το ΔΠΧΠ 7 δεν παρέμεινε ίδιο μέχρι σήμερα. Ανάμεσα στις σημαντικές αλλαγές που έγιναν το τελευταίο χρονικό διάστημα στα ΔΛΠ ορισμένες έχουν επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών και ιδιαίτερα στις σημειώσεις τους. Αφορούν τη δυνατότητα αναταξινόμησης διαφόρων χρηματοοικονομικών προϊόντων, την παροχή επιπλέον πληροφόρησης σχετικά με την αποτίμηση αυτών των χρηματοοικονομικών προϊόντων και τη βελτίωση της πληροφόρησης για τον κίνδυνο ρευστότητας.

Βάσει της τροποποίησης του ΔΠΧΠ 7 που εκδόθηκε το Μάρτιο 2009, προβλέπεται να δίνονται περισσότερες πληροφορίες στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων για τις αναταξινομήσεις χρηματοοικονομικών προϊόντων, οι οποίες αφορούν κυρίως στα ποσά που μεταφέρθηκαν από τη μία κατηγορία στην άλλη, την αναφορά της τρέχουσας λογιστικής και εύλογης αξίας τους και τα κέρδη ή ζημίες που αναγνωρίστηκαν στα αποτελέσματα χρήσεως και στην καθαρή θέση που προέρχονται από τα χρηματοοικονομικά προϊόντα που αναταξινομήθηκαν.

Η επιπλέον πληροφόρηση που απαιτείται να παρουσιαστεί στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων για την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών προϊόντων αφορά στην ιεράρχηση των χρηματοοικονομικών προϊόντων βάσει της αποτίμησης αυτών σε εύλογες αξίες. Ειδικότερα προβλέπεται η παρουσίαση όλων των χρηματοοικονομικών προϊόντων σε τρία επίπεδα ως εξής:

Επίπεδο 1: χρηματοοικονομικά προϊόντα που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες με τη χρήση τιμών ενεργούς αγοράς.

Επίπεδο 2: χρηματοοικονομικά προϊόντα που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες με τη χρήση τεχνικών αποτίμησης και χρησιμοποιώντας στοιχεία που θεωρούνται αδιαμφισβήτητα αντικειμενικά, όπως για παράδειγμα, τα προεξοφλητικά επιτόκια, το ποσοστό του πληθωρισμού κλπ.

Επίπεδο 3: χρηματοοικονομικά προϊόντα που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες με τη χρήση στοιχείων που δεν θεωρείται ότι έχουν προσδιοριστεί αντικειμενικά.

Ειδικά για το Επίπεδο 3 απαιτείται η συμφωνία των υπολοίπων της κατηγορίας αυτής ανά χρηματοοικονομικό προϊόν στην αρχή και στο τέλος της περιόδου, αναφέροντας παράλληλα τα κέρδη / ζημίες της περιόδου που καταχωρήθηκαν στα αποτελέσματα χρήσεως και στην καθαρή θέση, τις αγορές / πωλήσεις, εκδόσεις ή εξαγορές χρεογράφων και τις μεταφορές των χρηματοοικονομικών στοιχείων προς και από το Επίπεδο 3 και το λόγο που γίνεται η μεταφορά. Πρέπει επίσης να γίνεται αναφορά των σημαντικών μεταφορών των χρηματοοικονομικών προϊόντων μεταξύ των επιπέδων 1 και 2 και επεξήγηση του

λόγου για τη μεταφορά αυτή. Τέλος πρέπει να αναφέρονται και οι αλλαγές στις τεχνικές αποτίμησης και να επεξηγούνται οι λόγοι των αλλαγών αυτών.

Επιπλέον πληροφόρηση απαιτείται πλέον να παρουσιάζεται στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων και για τον κίνδυνο ρευστότητας. Πρέπει να γνωστοποιείται η συμβατική χρονική λήξη των μη παράγωγων χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων, όπως οι εγγυητικές επιστολές και οι ενέγγυες πιστώσεις, και η χρονική λήξη των παράγωγων χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και ειδικότερα η συμβατική λήξη αυτών που θεωρούνται σημαντικές για την κατανόηση του χρόνου που απαιτούν οι χρηματικές ροές.

Όσον αφορά στο μη διαχωρισμό των ενσωματωμένων παραγώγων από τα σύνθετα χρηματοοικονομικά προϊόντα, απαιτείται μόνο η γνωστοποίηση της συμβατικής λήξης των σύνθετων χρηματοοικονομικών προϊόντων. Επιπροσθέτως, πρέπει να γίνεται γνωστή η επίδραση που θα υπάρξει στη ρευστότητα της εταιρίας σε περίπτωση που η ημερομηνία λήξης των υποχρεώσεων μειωθεί σημαντικά ή αντίθετα αυξηθούν σημαντικά τα ποσά των υποχρεώσεων. Τέλος, απαιτείται η γνωστοποίηση της χρονικής λήξης των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού που διατηρούνται ως μέρος της πολιτικής διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας, δηλαδή των στοιχείων του ενεργητικού που πρόκειται να ρευστοποιηθούν για να καλυφθούν οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις.²⁸

²⁸ Νικόλας Τσιμπούκας, «Νέες εξελίξεις και δεδομένα στα ΔΛΠ του τραπεζικού κλάδου», Ναυτεμπορική, 23/7/2009, σελ. 53

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Μελέτη Περίπτωσης Τραπεζών

3.1 Γενικές παρατηρήσεις

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα αποτελείται τόσο από τράπεζες εξολοκλήρου ιδιωτικών συμφερόντων, όσο και από τράπεζες στις οποίες σημαντικό ρόλο διαδραματίζει το ελληνικό κράτος. Σήμερα 13 από τους τραπεζικούς ομίλους που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα είναι εισηγμένοι στο Χρηματιστήριο Αθηνών, επομένως είναι υποχρεωμένοι να συντάσσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις βάσει των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και να περιλαμβάνουν σε αυτές τις εκτενείς Σημειώσεις.

Σε αυτό το κεφάλαιο της εργασίας εξετάζεται ο βαθμός εναρμόνισης των τραπεζών με τις υποδείξεις των ΔΛΠ. Επειδή κρίθηκε μεγάλος ο όγκος των 13 εισηγμένων στο χρηματιστήριο τραπεζικών ομίλων, επελέγησαν 7 από αυτές που ανήκουν και στις δύο κατηγορίες τραπεζών, δηλαδή τις καθαρά ιδιωτικές και αυτές στις οποίες διατηρεί συμφέροντα το ελληνικό δημόσιο. Στην κατηγορία των τραπεζών στις οποίες υπάρχει ανάμειξη του δημοσίου ανήκουν η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, η Αγροτική Τράπεζα και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, ενώ ιδιωτικές τράπεζες θεωρούνται η Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias, η Alpha Bank, η Τράπεζα Πειραιώς και η Τράπεζα Κύπρου.

Η Grant Thornton σε έρευνα που διεξήγαγε τον Ιούλιο του 2009 με τίτλο «Εισηγμένες Τράπεζες – Χρήση 2008» κατατάσσει τις τράπεζες βάσει του ενεργητικού τους σε εκατομμύρια ευρώ ως εξής:

ΤΡΑΠΕΖΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ		
	2008	2007	ΜΕΤΑΒΟΛΗ
Εθνική Τράπεζα Ελλάδος	101.839	90.386	13%
EFG Eurobank Ergasias	82.202	68.389	20%
Alpha Bank	65.270	54.684	19%
Τράπεζα Πειραιώς	54.890	46.427	18%
Marfin Popular Bank	38.353	30.258	27%
Τράπεζα Κύπρου	36.107	31.763	14%
Emporiki Bank	30.029	27.324	10%
ΑΤΕ Bank	28.474	24.273	17%
Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο	14.898	13.188	13%
Geniki Bank	4.967	4.334	15%
Attica Bank	4.520	3.904	16%
Aspis Bank	2.624	2.944	-11%
Proton Bank	1.980	2.365	-16%

Παρατηρείται ότι το 2008 αυξήθηκε το ενεργητικό όλων των εξεταζόμενων τραπεζών, χωρίς όμως να επηρεαστεί η κατάταξή τους. Η Εθνική Τράπεζα αποτελεί με διαφορά τη μεγαλύτερη τράπεζα στη χώρα, ενώ μεγάλη δύναμη παρουσιάζουν κυρίως οι ιδιωτικές τράπεζες.

3.1.1 Τράπεζες Εξαρτώμενες από το Ελληνικό Δημόσιο

3.1.1.1 Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος²⁹

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύθηκε το 1841 ως εμπορική τράπεζα και μέχρι την ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος, το 1928, είχε το εκδοτικό προνόμιο. Εισήχθη στο Χρηματιστήριο Αθηνών με την ίδρυσή του το 1880, ενώ από τον Οκτώβριο του 1999, η μετοχή της Τράπεζας διαπραγματεύεται στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης.

Η ΕΤΕ είναι πιστωτικό ίδρυμα που λειτουργεί νόμιμα, υπαγόμενη στην ελληνική κοινοτική τραπεζική νομοθεσία και ειδικότερα στο Ν.2076/92 όπως ισχύει σήμερα, που ως γνωστόν ενσωμάτωσε στο ελληνικό δίκαιο την δεύτερη τραπεζική οδηγία 89/649/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Ο όμιλος της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος προσφέρει ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών που ανταποκρίνονται στις συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες επιχειρήσεων και ιδιωτών, όπως επενδυτικές εργασίες, χρηματιστηριακές συναλλαγές, ασφάλειες, διαχείριση στοιχείων ενεργητικού-παθητικού, εργασίες χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), διαχείρισης επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring).

Με το πληρέστατο δίκτυό της που αριθμεί 576 καταστήματα και 1.500 ATMs, καλύπτει ολόκληρη την γεωγραφική έκταση της Ελλάδας. Παράλληλα, αναπτύσσει εναλλακτικά δίκτυα πώλησης των προϊόντων της, όπως οι υπηρεσίες Mobile και Internet Banking. Σήμερα, μετά τις πρόσφατες εξαγορές στο χώρο της ΝΑ Ευρώπης, το δίκτυο της τράπεζας στο εξωτερικό περιλαμβάνει 1.237 μονάδες.

Οι λογαριασμοί καταθέσεων που ξεπερνούν τα 9.000.000 και οι άνω του 1.500.000 λογαριασμοί χορηγήσεων αποτελούν τη σημαντικότερη απόδειξη της εμπιστοσύνης του κοινού της που αποτελεί και την κινητήρια δύναμη της τράπεζας.

²⁹ www.nbg.gr

Με επιβεβαιωμένη την ηγετική της θέση στην ελληνική τραπεζική αγορά και με στόχο την πλήρη κάλυψη των πελατών της καθώς και την αύξηση της κερδοφορίας της, η τράπεζα μεριμνά για το διαρκή εκσυγχρονισμό των διαδικασιών της, επενδύοντας στη νέα τεχνολογία.

3.1.1.2 Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος³⁰

Η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύθηκε το 1929. Λειτουργήσε αρχικά ως ένα εξειδικευμένο πιστωτικό ίδρυμα, με σκοπό την υποστήριξη και ανάπτυξη του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα, ο οποίος παραμένει και σήμερα ένας από τους βασικούς πυλώνες δραστηριοποίησής της με προσφορά πιστώσεων και εγγυήσεων σε αγρότες και συνεταιρισμούς και με ταχεία διανομή των κοινοτικών επιδοτήσεων.

Η ΑΤΕbank είναι πιστωτικό ίδρυμα που λειτουργεί νόμιμα, υπαγόμενη στην ελληνική και κοινοτική τραπεζική νομοθεσία και ειδικότερα στο Ν. 2076/92 όπως ισχύει σήμερα, που ως γνωστόν ενσωμάτωσε στο ελληνικό δίκαιο τη δεύτερη τραπεζική οδηγία 89/646/ΕΟΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σήμερα, ο ρόλος της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος έχει διευρυνθεί με επέκταση σε όλα τα πεδία τραπεζικών εφαρμογών. Από τις αρχές τις δεκαετίας του '80 η ΑΤΕbank εμπλούτισε τις δραστηριότητές της, παρέχοντας ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών τόσο προς τα φυσικά πρόσωπα-πελάτες όσο και στις ατομικές και λοιπές επιχειρήσεις.

Το 1991 μετατράπηκε σε ΑΕ και το 2000 πραγματοποίησε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου και εισήχθη στο ΧΑ. Το 2004 και 2005, με μια γιγαντιαία αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου, με δυναμική πολιτική εξυγίανσης του χαρτοφυλακίου της, με αποτελεσματική εφαρμογή του νόμου για τα Πανωτόκια, με μετασχηματισμό της εταιρικής της εικόνας ως ΑΤΕbank, καθώς και με την εισαγωγή της μετοχής της στο δείκτη FTSE/Athex 20 των επιχειρήσεων μεγάλης κεφαλαιοποίησης, επιβεβαιώνεται η θέση της ως μια από τις μεγαλύτερες τράπεζες στην Ελλάδα. Το 2006, συνεχίζοντας την πολιτική των δύο προηγούμενων ετών, επεκτείνει τις δραστηριότητές της στα Βαλκάνια με την εξαγορά ποσοστού της AIKbanka στη Σερβία και της MINDBank στη Ρουμανία, η οποία μετασχηματίστηκε σε ΑΤΕbank Romania και πέτυχε την έκδοση άδειας για τραπεζοασφαλιστικές εργασίες.

Σήμερα, η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος διαθέτει το δεύτερο μεγαλύτερο τραπεζικό δίκτυο εξυπηρέτησης στην Ελλάδα και το μεγαλύτερο στην ελληνική

³⁰ www.ate.gr

περιφέρεια, προσφέροντας ένα ανταγωνιστικό πακέτο χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών σε εταιρίες και ιδιώτες. Ακολουθεί σταθερά ευρωπαϊκή πορεία και είναι επικεφαλής ενός δυναμικού ομίλου εξειδικευμένων χρηματοοικονομικών εταιριών που δραστηριοποιούνται σε ασφάλειες, πιστωτικές κάρτες, αμοιβαία κεφάλαια, χρηματοδοτική μίσθωση, χρηματιστηριακές υπηρεσίες, διαχείριση κεφαλαίων κα.

3.1.1.3 Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο³¹

Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο ιδρύθηκε το 1900 με στόχο την κοινωνική προσφορά και την οικοδόμηση μιας μακράς παράδοσης κύρους και αξιοπιστίας, που μέχρι σήμερα συνιστά κύριο χαρακτηριστικό της φυσιογνωμίας του. Από τις πρώτες δεκαετίες της λειτουργίας του κατάφερε να απευθυνθεί σε πλατιά στρώματα του εργαζόμενου πληθυσμού, να κερδίσει την εμπιστοσύνη τους και να συγκεντρώσει ένα σημαντικό μέρος της λαϊκής αποταμίευσης. Πέτυχε να οργανώσει και να εξασφαλίσει τις οικονομίες των απλών ανθρώπων, μετατρέποντάς τις σε θεμελιώδη παράγοντα ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας. Οι λαϊκές καταθέσεις έγιναν στα χέρια του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου ένα εθνικό κεφάλαιο που χρησιμοποιήθηκε για να συμβάλει στην ανάπτυξη της χώρας, να στηρίξει το κράτος και τους πολίτες, ακόμα και σε δύσκολες ιστορικές περιόδους.

Το 2002 το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος έγινε Ανώνυμη Τραπεζική Εταιρία με βασικό μέτοχο της το Ελληνικό Δημόσιο. Από το 2004 αναδιαρθρώθηκε πλήρως ενώ το 2006 απέκτησε την άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος και τέθηκε υπό την εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος. Τον Μάιο του 2006 πραγματοποιήθηκε επιτυχώς η εισαγωγή του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου στο Χρηματιστήριο Αθηνών στα πλαίσια του κρατικού προγράμματος επιχορηγήσεων.

Σήμερα, μετά την εισαγωγή του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου στο ΧΑ και την διάθεση σημαντικού τμήματος των κεφαλαίων του σε Έλληνες και ξένους επενδυτές, επιτεύχθηκε η μείωση της άμεσης συμμετοχής του δημοσίου στο ίδρυμα. Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο είναι μέλος της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, της Ένωσης Ευρωπαϊκών Ταμιευτηρίων και του Παγκόσμιου Ινστιτούτου Ταμιευτηρίων, ενώ η πελατειακή του βάση διευρύνεται συνεχώς.

³¹ www.ttbank.gr

3.1.2 Ιδιωτικές τράπεζες

3.1.2.1 Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias³²

Η Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias ιδρύθηκε το 1990 με αρχική επωνυμία «Ευρωεπενδυτική Τράπεζα» και στόχο την παροχή κυρίως επενδυτικών υπηρεσιών. Με την απελευθέρωση της αγοράς λιανικής τραπεζικής στην Ελλάδα, η τράπεζα επαναπροσδιόρισε τους στρατηγικούς της στόχους και έκτοτε ακολουθεί ανοδική πορεία μέσα από δυναμική οργανική ανάπτυξη και εξαγορές και συγχωνεύσεις.

Ο Όμιλος Eurobank EFG, είναι ένας Ευρωπαϊκός οργανισμός με σύνολο ενεργητικού άνω των 84,5 δις, που σήμερα απασχολεί πάνω από 23.000 άτομα και προσφέρει τα προϊόντα του, τόσο μέσα από ένα δίκτυο άνω των 1.600 καταστημάτων και σημείων πώλησης, όσο και μέσα από εναλλακτικά δίκτυα διάθεσης. Εκτός από την Ελλάδα, σημαντική είναι και η παρουσία του ομίλου σε χώρες όπως η Βουλγαρία, η Σερβία, η Ρουμανία, η Τουρκία, η Πολωνία, η Ουκρανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, το Λουξεμβούργο και η Κύπρος. Τέλος, είναι μέλος του διεθνούς τραπεζικού ομίλου EFG Group, ο οποίος έχει παρουσία σε 40 χώρες.

3.1.2.2 Alpha Bank³³

Η Alpha Bank ιδρύθηκε το 1879 και είναι μία από τις μεγαλύτερες τράπεζες στην Ελλάδα. Λειτουργεί με έγκριση της Ελληνικής Δημοκρατίας και υπόκειται στους κανονισμούς και στην εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος και στις διατάξεις του Ελληνικού Τραπεζικού Δικαίου.

Η Alpha Bank σήμερα προσφέρει ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της λιανικής τραπεζικής, της τραπεζικής μικρομεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων, των πιστωτικών καρτών, της διαχείρισης κεφαλαίων, της επενδυτικής τραπεζικής, του private banking, των ασφαλίσεων, των χρηματοστηριακών εργασιών, του leasing και του factoring. Διαθέτει ένα δίκτυο 450 καταστημάτων και οι πελάτες της, ιδιώτες και επιχειρήσεις, διατηρούν περίπου 3.500.000 λογαριασμούς.

³² www.eurobank.gr

³³ www.alpha.gr

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

Η τράπεζα δραστηριοποιείται στην ελληνική και διεθνή αγορά, με παρουσία στην Νέα Υόρκη, στο Λονδίνο, στο Jersey, στην Κύπρο, στην Αλβανία, στην Βουλγαρία, στη Ρουμανία, στην Π.Γ.Δ.Μ., στη Σερβία και στην Ουκρανία.

3.1.2.3 Τράπεζα Πειραιώς³⁴

Η Τράπεζα Πειραιώς ιδρύθηκε το 1916. Για πολλές δεκαετίες λειτούργησε ως ιδιωτική τράπεζα και το 1975 πέρασε υπό κρατικό έλεγχο, όπου και παρέμεινε μέχρι το 1991. Από το Δεκέμβριο του 1991 που ιδιωτικοποιήθηκε παρουσιάζει συνεχή και ταχεία ανάπτυξη εργασιών, μεγεθών και δραστηριοτήτων.

Παράλληλα με την οργανωτική της ανάπτυξη, η Τράπεζα Πειραιώς υλοποίησε μία σειρά στρατηγικών κινήσεων, με σκοπό την εδραίωσή της στην εγχώρια αγορά, όπως η απορρόφηση των εργασιών της Chase Manhattan και της National Westminster Bank PLC στην Ελλάδα, η εξαγορά της Τράπεζας Μακεδονίας – Θράκης και της μικρής εξειδικευμένης Τράπεζας Credit Lyonnais Hellas και η απόκτηση του ελέγχου της Τράπεζας Χίου και της ETBAbank.

Σήμερα, η Τράπεζα Πειραιώς συνεργάζεται με τον διεθνή τραπεζοασφαλιστικό όμιλο ING και έχει ενισχύσει την θέση της διεθνώς με παρουσία στο Λονδίνο, τη Νέα Υόρκη, την Αλβανία, τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία, την Σερβία, την Ουκρανία, την Κύπρο και την Αίγυπτο. Ηγείται ενός Ομίλου επιχειρήσεων που καλύπτουν το σύνολο των εργασιών και δραστηριοτήτων του χρηματοοικονομικού τομέα στην Ελλάδα. Η Τράπεζα Πειραιώς διαθέτει ιδιαίτερη τεχνογνωσία στην καταναλωτική- στεγαστική πίστη και στα άλλα προϊόντα τραπεζικής ιδιωτών στο χώρο του μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων, στην παροχή υπηρεσιών κεφαλαιαγοράς και επενδυτικής τραπεζικής καθώς και στην αναπτυσσόμενη αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης.

3.1.2.4 Τράπεζα Κύπρου³⁵

Η Τράπεζα Κύπρου Ελλάδος λειτουργεί στην Ελλάδα από το 1990 και είναι μέρος του Συγκροτήματος της Τράπεζας Κύπρου που ιδρύθηκε στην Κύπρο το 1899, όπου και κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς. Το Συγκρότημα παρέχει

³⁴ www.piraeusbank.gr

³⁵ www.bankofcyprus.gr

ολοκληρωμένες τραπεζικές υπηρεσίες στην Κύπρο, στην Ελλάδα, στη Μεγάλη Βρετανία, στην Αυστραλία και στη Ρουμανία. Από τον Αύγουστο του 2007 η Τράπεζα Κύπρου επεκτάθηκε στη Ρωσία, αποτελώντας τον πρώτο ελληνικό τραπεζικό όμιλο που διείσδυσε στη Ρωσική αγορά, ενώ τον Ιούνιο του 2008, προχώρησε σε συμφωνία εξαγοράς του 80% του μετοχικού κεφαλαίου της Ρωσικής τράπεζας Uniastrium Bank. Το Μάιο του 2008, εξαγόρασε το 97,2% του μετοχικού κεφαλαίου της Ουκρανικής Τράπεζας AvtoZAZBank και προχωρά πλέον δυναμικά στην προσφορά τραπεζικών υπηρεσιών στην Ουκρανική αγορά. Παράλληλα λειτουργεί καταστήματα αντιπροσωπείας στον Καναδά και την Νότια Αφρική.

Στα 18 χρόνια παρουσίας της στην Ελλάδα, η Τράπεζα Κύπρου σημειώνει σταθερά ανοδική πορεία και γρήγορη ανάπτυξη. Ταχύτατη είναι η ανάπτυξη του δικτύου καταστημάτων, από 17 καταστήματα το 1999, σε 161 σήμερα. ανάλογη είναι και η αύξηση του προσωπικού της, από 769 άτομα το 1999 σε 3.000 άτομα σήμερα. Η Τράπεζα Κύπρου Ελλάδας προσφέρει το πλήρες φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, δηλαδή τραπεζικές υπηρεσίες, leasing, διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων, asset management, χρηματιστηριακές υπηρεσίες, factoring και ασφαλιστικές υπηρεσίες.

3.2 Σημειώσεις των Οικονομικών Καταστάσεων των Τραπεζών

3.2.1 Γενικές Πληροφορίες

Η πρώτη κατηγορία σημειώσεων που εμφανίζεται σε όλες τις εξεταζόμενες τράπεζες είναι οι «**Γενικές Πληροφορίες**». Ανάμεσα στα έτη που εξετάστηκαν, δηλαδή 2005-2008, δεν παρατηρούνται διαφορές στο είδος και την ποσότητα της παρεχόμενης πληροφόρησης. Το κείμενο που δημοσιεύεται κάθε χρόνο είναι στις περισσότερες περιπτώσεις ίδιο για όλα τα έτη κάθε τράπεζας και όλες οι τράπεζες γνωστοποιούν τα ίδια στοιχεία, με μόνη εξαίρεση το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, το οποίο στις γενικές πληροφορίες συμπεριλαμβάνει τις πληροφορίες σχετικά με τη σύμβαση που έχει συναφθεί με τα Ελληνικά Ταχυδρομεία.

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

	Αριθμός τραπεζών
Γενικές πληροφορίες	7/7
Ακριβής Επωνυμία Τράπεζας	7/7
Έδρα με διεύθυνση	7/7
Νομική μορφή	7/7
Χώρα ίδρυσης	7/7
Σκοπός τράπεζας	2/7
Αντικείμενο δραστηριότητας	6/7
Σύνθεση διοικητικού συμβουλίου	4/7
Πληροφορίες για χρηματιστηριακή δραστηριότητα	5/7

3.2.2 Λογιστικές Πολιτικές

Η δεύτερη ενότητα των σημειώσεων των οικονομικών καταστάσεων πραγματεύεται τις λογιστικές πολιτικές που ακολουθήθηκαν από την κάθε τράπεζα και τιτλοφορείται ποικιλοτρόπως. Η Alpha Bank την ονομάζει «**Ακολουθούμενες Λογιστικές Πολιτικές**» η EFG Eurobank Ergasias «**Βασικές Λογιστικές Πολιτικές**», ενώ η Αγροτική Τράπεζα περιλαμβάνει τις πληροφορίες σε δύο ενότητες τη «**Βάση παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων**» και τις «**Σημαντικές Λογιστικές Αρχές**».

Η **δήλωση συμμόρφωσης** των οικονομικών καταστάσεων της εταιρίας με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, έχει επιλεγεί από τις περισσότερες εξεταζόμενες τράπεζες να περιληφθεί στην πρώτη υποενότητα πληροφοριών, στην οποία περιλαμβάνονται βασικά στοιχεία της τράπεζας που συμπληρώνουν τις «γενικές πληροφορίες».

Γνωστοποιείται επίσης, ότι η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων έγινε, γενικά, **βάσει της αρχής του ιστορικού κόστους**, με ορισμένες εξαιρέσεις λογαριασμών που ακολουθούν την αρχή της εύλογης αξίας και καταγράφονται αναλυτικά. Ακόμη, δηλώνεται ρητά ότι όλα τα ποσά, τα οποία περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις, αναφέρονται σε ευρώ.

Ακόμη, διευκρινίζεται **η συνέπεια των λογιστικών αρχών της εξεταζόμενης χρήσης με την προηγούμενη χρήση**, αφού ληφθούν υπόψη **οι τροποποιήσεις των ΔΛΠ και οι νέες διερμηνείες**. Για κάθε μια από τις τροποποιήσεις των ΔΛΠ και των νέων διερμηνειών που υιοθετήθηκαν από την τράπεζα γνωστοποιείται τι περιλαμβάνει αλλά και πως τη χειρίστηκε η κάθε τράπεζα. Οι ίδιες πληροφορίες μαζί με τα αναμενόμενα αποτελέσματα δίνονται και για τα ΔΛΠ και τις διερμηνείες

που έχει υιοθετήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, η εφαρμογή των οποίων όμως είναι υποχρεωτική μέσα στην διάρκεια της υπό εξέταση λογιστικής χρήσης και όχι από την αρχή της, και οι τράπεζες δεν προέβησαν στην πρόωρη εφαρμογή τους, όπως επίσης και για τα ΔΛΠ και τις διερμηνείες που δεν υιοθετήθηκαν ακόμη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οι επιχειρήσεις δεν είναι υποχρεωμένες να περιλαμβάνουν στις σημειώσεις τους πληροφορίες για όλες τις λογιστικές πολιτικές που προβλέπονται από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, αλλά μόνο για όσες ακολουθούν οι ίδιες. Επομένως, οι μικρές διαφορές που παρατηρούνται από τράπεζα σε τράπεζα στις κατηγορίες των λογιστικών πολιτικών που περιγράφουν είναι δικαιολογημένες. Οι συνηθέστερες κατηγορίες λογιστικών πολιτικών που συναντώνται σε όλες τις εξεταζόμενες τράπεζες αποτελούν οι αρχές ενοποίησης, τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα, τα ενσώματα πάγια στοιχεία, οι επενδύσεις σε ακίνητα, οι μισθώσεις, οι απομειώσεις δανείων ή περιουσιακών στοιχείων, η αναβαλλόμενη φορολογία, οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, η καθαρή θέση, οι τόκοι έσοδα και έξοδα και τα προγράμματα παροχών στο προσωπικό.

Η «**πληροφόρηση κατά τομέα**» αποτελεί μία ακόμη υποενότητα στη σημείωση για τις λογιστικές πολιτικές. Εδώ, οι τράπεζες απαριθμούν τους τομείς της δραστηριότητάς τους αλλά και τους γεωγραφικούς τομείς στους οποίους αναπτύσσονται, παραπέμποντας σε επόμενη σημείωση για αριθμητικά δεδομένα. Για παράδειγμα, η Alpha Bank δραστηριοποιείται στη λιανική τραπεζική, το corporate banking, το asset management/ insurance και investment banking/ treasury, ενώ για την γεωγραφική κατανομή κάνει μόνο τα διαχωρισμό σε Ελλάδα και λοιπές χώρες, ενώ η Τράπεζα Κύπρου σε τραπεζικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, ασφαλιστικές εργασίες κλάδου ζωής και γενικού κλάδου και κτηματικές και ξενοδοχειακές εργασίες.

Οι «**τιτλοποιήσεις**» αποτελούν μια ακόμη κατηγορία των λογιστικών πολιτικών, την οποία όμως δεν περιλαμβάνουν όλες οι τράπεζες, αλλά οι μισές. Πολλές από αυτές δεν έχουν προχωρήσει σε τιτλοποιήσεις των χρηματοοικονομικών τους στοιχείων, αλλά και όσες έχουν αποφεύγουν την δημοσιοποίηση πολλών σχετικών πληροφοριών. Περιορίζονται μόνο σε θεωρητική προσέγγιση του θέματος και σε παραδοχή ότι έχουν τιτλοποιήσει χρηματοοικονομικά τους στοιχεία τους, χωρίς να δίνουν την ταυτότητά τους και τα αντίστοιχα αριθμητικά δεδομένα. Μόνο η Εθνική Τράπεζα παραχωρεί σε χωριστή σημείωση αναλυτικά αριθμητικά στοιχεία άλλα και λεπτομέρειες για την ταυτότητα των στοιχείων που τιτλοποιήθηκαν.

Παρατηρώντας γενικά τις Σημειώσεις που αφορούν στις λογιστικές πολιτικές που ακολούθησε η κάθε τράπεζα, διαπιστώνεται ότι ολόκληρες ενότητες μεταφέρονται ίδιες από χρήση σε χρήση. Παρατηρείται όμως και μια γενική αύξηση

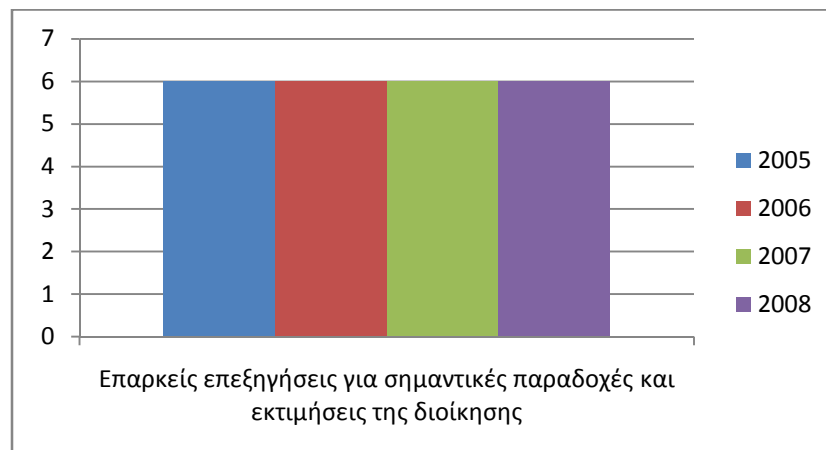
της παρεχόμενης πληροφόρησης. Οι τράπεζες, συμμορφούμενες προς τις οδηγίες των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, δίνουν στο κοινό περισσότερες λεπτομέρειες που αφορούν στις πολιτικές που ακολουθούν για τα διάφορα ζητήματα.

3.2.3 Παρέκκλιση από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Καμία από τις 7 εξεταζόμενες τράπεζες δεν φαίνεται να παρεκκλίνει από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, ή να έχει κρίνει η διοίκηση της ότι θα έπρεπε να παρεκκλίνει αλλά τα ΔΛΠ δεν επέτρεψαν κάτι τέτοιο. Επομένως οι τράπεζες δεν υποχρεούνται να κάνουν οποιαδήποτε σχετική αναφορά στις σημειώσεις των οικονομικών τους καταστάσεων.

3.2.4 Σημαντικές παραδοχές και εκτιμήσεις της διοίκησης

Οι περισσότερες τράπεζες δίνουν επεξηγήσεις για τις σημαντικές παραδοχές και εκτιμήσεις στις οποίες προβαίνει η διοίκησή τους και πως αυτές επηρεάζουν τις οικονομικές καταστάσεις. Από τις εξεταζόμενες τράπεζες μόνο η Alpha Bank έχει παραβλέψει την υποχρέωσή της αυτή και δεν αναφέρεται σε αυτές τις παραδοχές τις εκτιμήσεις.

Το διάγραμμα μπορεί να δείχνει ότι οι υπόλοιπες 6 τράπεζες παρέχουν επαρκή πληροφόρηση για όλα τα έτη, αλλά αν εξετάσει κανείς τις οικονομικές καταστάσεις προσεκτικά παρατηρείται μια αύξηση των γνωστοποιήσεων αυτών με την πάροδο του χρόνου. Οι πιο συνηθισμένες περιπτώσεις χρησιμοποίησης των

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

εκτιμήσεων και παραδοχών της διοίκησης είναι οι προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους, η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων, η απομείωση της αξίας του χαρτοφυλακίου και ο φόρος εισοδήματος.

3.2.5 Ανάλυση Κονδυλίων Ισολογισμού, Αναλύσεις Κονδυλίων Αποτελεσμάτων και Αναλύσεις Πίνακα Μεταβολής Καθαρής Θέσης

Στις οικονομικές καταστάσεις των εξεταζόμενων τραπεζών δεν παρουσιάζονται σημαντικές ελλείψεις όσον αφορά στην επάρκεια των παραπομπών για τα οικονομικά στοιχεία του Ισολογισμού, της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης και του Πίνακα Μεταβολής της Καθαρής θέσης. Οι περισσότεροι λογαριασμοί αναλύονται με μορφή πινάκων στους οποίους φαίνεται ο τρόπος υπολογισμού τους, ενώ όπου κρίνεται αναγκαίο παρέχονται και επιπλέον διευκρινίσεις. Όπως γενικά σε όλες τις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων έτσι και σε αυτή την κατηγορία παρατηρείται το φαινόμενο ότι το 2007 και το 2008 τα στοιχεία που δημοσιεύονται είναι πληρέστερα σε σύγκριση με τις χρήσεις του 2005 και του 2006.

Για παράδειγμα, η Alpha Bank στην ανάλυση του λογαριασμού του Ισολογισμού της «Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες» περιλαμβάνει τον παρακάτω πίνακα και τις απαραίτητες συνοδευτικές επεξηγήσεις για το πώς προέκυψαν τα ποσά που αναφέρονται.

13. Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες

	31.12.2008	31.12.2007
Ταμείο	491.410	411.539
Επιταγές εισπρακτέες	99.212	69.052
Διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	2.860.325	2.783.021
Σύνολο	3.450.947	3.263.612
Εκ των οποίων, δεσμευμένες καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες:	(2.252.477)	(1.826.958)
Υπόλοιπο	1.198.470	1.436.654

Σε άλλο πίνακα στην ίδια σημείωση παραχωρείται ο τρόπος με τον οποίο προέκυψε ο λογαριασμός αυτός στην Κατάσταση Ταμειακών Ροών.

Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα (όπως εμφανίζονται στην κατάσταση ταμειακών ροών)

	31.12.2008	31.12.2007
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	1.198.470	1.436.654
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων (Reverse Repos)	523.863	47.874
Βραχυπρόθεσμες τοποθετήσεις σε άλλες τράπεζες	1.291.303	2.307.503
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα	3.013.636	3.792.031

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

Με παρόμοιο τρόπο αναλύονται και οι λογαριασμοί της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσεως. Ο παρακάτω πίνακας δείχνει τον λογαριασμό «Καθαρά έντοκα έσοδα» της Τράπεζας Πειραιώς για το 2008.

6. Καθαρά έντοκα έσοδα

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα		
Τόκοι τίτλων σταθερής απόδοσης	547.224	299.328
Τόκοι δανείων πελατών	2.269.363	1.577.102
Τόκοι απαιτήσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	109.222	195.860
Τόκοι συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων	767.897	440.200
Λοιποί τόκοι έσοδα	204.063	149.593
Σύνολο τόκων και εξομοιούμενων εσόδων	3.897.769	2.662.084
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		
Τόκοι καταθέσεων πελατών και πράξεων προσωρινής εκχώρησης χρεογράφων	(1.126.362)	(634.142)
Τόκοι πιστωτικών τίτλων σε κυκλοφορία και λοιπών δανειακών κεφαλαίων	(449.835)	(341.849)
Τόκοι υποχρεώσεων προς πιστωτικά ιδρύματα	(258.110)	(213.812)
Τόκοι συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων	(726.747)	(423.823)
Τόκοι χρηματοδοτικής μίσθωσης επενδυτικών ακινήτων	(21.849)	(20.229)
Λοιποί τόκοι έξοδα	(155.096)	(111.260)
Σύνολο τόκων και εξομοιούμενων εξόδων	(2.737.999)	(1.745.115)
Καθαρά Έντοκα Έσοδα	1.159.770	916.969

Το ποσό των δεδουλευμένων τόκων των δανείων που έχουν υποστεί απομείωση αξίας είναι € 57.822 χιλιάδες (2007: € 31.177 χιλιάδες).

3.2.6 Διαχείριση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων

Η αυξημένη μεταβλητότητα των χρηματοοικονομικών αγορών καθιστά επιτακτική την ανάλυση και αξιολόγηση των χρηματοοικονομικών κινδύνων στους οποίους εκτίθεται επιχειρήσεις, οργανισμοί και επενδυτές. Εκτιμώντας την κατάσταση αυτή, κρίθηκε αναγκαία και η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 7, το οποίο καθιστά υποχρεωτική την γνωστοποίηση ποιοτικών και ποσοτικών λεπτομερειών σχετικά με τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η επιχείρηση.

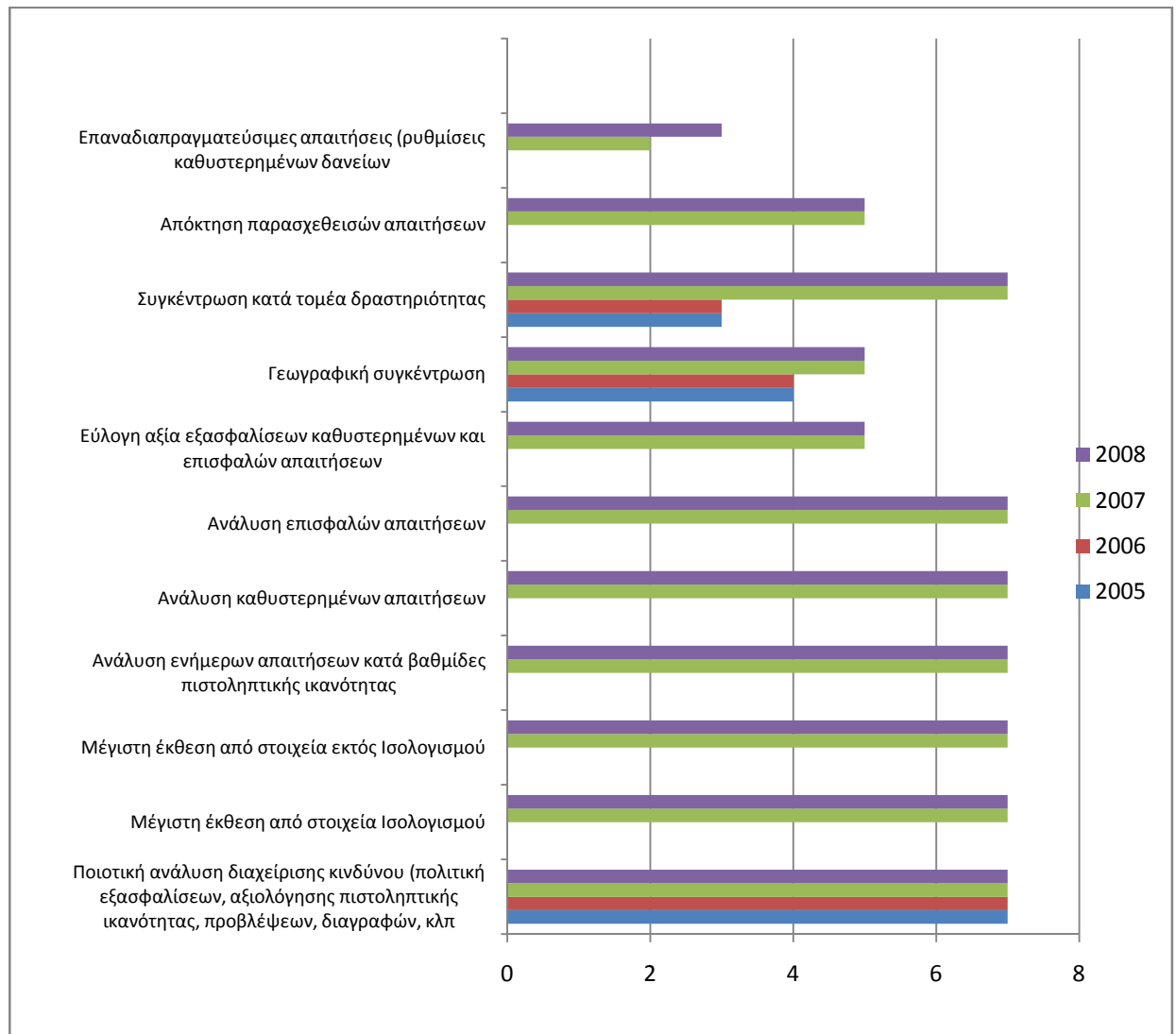
Η τάση αυτή είναι εμφανής και στις οικονομικές καταστάσεις των Τραπεζών, αφού τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ότι δαπανούνται αρκετές σελίδες στην παροχή πληροφοριών σχετικών με τους κινδύνους που αντιμετωπίζει κάθε τραπεζικός οργανισμός. Παρακάτω παρουσιάζεται ποσοτικά η πληρότητα των γνωστοποιήσεων που σχετίζονται με τη διαχείριση των χρηματοοικονομικών κινδύνων.

Όλες οι τράπεζες αφιερώνουν στο θέμα αυτό μια χωριστή ενότητα των σημειώσεών τους, στην οποία αναλύονται ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος αγοράς, ο κίνδυνος ρευστότητας και άλλοι κίνδυνοι εάν υπάρχουν. Επίσης, στην ίδια ενότητα περιλαμβάνεται η πληροφόρηση για την εύλογη αξία των

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού και των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και για την κεφαλαιακή επάρκεια.

3.2.6.1 Διαχείριση πιστωτικού κινδύνου

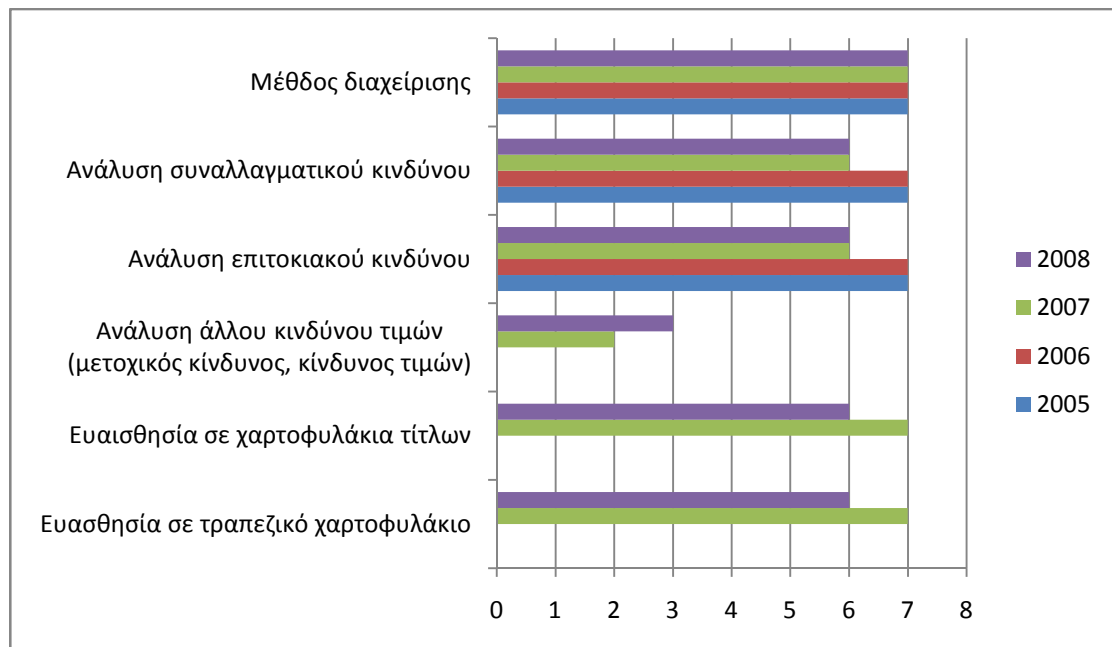

Παρατηρώντας την παραπάνω διαγραμματική παρουσίαση των πληροφοριών που γνωστοποιούνται κατά έτος και είδος πληροφορίας για τον πιστωτικό κίνδυνο, διαπιστώνεται η σημαντική αλλαγή που επέφερε η υιοθέτηση του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 7 από την 1/1/2007. Ενώ μέχρι και το 2006 η ενημέρωση σχετικά με τον πιστωτικό κίνδυνο περιοριζόταν κυρίως στην ποιοτική ανάλυσή του και την κατανομή του σε γεωγραφικούς τομείς και τομείς δραστηριότητας, από το 2007 παρέχονται και αριθμητικά αναλυτικά δεδομένα.

Σε όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης τετραετίας, όλες οι τράπεζες αναφέρονται στον πιστωτικό κίνδυνο θεωρητικά, δηλαδή αναλύουν τι είναι και πως τον αντιμετωπίζουν, χωρίς όμως να αναφέρονται σε συγκεκριμένα ποσά. Τα έτη 2007 και 2008 φαίνεται ότι οι τράπεζες συμμορφώθηκαν προς τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 7, αφού όλες γνωστοποιούν τη μέγιστη έκθεσή τους σε κίνδυνο από στοιχεία εντός και εκτός ισολογισμού, αναλύουν τις ενήμερες απαιτήσεις ανά βαθμίδα πιστοληπτικής ικανότητας, τις καθυστερημένες απαιτήσεις και τις επισφαλείς απαιτήσεις. Μόνο 2 από τις 7 εξεταζόμενες τράπεζες δεν γνωστοποιούν την εύλογη αξία καθυστερημένων εξασφαλίσεων και επισφαλών απαιτήσεων, καθώς και την απόκτηση παρασχεθεισών απαιτήσεων. Τέλος, μικρός είναι ο αριθμός των τραπεζών που εμφανίζει και αναλύει επαναδιαπραγματεύσιμες απαιτήσεις.

Ολοκληρώνοντας την ανάλυση του πιστωτικού κινδύνου, θα πρέπει να επισημανθεί ότι το 2007 και 2008 όλες η τράπεζες εμφάνισαν την συγκέντρωση του πιστωτικού τους κινδύνου κατά τομέα δραστηριότητας και 5 από αυτές και την γεωγραφική συγκέντρωση, ενώ το 2005 και το 2006 οι μισές περίπου τράπεζες αναφέρθηκαν στη γεωγραφική κατανομή του κινδύνου και λιγότερες στην κατανομή κατά τομέα δραστηριότητας.

3.2.6.2 Διαχείριση Κινδύνου Αγοράς

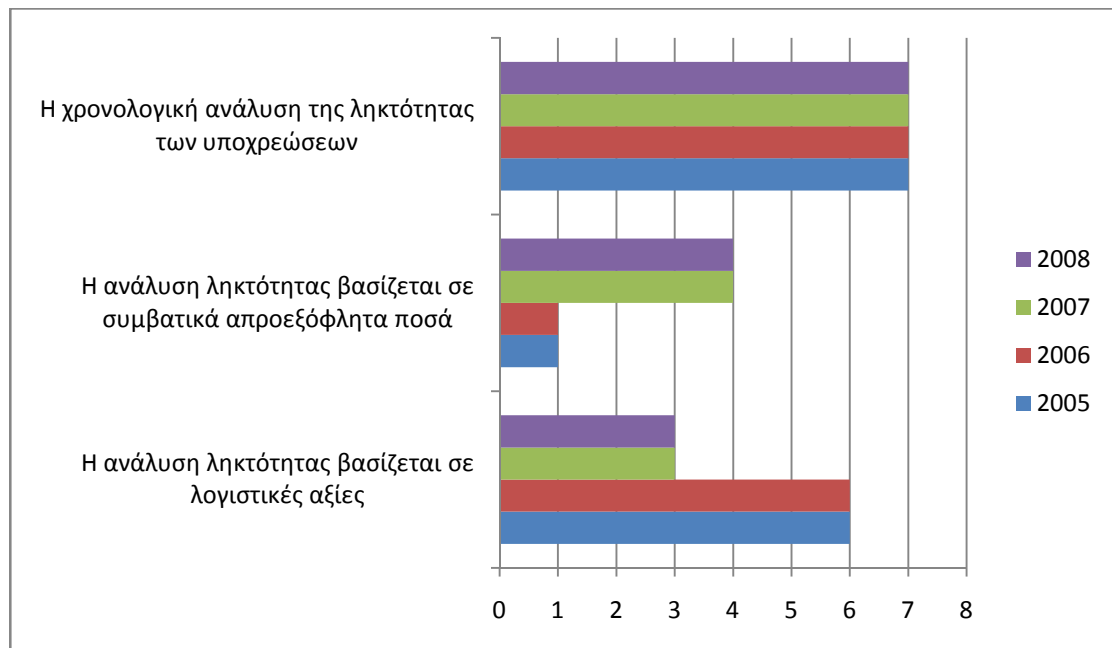

Το φαινόμενο της αύξησης των πληροφοριών που παρατηρήθηκε στην περίπτωση του πιστωτικού κινδύνου, επαληθεύεται και στον κίνδυνο αγοράς. Όλες

οι τράπεζες κατά τη διάρκεια της τετραετίας που εξετάζεται αναλύουν τη μέθοδο διαχείρισης του κινδύνου αγοράς, που χρησιμοποιούν, όπως επίσης και τον συναλλαγματικό και επιτοκιακό κίνδυνο που αντιμετωπίζουν. Μόνη εξαίρεση αποτελεί η EFG Eurobank Ergasias, η οποία για τα έτη 2007 και 2008 δεν παρέχει πληροφόρηση σχετικά με τον συναλλαγματικό της κίνδυνο και τον κίνδυνο επιτοκίου που αντιμετωπίζει.

Από το 2007 παρουσιάζονται και άλλες μορφές κινδύνου αγοράς σε ορισμένες τράπεζες, ενώ σχεδόν όλες προχωρούν σε ανάλυση ευαισθησίας σε χαρτοφυλάκια τίτλων και στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο. Η Αγροτική Τράπεζα παρόλο που το 2007 είχε δημοσιεύσει τις αναλύσεις ευαισθησίας, το 2008 τις απέκρυψε.

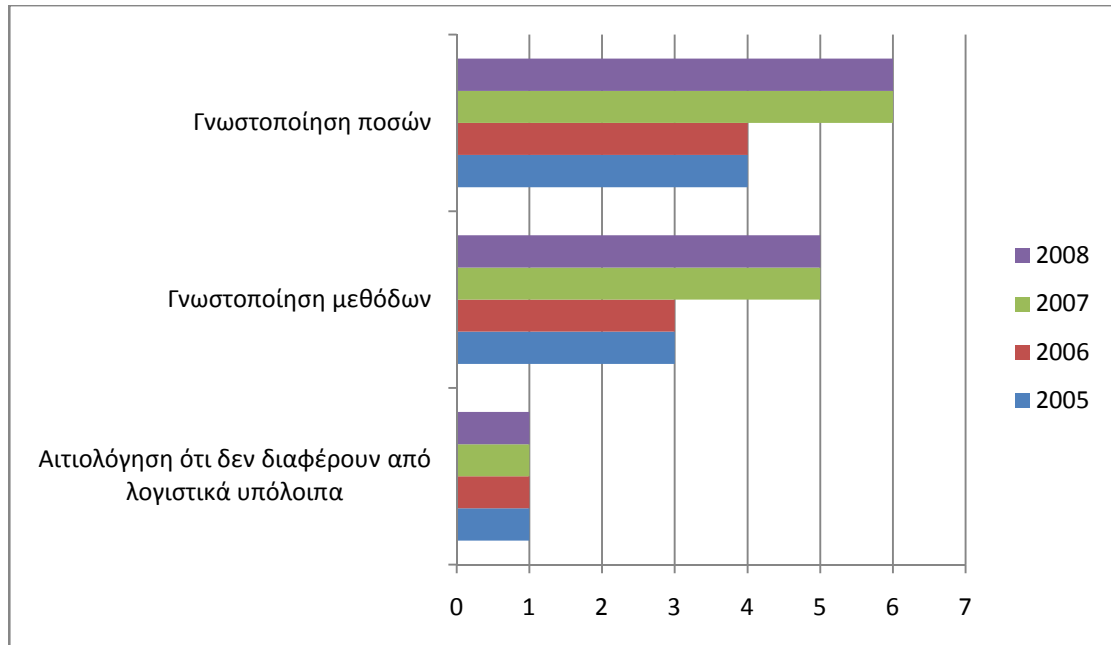
3.2.6.3 Διαχείριση Κινδύνου Ρευστότητας

Όσον αφορά στον κίνδυνο ρευστότητας, όλες οι τράπεζες παρέχουν στις οικονομικές τους καταστάσεις πληροφορίες σχετικά με την χρονολογική ανάλυση της ληκτότητας των υποχρεώσεων, για όλα τα έτη. Η διαφορά εντοπίζεται στο γεγονός ότι ενώ τα έτη 2005 και 2006 η ανάλυση ληκτότητας για 6 από τις 7 τράπεζες βασιζόταν σε λογιστικές αξίες, το 2007 και το 2008, 3 τράπεζες βασίστηκαν στις λογιστικές αξίες ενώ οι υπόλοιπες 4 μόνο παρουσίασαν την ανάλυση βασιζόμενες σε συμβατικά απροεξόφλητα ποσά, ακολουθώντας την απαίτηση του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 7.

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

3.2.6.4 Εύλογη Αξία Χρηματοοικονομικών Στοιχείων του Ενεργητικού και Χρηματοοικονομικών Υποχρεώσεων

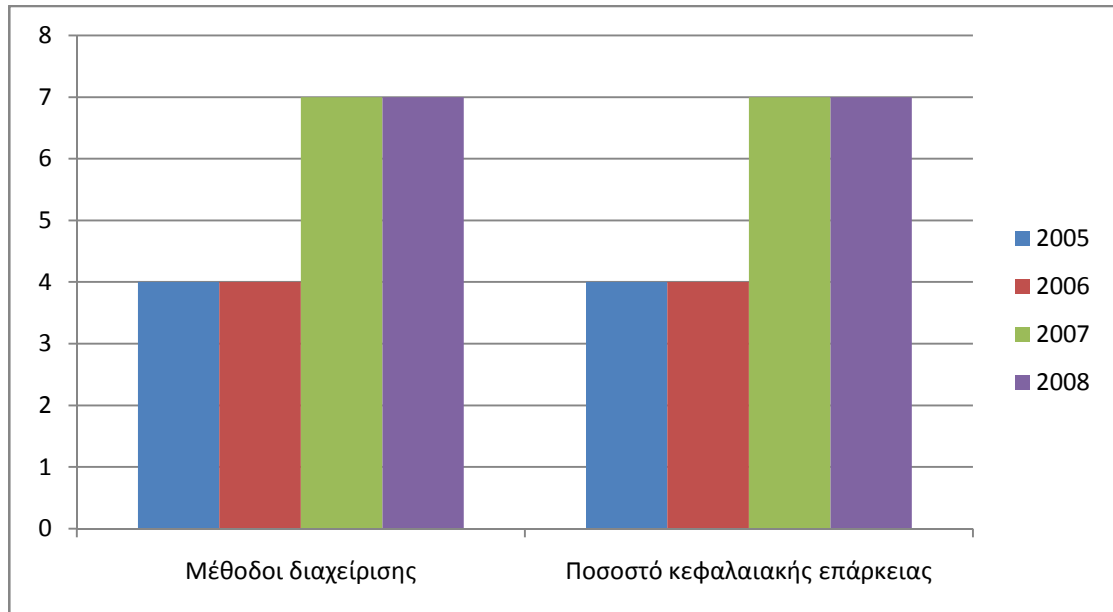

Γνωστοποιήσεις αναφορικά με τα ποσά της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων δεν περιλαμβάνονται σε μία τράπεζα το 2008 και το 2007 και σε 3 τράπεζες τα έτη 2005 και 2006. Τις μεθόδους που υιοθετήθηκαν αναλύουν 5 τράπεζες τα έτη 2007 και 2008 και μόνο 3 τα άλλα 2 εξεταζόμενα χρόνια. Τέλος, αξιοσημείωτο κρίνεται το γεγονός ότι μόνο η EFG Eurobank Ergasias αιτιολογεί το γεγονός ότι η εύλογη αξία δεν διαφέρει από τα λογιστικά υπόλοιπα.

3.2.7 Διαχείριση Κεφαλαίου και Κεφαλαιακή Επάρκεια

Πολλές τράπεζες επιλέγουν να συμπεριλάβουν την κατηγορία αυτή πληροφοριών ως υποενότητα της σημείωσης για τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους, ενώ ορισμένες άλλες την παρουσιάζουν χωριστά.

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
 Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

Στο σύνολό τους οι τράπεζες τόσο για τη χρήση που λήγει την 31/12/2008 όσο και για την προηγούμενη, έχουν επαρκείς γνωστοποιήσεις αναφορικά με τη μέθοδο διαχείρισης της κεφαλαιακής τους επάρκειας και τα ποσά αυτής. Τις 2 προηγούμενες χρήσεις όμως, μόνο 4 τράπεζες δημοσιεύουν τις πληροφορίες αυτές και όσον αφορά στα ποσοστά, σε πολλές περιπτώσεις δεν αναλύεται πώς προέκυψαν.

3.2.8 Πληροφόρηση Κατά Τομέα

Πληροφόρηση κατά τομέα	Αριθμός τραπεζών
Πληροφόρηση ανά επιχειρηματικό τομέα	6
Πληροφόρηση ανά γεωγραφικό τομέα	5

Όλες σχεδόν οι τράπεζες παραθέτουν στις σημειώσεις των οικονομικών τους καταστάσεων πληροφορίες για τους τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται και κατανέμουν τα στοιχεία τους σε αυτούς. Για παράδειγμα η Αγροτική Τράπεζα κατανέμει τη δραστηριότητά της σε χρηματοοικονομικό, ασφαλιστικό και εμποροβιομηχανικό τομέα, ενώ η Τράπεζα Πειραιώς σε λιανική τραπεζική, τραπεζική μεγάλων επιχειρήσεων, επενδυτική τραπεζική, τραπεζική διαχείριση κεφαλαίων και treasury και λοιπά.

Ανάλυση κατά γεωγραφικό τομέα δραστηριότητας δεν γνωστοποιούν όλες οι τράπεζες. Εξάιρεση αποτελούν το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και η Αγροτική Τράπεζα. Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο διευκρινίζει ότι δεν δραστηριοποιείται σε

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

καμία άλλη χώρα εκτός της Ελλάδος, ενώ η Αγροτική Τράπεζα επισημαίνει ότι εκτός Ελλάδος διαθέτει μόνο ένα κατάστημα στην Γερμανία, το οποίο όμως αντιπροσωπεύει μόλις το 0,37% του συνολικού ενεργητικού της και το 0,34% των Αποτελεσμάτων της. Από τις υπόλοιπες τράπεζες, η Alpha Bank κάνει απλά το διαχωρισμό σε Ελλάδα και λοιπές χώρες, ενώ οι υπόλοιπες τράπεζες κατανέμουν τις δραστηριότητές τους σε όλες τις επιμέρους χώρες στην οποίες έχουν παρουσία.

3.2.9 Συνδεδεμένα Μέρη

Ο βαθμός επάρκειας των γνωστοποιήσεων των τραπεζών αναφορικά με τις συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη, κρίνεται σε γενικές γραμμές ικανοποιητικός. Σε όλες τις οικονομικές καταστάσεις όλων των εξεταζόμενων χρήσεων, παρατίθενται επαρκή στοιχεία των συναλλαγών με τα συνδεδεμένα μέρη, διακεκριμένα ανάλογα με τη σχέση τους με την κάθε τράπεζα.

Απαιτήσεις προτύπων για συνδεδεμένα μέρη	2005	2006	2007	2008
Υπάρχουν επαρκείς γνωστοποιήσεις για συνδεδεμένα μέρη	7	7	7	7
% Τραπεζών με επαρκείς γνωστοποιήσεις για συνδεδεμένα μέρη	100%	100%	100%	100%
% Τραπεζών χωρίς επαρκείς γνωστοποιήσεις για συνδεδεμένα μέρη	0%	0%	0%	0%

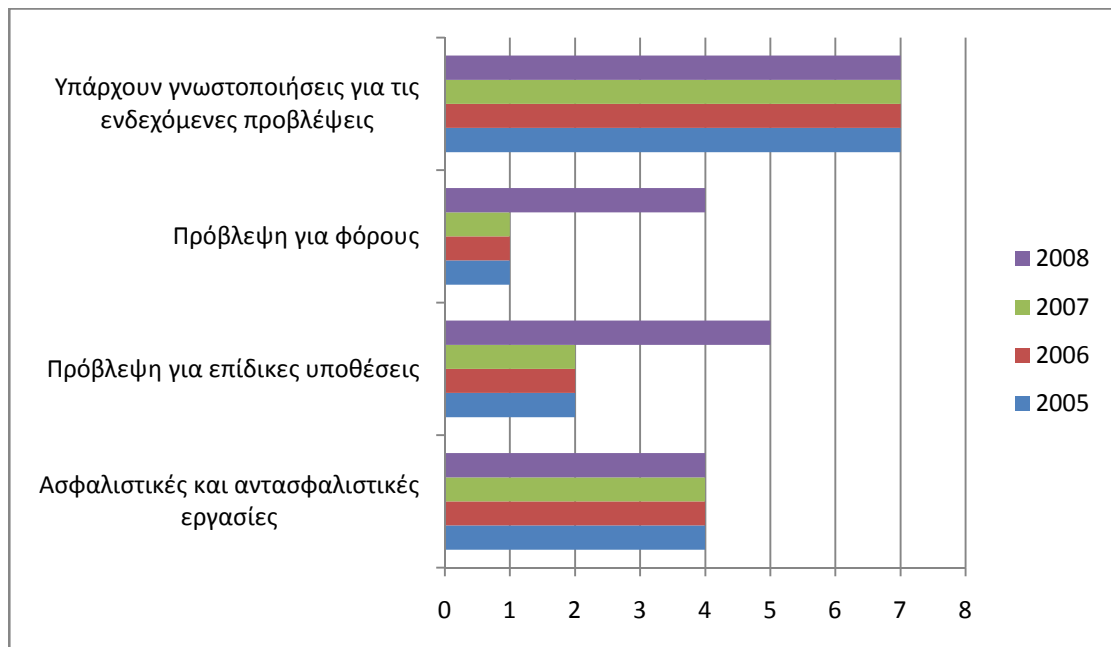
3.2.10 Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις

Όλες οι τράπεζες παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις. Είτε με μορφή κειμένου είτε με μορφή πίνακα γνωστοποιούνται το όνομα της συγγενούς εταιρίας, η χώρα στην οποία βρίσκεται, ο τομέας στον οποίο δραστηριοποιείται και το ποσοστό με το οποίο συμμετέχει σε αυτήν η τράπεζα, καθώς και τα ποσά που έχουν επενδυθεί.

3.2.11 Προβλέψεις και ασφαλιστικοί κίνδυνοι

Οι Προβλέψεις αποτελούν ευαίσθητη κατηγορία πληροφοριών των επιχειρήσεων. Θεωρούνται πολύ προσωπικές και οι επιχειρήσεις γενικά αποφεύγουν να δίνουν σχετικές λεπτομέρειες προς τα έξω.

Πληροφορίες για το σχηματισμό προβλέψεων	2005	2006	2007	2008
Υπάρχουν γνωστοποιήσεις για τις ενδεχόμενες προβλέψεις	7	7	7	7
Πρόβλεψη για φόρους	1	1	1	4
Πρόβλεψη για επίδικες υποθέσεις	2	2	2	5
Ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές εργασίες	4	4	4	4

Σε γενικές γραμμές η πληροφόρηση που παρέχεται αναφορικά με τις προβλέψεις είναι περιορισμένη, καθώς αρκετές τράπεζες αποφεύγουν να αναλύσουν τη φύση των προβλέψεων που έχουν διενεργήσει, όπως για παράδειγμα για επισφαλείς απαιτήσεις εκτός χορηγήσεων ή για την κάλυψη έκτακτων ζημιών, και να γνωστοποιήσουν την κίνηση των σχετικών κονδυλίων στις οικονομικές τους καταστάσεις.

Λιγότερες ελλείψεις και διαφοροποιήσεις από έτος σε έτος, παρατηρούνται στις γνωστοποιήσεις των προβλέψεων για ασφαλιστικούς κινδύνους και βάρη.

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

Αξιοσημείωτη κρίνεται η αύξηση το 2008 της διενέργειας προβλέψεων για φόρους και επίδικες υποθέσεις, ενώ οι προβλέψεις γενικότερα δεν ακολούθησαν την τάση αυτή.

Διαχείριση ασφαλιστικών κινδύνων	2005	2006	2007	2008
Παρέχονται πληροφορίες για ασφαλιστικούς κινδύνους	4	4	4	4
Τρόπος διαχείρισης ασφαλιστικού κινδύνου	4	4	4	4
Έλεγχος επάρκειας ασφαλιστικών προβλέψεων	3	3	3	3

Οι 4 από τις 7 τράπεζες έχουν ασφαλιστικές δραστηριότητες και στο σύνολό τους παρέχουν γνωστοποιήσεις για τη διαχείριση των ασφαλιστικών κινδύνων, ενώ 3 από αυτές παρέχουν πληροφορίες για τον έλεγχο επάρκειας των ασφαλιστικών προβλέψεων που έχουν διενεργήσει.

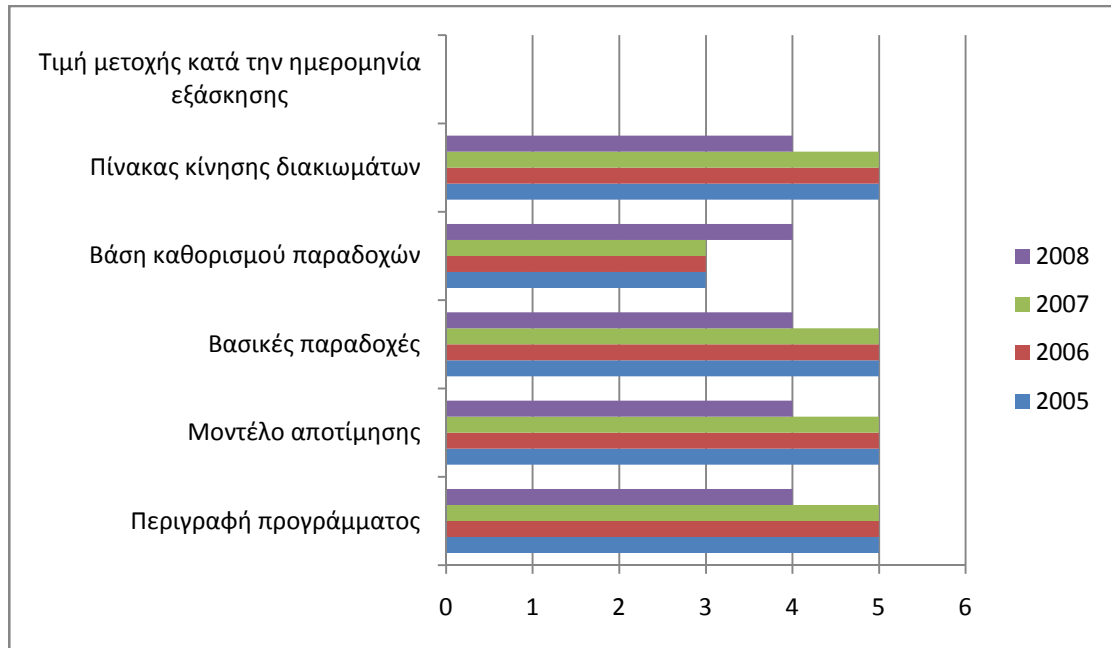
3.2.12 Παροχές που Εξαρτώνται από την Αξία των Μετοχών

Παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους	2005	2006	2007	2008
Τράπεζες με ποσά παροχών βασιζόμενων σε συμμετοχικούς τίτλους	5	5	5	6
Τράπεζες με επαρκείς γνωστοποιήσεις για ποσά παροχών βασιζόμενων σε συμμετοχικούς τίτλους	5	5	5	6

Το ΔΠΧΠ 2 απαιτεί οι παροχές προς το προσωπικό που βασίζονται σε συμμετοχικούς τίτλους να αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία της παραχώρησής τους και να αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα τμηματικά κατά τη διάρκεια την παροχής των υπηρεσιών από τους εργαζόμενους.

Το 2008 6 από τις 7 εξεταζόμενες τράπεζες είχαν σε λειτουργία τέτοια προγράμματα στο προσωπικό τους, αυξήθηκαν δηλαδή κατά μία σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη.

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

Αναφορικά με την ποιότητα της παρεχόμενης πληροφόρησης στις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών, παρατηρείται ότι πολλές τράπεζες έχουν συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η γνωστοποίηση της χρηματιστηριακής τιμής της μετοχής κατά την ημερομηνία εξάσκησης των σχετικών δικαιωμάτων, δεν παρέχεται από καμία από τις τράπεζες που έχουν εξασκήσει το σχετικό δικαίωμα.

3.2.13 Παροχές σε Εργαζομένους

Όλες οι εξεταζόμενες τράπεζες γνωστοποιούν με λεπτομέρειες τα προγράμματα που ακολουθούν. Οι περισσότερες τράπεζες έχουν προγράμματα καθορισμένων παροχών και καθορισμένων συνεισφορών. Εκτός από τα γενικά στοιχεία στη σημείωση για τις λογιστικές πολιτικές, παραχωρούνται τα σχετικά αριθμητικά δεδομένα. Από όλες τις τράπεζες η Alpha Bank και η Εθνική Τράπεζα παρουσιάζουν τις πληρέστερες πληροφορίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Συμπεράσματα

Η υιοθέτηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων το 2005 αποτελεί για την Ελλάδα τη Λογιστική Επανάσταση του 21^{ου} αιώνα, με δεδομένη τη διαφορά φιλοσοφίας μεταξύ των ΔΛΠ και των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων (ΕΓΛΣ). Η επιτυχία ενός τέτοιου μεγέθους και σημασίας εγχειρήματος απαιτεί καλό σχεδιασμό, συντονισμό ενεργειών και συνεργασία όλων των εμπλεκομένων, δηλαδή του κράτους και των εποπτικών αρχών, των ορκωτών ελεγκτών και των διοικήσεων των υποκείμενων επιχειρήσεων.

Είναι σαφές ότι τα ΔΛΠ υπερέχουν των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων. Ωστόσο η εφαρμογή τους συνοδεύτηκε από αρκετά προβλήματα, όπως η έλλειψη επαρκούς καθοδήγησης, η ανεπάρκεια καταρτισμένων λογιστών και ελεγκτών, η έλλειψη ομοιομορφίας στην εφαρμογή και τα σημαντικά περιθώρια της δημιουργικής λογιστικής. Ακόμη το θεσμικό και το νομοθετικό περιβάλλον δεν έχουν εναρμονιστεί πλήρως για την εφαρμογή των ΔΛΠ. Ιδιαίτερα οι φορολογικές ρυθμίσεις για την εφαρμογή των ΔΛΠ στερούνται πληρότητας και απλότητας, ενώ αφήνουν περιθώρια αμφισβητήσεων εκ μέρους των φορολογικών οργάνων. Παρατηρείται γενικευμένη η απαίτηση για εκσυγχρονισμό των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων για μη εισηγμένες επιχειρήσεις, με την απάλειψη των αδικαιολόγητων διαφορών από τα ΔΛΠ, γιατί η παράλληλη αυτή λειτουργία δύο σημαντικά διαφορετικών λογιστικών μοντέλων δημιουργεί συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων.

Σε ότι αφορά τις επιπτώσεις της χρήσης των ΔΛΠ στις επιχειρήσεις, όπως αυτές παρουσιάστηκαν στα συμπεράσματα της έρευνας που διεξήγαγε το τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα «η εφαρμογή των ΔΛΠ (ΔΠΧΠ) στην Ελλάδα: επιπτώσεις για ελεγκτές, λογιστές, επιχειρήσεις και εποπτικές αρχές», διαπιστώνονται θετικές επιπτώσεις από την εφαρμογή των ΔΛΠ στο εσωτερικό των επιχειρήσεων. Θετικές είναι και οι συνέπειες στη θέση των επιχειρήσεων στην ελληνική και διεθνή αγορά, τόσο σε ότι αφορά την πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης όσο και στη διευκόλυνση της διεθνοποίησής τους. Το κόστος εφαρμογής των ΔΛΠ δεν φαίνεται να δημιουργήσει πρόβλημα στη αγορά, ενώ σε σημαντικό βαθμό το κόστος αυτό κρίθηκε ανακτήσιμο. Γενικά, η υιοθέτηση των ΔΛΠ θεωρείται ένα χρήσιμο βήμα για τον εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων, ανεξάρτητα από το κόστος. Τέλος, η εφαρμογή των ΔΛΠ είχε σημαντικές επιπτώσεις σε ότι αφορά τη χρήση πληροφοριακών

συστημάτων για τη βελτίωση των υποδομών, ενώ η πληροφοριακή τεχνολογία καθίσταται σημαντικός επιχειρησιακός πόρος.

Ειδικότερα, σε ότι αφορά στις Σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων, που είναι η βασικότερη καινοτομία των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, αποτελούν την κύρια πηγή άντλησης έγκυρων πληροφοριών για κάθε ενδιαφερόμενο. Οι επενδυτές μπορούν να πληροφορηθούν περισσότερο για τις επιχειρήσεις που τους ενδιαφέρουν και να είναι λιγότερο διστακτικοί στις επενδυτικές τους αποφάσεις. Ακόμα και σε περίπτωση που δεν είναι γνώστες του αντικειμένου, οι εταιρίες έχουν φροντίζει ώστε να παρέχουν και θεωρητική ανάλυση ορισμένων στοιχείων τους που ανταποκρίνονται σε ευρύ κοινό, όπως για παράδειγμα τα χρηματοοικονομικά παράγωγα και οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν.

Μέσα από τη μελέτη των Σημειώσεων των οικονομικών καταστάσεων των τραπεζών που πραγματοποιήθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας, διαπιστώθηκε ότι η ιδιαίτερη αυτή κατηγορία εταιριών εφαρμόζει σε ικανοποιητικό βαθμό τις υποδείξεις των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για τις γνωστοποιήσεις. Σε γενικές γραμμές δημοσιεύονται λεπτομέρειες για τα οικονομικά τους στοιχεία. Η διαφορά στην παρεχόμενη πληροφόρηση είναι εμφανείς σε σύγκριση με τις πληροφορίες που απαιτούσαν τα Ελληνικά Πρότυπα, αλλά παρατηρείται βελτίωση από έτος σε έτος και μετά την υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

Αυτό βέβαια δεν συνεπάγεται και ότι οι πληροφορίες που αντλούνται από τις Σημειώσεις είναι πλήρεις και δεν επιδέχεται περαιτέρω βελτίωση. Οι επιχειρήσεις, που στην προκειμένη περίπτωση είναι οι τράπεζες, εξακολουθούν να αποφεύγουν την δημοσίευση ευαίσθητων δεδομένων που θα μπορούσαν να εξυπηρετήσουν συμφέροντα των ανταγωνιστών. Την κοινοποίηση όλων των στοιχείων δυσχεραίνει και ο μεγάλος όγκος των πληροφοριών, για την αξιόπιστη συγκέντρωση του οποίου απαιτούνται χρόνος και χρήμα, που σε πολλές περιπτώσεις οι οικονομικές οντότητες δεν είναι πρόθυμες να διαθέσουν.

Η πρόσφατη οικονομική κρίση έκανε επιτακτική την ανάγκη για αύξηση ορισμένων κατηγοριών γνωστοποιήσεων που συμπεριλαμβάνονται στις Σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων, όπως είναι οι γνωστοποιήσεις για κινδύνους από SPEs, για δάνεια μειωμένης εξασφάλισης, για εκδομένα ομόλογα με εγγυήσεις δάνεια μειωμένης εξασφάλισης και ομόλογα εξοφλούμενα με έσοδα εγγυημένα με υποθήκη επί περιουσιακών στοιχείων.

Μετά την επιβολή των Σημειώσεων, τα οικονομικά στοιχεία των εταιριών έγιναν περισσότερο συγκρίσιμα μεταξύ τους. Η έλλειψη όμως ενός αυστηρού

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.

μοντέλου που θα επιβάλλει μια κοινή δομή σε όλες της εταιρίες είναι εμφανής και η ανάγκη δημιουργίας του κρίνεται επιτακτική.

Επίσης, για την δημιουργία αποτελεσματικότερων και πληρέστερων σημειώσεων, θα ήταν χρήσιμη η διεξαγωγή συχνών αυστηρών σχετικών ελέγχων και η επιβολή προστίμων στις εταιρίες που δεν συμμορφώνονται με τις υποδείξεις των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

Τέλος, σε γενικές γραμμές οι Σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων βελτίωσαν σε σημαντικό βαθμό την πληροφόρηση σχετικά με τις εταιρίες, βοηθώντας κάθε ενδιαφερόμενο στην ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του. Η αγορά διευρύνθηκε και περισσότερες και ασφαλέστερες ευκαιρίες είναι ανοιχτές στους επενδυτές. Η προσπάθεια αυτή όμως πρέπει να συνεχιστεί, μέχρι την επίτευξη ενός πραγματικά ενιαίου παγκόσμιου πλαισίου.

Βιβλιογραφία

Συγγράμματα

Ελληνικά

- Ντζανάτος Δημήτρης, «Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά», Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2008
- Ντζανάτος Δημήτρης, «Δημιουργία των σημειώσεων (notes) των οικονομικών καταστάσεων και έλεγχος της πληρότητάς τους», Τόμος Α΄, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2008
- Grant Thornton, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα - IFRS», τόμος Α΄, Αθήνα 2004
- Σακκέλης Εμμανουήλ Ι., «Σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων που προβλέπουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με βάση το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο», Εκδόσεις Ε. Σακέλλη, Αθήνα 2005
- Εμμανουήλ Σακέλλης, «Ο πανδέκτης του λογιστή, Λογιστικό – Φορολογικό Δίκαιον & Λογιστική», τόμος Δ΄, Τρίτη Έκδοση, Εκδόσεις Ε. Σακέλλη, Αθήνα 2009
- Εμμανουήλ Σακέλλης, «Ο πανδέκτης του λογιστή, Λογιστικό – Φορολογικό Δίκαιον & Λογιστική», τόμος Ε΄, Τρίτη Έκδοση, Εκδόσεις Ε. Σακέλλη, Αθήνα 2009
- Εμμανουήλ Σακέλλης, «Το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο», τόμος Δ΄, Δεύτερη Έκδοση, Εκδόσεις Ε. Σακέλλη, Αθήνα 2003
- Γεώργιος Κόντος, «Λογιστική Τραπεζών και εταιριών Leasing & Factoring», Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα 2007

Ξενόγλωσσα

- Stephen G. Ryan, “Financial Instruments and Institutions, Accounting and disclosure Rules”, John Wiley & Sons Inc, Hoboken, New Jersey, 2007
- Hennie Van Greuning, “International Financial Reporting Standards, a practical guide”, 5th edition, International Bank for Reconstruction and Development and the World Bank, Washington 2009
- Kenneth Sullivan, “Transparency in Central Bank Financial Statement Disclosures”, International Monetary Fund

Αρθρογραφία

- Eva K. Jermakowitz, “Effects of adoption of International Financial Reporting Standards in Belgium: the evidence of BEL-20 companies”, Accounting in Europe, vol. 1, 2004
- Holger Daske και Guenther Gebhardt, «International Financial Reporting Standards and Experts’ Perceptions of Disclosure Quality», Abacus, Vol. 42, Nos ¾, 2006
- Frank D. Hodge, «Hyperlinking Unaudited Information to Audited Financial Statements: Effects on Investor Judgments», The Accounting Review, Vol. 76, No 4, October 2001, pp 675-691
- Katherine Schipper, “Required Disclosures in Financial Reports”, The Accounting Review, Vol. 82, No. 2, 2007
- Alexandra Defilice, “FASB, IASB leaders boost collaboration efforts to meet 2011 convergence goal”, Journal of Accountancy, 29 October 2009
- Νικόλας Τσιμπούκας, «Νέες εξελίξεις και δεδομένα στα ΔΛΠ του τραπεζικού κλάδου», Ναυτεμπορική, σελ. 53, 23/7/2009
- Βάσω Βεγίρη, «Εκσυγχρονισμός θεσμικού πλαισίου για χρήση ΔΛΠ», Ναυτεμπορική, σελ. 7, 21/01/2009

Ιστοσελίδες

- www.taxheaven.gr
- www.grant-thornton.gr
- www.fasb.org
- www.iasb.org
- www.gus.gr
- www.tovima.gr
- www.nbg.gr
- www.ate.gr
- www.ttbank.gr
- www.eurobank.gr
- www.alpha.gr
- www.piraeusbank.gr
- www.bankofcyprus.gr
- www.naftemporiki.gr

Η επίδραση των Σημειώσεων στις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων.
Η περίπτωση των ελληνικών τραπεζών.